

ТӨВ АЙМГИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРЭЛТ, НИЙЛҮҮЛЭЛТИЙН СУДАЛГАА

Зуун мод 2021 он

Судалгааны дүнг боловсруулж, тайлан бэлтгэсэн:

- Ч.Наранбилэг Улаангом политехник коллежийн сургалтын арга зүйч-багш, Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн санхүүжилтээр хэрэгжиж буй Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төслийн богино хугацааны зөвлөх
- Д.Оюундэлгэр Төв аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газрын Хөдөлмөр эрхлэлтийн хэлтсийн дарга
- Р.Эрдэнэбат Төв аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газрын Хөдөлмөр эрхлэлтийн хэлтсийн мэргэжилтэн

Хянан тохиолдуулсан:

- Т.Энхтуяа Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн санхүүжилтээр хэрэгжиж буй Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төслийн захирал
- Д.Батцэцэг Төв аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газрын дарга

Хэвлэлийн эхийг бэлтгэсэн:

- Н.Сарангэрэл Мэдээллийн технологич

Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн санхүүжилтээр хэрэгжиж буй Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төслийн санхүүжилтээр хэвлүүлэв.

Энэхүү тайланг зөвшөөрөлгүйгээр олшруулах, дахин хэвлэхийг хориглоно.

..... хэвлэх үйлдвэрт хэвлэв.

АГУУЛГА

ӨМНӨХ ҮГ	4
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	5
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	6
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	7
ХӨДӨЛМӨРИЙН НЭР ТОМЬЁОНЫ ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ	9
БҮЛЭГ 1. СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ	
1.1. Судалгааны танилцуулга	13
1.2. Судалгааны түүвэр, хамрах хүрээ	13
1.3. Судалгааны мэдээлэл цуглуулалт, боловсруулалт	14
БҮЛЭГ 2. ТӨВ АЙМГИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ	
2.1. Хүн ам	15
2.2. Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндсэн үзүүлэлтүүд	16
2.3. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн байдал	19
БҮЛЭГ 3. ТӨВ АЙМГИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРЭЛТИЙН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН	
3.1. Аж ахуйн нэгж, байгууллагуудаас авсан тоон судалгааны дүн	22
3.2. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдээс авсан тоон судалгааны дүн	30
3.3. Малчин өрхүүдээс авсан судалгааны дүн	35
3.4. Ажилгүй иргэдээс авсан судалгааны дүн	38
3.5. Ажиллаж эрхэлж буй залуучуудаас авсан судалгааны дүн	47
3.6. Хөдөлмөрийн зах зээлийн чанарын судалгааны дүн	51
3.7. Төв аймагт улсын болон орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд бий болох ажлын байрны судалгаа	54
БҮЛЭГ 4. ТӨВ АЙМГИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН НИЙЛҮҮЛЭЛТИЙН СУДАЛГААНЫ ДҮН	
4.1. Төв аймгаас Улаанбаатар хот, бусад аймгуудын их, дээд сургууль, Мэргэжлийн сургалтын байгууллагуудад суралцагчдын судалгааны дүн	59
4.2. Төв аймаг дахь Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвүүдийн нийлүүлэлт	67
БҮЛЭГ 5. ТӨВ АЙМГИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРЭЛТ, НИЙЛҮҮЛЭЛТИЙН ТЭНЦЭЛ, ҮЛ НИЙЦЭЛ	
5.1. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн тэнцэл ба үл нийцэл	69
ДҮГНЭЛТ	88
САНАЛ, ЗӨВЛӨМЖ	90
ХАВСРАЛТ	91

ӨМНӨХ ҮГ

ТӨВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

ААН	Аж ахуйн нэгж
ААНБ	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
МБ	Мэргэжлийн боловсрол
МБСБ	Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага
МСҮТ	Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв
ТБ	Техникийн боловсрол
ХДАТ	Хөдөлмөрийн дутуу ашиглалтын түвшин
ХЗЗ	Хөдөлмөрийн зах зээл
ХХҮГ	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
ХХЭ	Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 2.1.1	Хүн амын тоо, насны бүлгээр	15
Хүснэгт 2.2.1	Аймгийн ажиллах хүчний оролцооны ба хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин, хувиар	16
Хүснэгт 2.2.2	Ажиллах хүчний тоо, насны бүлэг, хүйсээр	16
Хүснэгт 2.2.3	Ажиллах хүчнээс гадуурхи хүн амын тоо, хүйсээр	17
Хүснэгт 2.2.4	Ажиллагчдын тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, хүйсээр	17
Хүснэгт 2.2.5	Ажиллагчдын тоо, хөдөлмөрийн статусаар	18
Хүснэгт 2.2.6	Ажиллагчдын тоо, насны бүлгээр	18
Хүснэгт 2.2.7	Ажил эрхлэгчдийн тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар	19
Хүснэгт 2.3.1	Бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийн тоо, боловсролоор	20
Хүснэгт 2.3.2	Ажилд зуучилсан иргэдийн тоо, ажил мэргэжлийн ангиллаар	21
Хүснэгт 2.3.3	Ажилд зуучилсан иргэдийн тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар	21
Хүснэгт 3.1.1	Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, эзлэх хувь, хариуцлагын хэлбэрээр	22
Хүснэгт 3.1.2	Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, эзлэх хувь, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар	23
Хүснэгт 3.1.3	ААНБ-ын эрэлт, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр	26
Хүснэгт 3.2.1	ХХЭ-дийн үйл ажиллагааны чиглэл, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар	31
Хүснэгт 3.2.2	ХХЭ-дийн эрэлт, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр	33
Хүснэгт 3.3.1	Малчин өрхийн эрэлт, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр	37
Хүснэгт 3.4.1	Ажилгүй иргэдийн мэргэжил, хүний тоогоор	39
Хүснэгт 3.4.2	Ажилгүй иргэдийн суралцахыг хүссэн мэргэжил, хүний тоогоор	44
Хүснэгт 3.5.1	Ажиллаж байгаа залуучуудын суралцахыг хүссэн мэргэжил, хүний тоогоор	49
Хүснэгт 3.7.1	Хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд бий болох ажлын байрны тоо, оноор	54
Хүснэгт 4.1.1	Их, дээд сургуульд суралцаж буй оюутны тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр	59
Хүснэгт 4.1.2	Төв аймаг дахь Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвийг төгсөгчдийн тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр	67
Хүснэгт 5.1.1	Төв аймгийн 2022-2024 оны эрэлт, нийлүүлэлтийн тэнцэл, үл нийцэл	69
Хүснэгт 5.1.2	Хамгийн их эрэлттэй буюу ажиллах хүчний хомсдол бий болох мэргэжлүүд	89

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 2.1.1	Хүн амын нас, хүйсийн суварга	15
Зураг 2.1.2	Хүн амын тоо, насны бүтцээр	15
Зураг 2.1.3	Хүн амын тоо, сумаар	15
Зураг 2.3.1	Бүртгэлтэй ажилгүйчүүдийн тоо	19
Зураг 2.3.2	Ажлын байрны захиалгын тоо, өмчийн хэлбэрээр /2021 оны 3-р улирлаар	20
Зураг 2.3.3	Ажлын байрны захиалгын тоо, хариуцлагын хэлбэрээр /2021 оны 3-р улирлаар/	20
Зураг 3.1.1	Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, сумаар	22
Зураг 3.1.2	Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, үйл ажиллагаа явуулсан жилээр	22
Зураг 3.1.3	Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, ажиллагчдын тооны бүлгээр	24
Зураг 3.1.4	Ажиллагчдын тоо	24
Зураг 3.1.5	Ажиллагчдын тоонд өөрчлөлт орох ААНБ-ын тоо	24
Зураг 3.1.6	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ ойрын 3 жилд хэдэн хувиар нэмэгдэх ААНБ-ын тоо, хувиар	24
Зураг 3.1.7	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ сүүлийн 3 жилд өөрчлөгдсөн ААНБ-ын тоо	25
Зураг 3.1.8	Ойрын 3 жилд мэргэжлийн ажилтан авах ААНБ-ын тоо	25
Зураг 3.2.1	Судалгаанд хамрагдсан ХХЭ-дийн насны бүлэг тоо, хувиар	30
Зураг 3.2.2	Судалгаанд хамрагдсан ХХЭ-дийн боловсрол, хувиар	30
Зураг 3.2.3	ХХЭ-дийн үйл ажиллагаа явуулсан хугацаа, тоогоор	30
Зураг 3.2.4	ХХЭ-дийн ажиллагчдын тооны бүлэг, тоо, хувиар	31
Зураг 3.2.5	ХХЭ-дийн санхүүгийн эх үүсвэр, тоо, хувиар	32
Зураг 3.2.6	Ажиллагчдын цалин	32
Зураг 3.2.7	Өрхийн үйлдвэрлэлд цалин хөлсгүй ажиллагчдын тоо, насны бүлгээр	34
Зураг 3.3.1	Судалгаанд хамрагдсан малчин өрхийн тоо, тэргүүлэгчдийн насны бүлгээр	34
Зураг 3.3.2	Судалгаанд хамрагдсан малчин өрхийн тэргүүлэгчдийн боловсрол	34
Зураг 3.3.3	Судалгаанд хамрагдсан малчин өрх, малын тооны бүлэглэлээр	34
Зураг 3.3.4	Өрхийн үйлдвэрлэлд цалин хөлсгүй ажиллагчийн тоо, насны бүлгээр	36
Зураг 3.3.5	Туслах малчны гэрээний хэлбэр	36
Зураг 3.3.6	Нийгмийн даатгалд хамрагдсан байдал	36
Зураг 3.3.7	Хавар, намрын улиралд мал аж ахуйн үйлдвэрлэлдээ түр ажилтан авч ажиллуулах	36
Зураг 3.4.1	Судалгаанд хамрагдсан ажилгүй иргэдийн нас, тоо, хувиар	38
Зураг 3.4.2	Судалгаанд хамрагдсан ажилгүй иргэдийн боловсрол, тоо, хувиар	38
Зураг 3.4.4	Ажилгүй иргэдийн эзэмшсэн мэргэжлээрээ ажиллахгүй байгаа шалтгаан	41
Зураг 3.4.5	Ажилгүй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэхгүй байгаа шалтгаан	41
Зураг 3.4.6	Ажилгүй иргэдийн ажиллах талаарх сонирхол	42
Зураг 3.4.7	Ажилгүй иргэдийн ажил эрхлээгүй байгаа хугацаа	42
Зураг 3.4.8	Ажилгүй иргэдийн Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний газарт бүртгүүлсэн байдал	42
Зураг 3.4.9	Та сүүлийн 3 сарын хугацаанд хэдэн удаа ажлын ярилцлагад орсон бэ?	42
Зураг 3.4.10	Ажилгүй иргэд хөдөлмөр эрхлэх сонирхол	43
Зураг 3.4.11	Ажилгүй иргэдийн суралцах сургалтын түвшин	42
Зураг 3.4.12	Ажилгүй иргэдийн авч ажиллах сонирхолтой цалин хөлс	43
Зураг 3.4.13	Ажилгүй иргэдийн хувиараа хөдөлмөр эрхлэх, аж ахуй нэгж үүсгэн байгуулах хүсэлтэй	43

Зураг 3.4.14	Ажилгүй иргэдийн Хувиараа хөдөлмөр эрхлэх, аж ахуйн нэгж байгуулахад шаардлагатай хэрэгцээ	44
Зураг 3.5.1	Судалгаанд хамрагдсан ажиллаж буй залуучуудын нас, тоо, хувиар	47
Зураг 3.5.2	Судалгаанд хамрагдсан ажиллаж буй залуучуудын боловсрол, тоо, хувиар	47
Зураг 3.5.3	Залуучуудын мэргэжлээрээ ажиллахгүй байгаа шалтгаан	47
Зураг 3.5.4	Ажлаа өөрчилж байсан шалтгаан	48
Зураг 3.5.5	Эзэмшсэн мэргэжлээ сонгоход нөлөөлсөн хамгийн чухал 3 хүртэл хүчин зүйл	48
Зураг 3.5.2	Мэргэжил эзэмшсэн сургуульдаа суралцаж чадаагүй ур чадвар, хандлага	48
Зураг 3.6.1	Шинэ ажилтан авахад ашигладаг мэдээллийн эх сурвалж, хувиар	51
Зураг 3.6.2	Шинэ ажилтан авахад тулгардаг бэрхшээл, тоо, хувиар	52
Зураг 3.6.3	Ажилтны ажлаас халагдсан шалтгаан, хувиар	53
Зураг 3.6.4	Шинэ ажилтан авахдаа тавьдаг ур чадварын шаардлага, хувиар	53
Зураг 3.6.5	Төгсөгчдөд нэмэлтээр олгох ур чадвар	53
Зураг 3.6.6	Төгсөгчдийн мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэхийн хамтран ажиллах чиглэл	54

ХӨДӨЛМӨРИЙН НЭР ТОМЬЁОНЫ ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ

Аж ахуйн нэгж гэж улсын бүртгэлд бүртгэгдэж, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа компани, нөхөрлөл, хоршоо, төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар, тэдгээртэй адилтгах орлогын албан татвар төлөх үүрэг бүхий хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй этгээд болон үндсэн үйл ажиллагаа нь ашгийн бус боловч бараа борлуулах, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлж орлого олсон дотоод, гадаадын хуулийн этгээдийг;

Ажил олгогч гэж ашиг олох зорилгоор тогтмол хугацаанд нэг буюу түүнээс дээш хүнийг цалин хөлстэй ажиллагчаар ажиллуулдаг хувиараа хөдөлмөр эрхэлж буй ажиллагчийг;

Ажил олгогчдыг дотор нь аж ахуйн нэгж байгууллагын ажил олгогч (захирал, менежер) болон өрхийн зах зээлийн аж ахуйн нэгжийн ажил олгогч гэж хоёр ангилна.

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажил олгогч гэж ашиг олох зорилгоор аж ахуйн нэгж байгууллагын үйл ажиллагааг бие даан эсвэл нэг болон хэд хэдэн хувь нийлүүлэгч бүхий бизнесийн хамтрагчтайгаа хамтран эрхэлж, тухайн үйл ажиллагаандаа нэг буюу түүнээс дээш хүнийг тогтмол цалин хөлстэй ажиллагчаар ажиллуулан, хувийн бизнесийнхээ үйл ажиллагаанд оролцуулж байгаа байгууллагын эзэн бүхий ажиллагчийг;

Зах зээлд чиглэсэн өрхийн аж ахуйн нэгжийн ажил олгогч гэж ашиг олох зорилгоор аж ахуйн нэгж байгууллага бус зах зээлийн аж ахуйн нэгжийг бие даан эсвэл нэг болон хэд хэдэн хувь нийлүүлэгч бүхий бизнесийн хамтрагчтайгаа хамтран эрхэлж, тухайн үйл ажиллагаандаа нэг буюу түүнээс дээш хүнийг тогтмол цалин хөлстэй ажиллагчаар ажиллуулж байгаа ажиллагчийг;

Ажил гэж аль ч нас, хүйсийн хүн амын бусдын эсвэл өөрийн хэрэглээнд зориулж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, үйлчилгээ үзүүлэх албан ёсны болон албан бус бүхий л үйл ажиллагааг;

Ажил гэсэн ойлголтод бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, үйлчилгээ үзүүлэхээс өөр үйлдэл (гуйлга гуйх, хулгай хийх), өөрийн биеийг арчлах (хувийн ариун цэвэр сахих, арьс арчилгаа хийх, өөрийгөө сувилах) болон тухайн хүний өмнөөс өөр хүн гүйцэтгэж үл чадах үйл ажиллагаа (унтах, суралцах, өөрийгөө хөгжүүлэх, амрах) хамаарахгүй.

Ажлын байр гэж цалин хөлс, орлого олох зорилгоор бусдын хэрэглээнд зориулан хийж гүйцэтгэх ажил, үүрэг, албан тушаалыг;

Ажлын байр гэж иргэн, ажилтны гүйцэтгэх ажил үүрэгтэйгээ холбоотойгоор хүрэлцэн очих ёстой ажил олгогчийн шууд ба шууд бус хяналтын дор ажил гүйцэтгэх бүх байрыг;

Үндсэн ажлын байр гэж тухайн хүн цалин хөлс, орлого олох зорилгоор хоёр болон түүнээс дээш ажлын байранд хөдөлмөр эрхэлж байгаа тохиолдолд тухайн хугацаанд хамгийн их цаг зарцуулсан ажлыг;

Байнгын ажлын байр гэж ажил олгогчийн заасан ажлын байранд, тогтоосон горимын дагуу түүнээс олгосон хөдөлмөрийн багаж хэрэгслээр, ажил олгогч, эсхүл түүний төлөөлөгчийн удирдлагын дор баталсан норм, үнэлгээ, сүлжээгээр цалин хөлс авч, ажлын өдөр, ээлжийн давтамжтайгаар гүйцэтгэх ажил үүргийг;

Байнгын ажилтан гэж байнгын ажлын байранд ажиллах албан ёсны гэрээтэй бөгөөд ажил олгогч нь татвар болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийг хариуцан төлдөг, хөдөлмөрийн харилцаа нь хөдөлмөрийн тухай болон төрийн албаны тухай хууль тогтоомжоор зохицуулагддаг иргэнийг;

Түр ажлын байр гэж хөдөлмөрийн харилцаа нь хөдөлмөрийн болон иргэний хуулиар зохицуулагддаг тодорхой ажил, үйлчилгээг хөдөлмөрийн ба хөлсөөр ажиллах, ажил гүйцэтгэх гэрээг үйл ажиллагааны онцлогоос хамааран зургаан сар хүртэлх хугацаагаар байгуулж, тодорхой нэг ажил үүргийг гүйцэтгэснээр дуусгавар болдог, байнгын давтамжгүй, тохиолдлын шинж чанартай ажил үүрэг, албан тушаалыг;

Түр ажилтан гэж хөдөлмөрийн харилцаа нь хөдөлмөрийн болон иргэний хуулиар зохицуулагддаг тодорхой ажил, үйлчилгээг хөдөлмөрийн ба хөлсөөр ажиллах, ажил гүйцэтгэх гэрээг үйл ажиллагааны онцлогоос хамааран зургаан сар хүртэлх хугацаагаар байгуулж, цалин хөлс, орлого олдог, эдийн засгийн идэвхтэй хүн амд хамаарах, татвар, нийгмийн даатгалын шимтгэлийг өөрөө бие даан хариуцаж төлдөг иргэнийг;

Улирлын ажлын байр гэж улирлын чанартай байнгын ажлын байранд ажиллах албан ёсны гэрээтэй бөгөөд ажил олгогч нь татвар болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийг хариуцан төлдөг, хөдөлмөрийн харилцаа нь Хөдөлмөрийн тухай болон бусад холбогдох хууль тогтоомжоор зохицуулагддаг ажил, үүрэг, албан тушаалыг;

Улирлын ажилтан гэж улирлын чанартай байнгын ажлын байранд ажиллах албан ёсны гэрээтэй бөгөөд ажил олгогч нь татвар болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийг хариуцан төлдөг, хөдөлмөрийн харилцаа нь Хөдөлмөрийн тухай болон бусад холбогдох хууль тогтоомжоор зохицуулагддаг иргэнийг;

Шинэ ажлын байр гэж үйлдвэрлэл, үйлчилгээг бий болгох болон өргөтгөх замаар эдийн засгийн нэгж дэх албан ба албан бус салбарт шинээр бий болсон ажил, үүрэг, албан тушаалыг;

Харин ажиллагчдын шилжилт хөдөлгөөн, тухайлбал ажиллагч тэтгэвэрт гарсны дараа орных нь хүнийг авах, эхийн чөлөөтэй байгаа хүний ажлын байран дээр хүн авч ажиллуулах, орон тоо шилжих, нэгтгэн зохион байгуулах зэрэг тохиолдлыг шинэ ажлын байранд тооцохгүй.

Эдийн засгийн үйл ажиллагаа гэж зах зээлд зориулж үйлдвэрлэсэн бараа, үйлчилгээг;

Эдийн засгийн бус үйл ажиллагаа гэж Үндэсний тооцооны системийн хүрээнээс гаднах хүүхэд, өндөр настан асрах, гэр цэвэрлэх, хоол унд бэлтгэх зэрэг цалин хөлс, орлого олох зорилгогүйгээр өөрийн хэрэглээний болон бусдын хэрэглээнд зориулж сайн дураар хийж гүйцэтгэсэн үйлчилгээг;

Хөдөлмөрийн насны хүн ам гэж 15, түүнээс дээш насны хүн амыг;

Ажиллах хүч гэж тухайн хугацаанд зөвхөн хөдөлмөр эрхлэлтийн ажлын хэлбэрийн хүрээнд, цалин хөлс, орлого олох зорилгоор бусдын хэрэглээнд зориулан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд хүч хөдөлмөрөө нийлүүлж байгаа ажиллагчид болон нийлүүлэхэд бэлэн байгаа ажилгүй хүнийг;

Ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам гэж сургуульд суралцаж байгаа, гэрийн ажилтай, өндөр настан, өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон, хөгжлийн бэрхшээлтэй болон ажил хайх итгэл алдарсан зэрэг шалтгаанаар тухайн хугацаанд ажиллах хүчинд хамаарахгүй хөдөлмөрийн насны хүн амыг;

Ажиллах хүчний эрэлт Ажил олгогчид хэрэгцээтэй хөдөлмөрийн үйлчилгээний хэмжээг;

Боломжит ажиллах хүч гэж цалин хөлс, орлого олох зорилгоор хөдөлмөр эрхлэхийг сонирхож байгаа боловч тодорхой нөхцөл байдлын улмаас ажил хайх оролдлого нь хязгаарлагдсан эсвэл шууд ажил хийх боломжгүй байгаа, тухайн хугацаанд хөдөлмөр эрхлээгүй хүнийг;

Өргөтгөсөн ажиллах хүч гэж ажиллах хүч, боломжит ажиллах хүчний нийлбэрийг;

Хөдөлмөрийн дутуу ашиглалт гэж хөдөлмөрийн нийлүүлэлт болон эрэлтийн зөрүү буюу хөдөлмөрийн насны хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийн хэрэгцээ хангагдахгүй байхыг;

Ажиллагч гэж зөвхөн хөдөлмөр эрхлэлтийн ажлын хэлбэрийн хүрээнд, цалин хөлс, орлого олох зорилгоор бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, үйлчилгээ үзүүлж буй хөдөлмөрийн насны хүнийг;

Цалин хөлстэй ажилтангүй бие даасан ажиллагч гэж өөрийн хөрөнгөөрөө бие даан, эсвэл бусадтай хамтран эдийн засгийн үйл ажиллагаа эрхэлж, тухайн хугацаанд ямар нэгэн цалин хөлстэй ажилтан авч ажиллуулаагүй хувиараа хөдөлмөр эрхэлж буй ажиллагчийг;

Ямар нэгэн цалин хөлстэй ажилтан авч ажиллуулаагүй гэдэг нь өөрөөсөө, бизнесийн хамтрагч, хувь нэмэр оруулагч гэр бүлийн гишүүнээсээ өөр нэг ч хүн ажилчнаар авч ажиллуулаагүй байхыг ойлгоно. Эдгээр хөдөлмөр эрхлэгчдийг дотор нь цалин хөлстэй ажилтангүй аж ахуй нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаа эрхлэгч болон цалин хөлстэй ажиллагчгүй зах зээлд чиглэсэн өрхийн аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгч гэж хоёр ангилна.

Цалин хөлстэй ажилтангүй аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаа эрхлэгч гэж ямар нэгэн цалин хөлстэй ажилтан авч ажиллуулахгүйгээр, бие даан эсвэл хувь эзэмшигч, бизнесийн хамтрагч, хувь нэмэр оруулагч гэр бүлийн гишүүдтэйгээ хамтран аж ахуйн нэгж, байгууллагын (хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани, нөхөрлөл, хоршоо) үйл ажиллагааг эрхэлж буй ажиллагчийг;

Цалин хөлстэй ажилтангүй, зах зээлд чиглэсэн өрхийн аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгч гэж ямар нэгэн цалин хөлстэй ажилтан авч ажиллуулахгүйгээр, бие даан эсвэл бизнесийн хамтрагч, хувь нэмэр оруулагч гэр бүлийн гишүүдтэйгээ хамтран аж ахуйн нэгж байгууллага бус зах зээлийн аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааг эрхэлж явуулдаг ажиллагчийг;

Ажиллагчдад дараах хүмүүсийг хамааруулна. Үүнд:

- Ур чадвараа нэмэгдүүлэх зорилгоор салбар болон системийн хүрээнд өөр ажил хийж байгаа эсвэл сургалтад хамрагдаж байгаа хүн;
- Цалинтай ажиллаж байгаа дагалдан ажилтан, мэргэшиж буй дадлагажигч ажилтан, дагалдан дадлагажигчид;
- Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрийн дагуу цалин хөлс, орлого олох зорилгоор ажиллаж байгаа хүн;
- Үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийх нь зарим хэсгийг өрх, гэр бүл нь хэрэглэдэг ч голчлон худалдах буюу солилцох зорилгоор бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг өөрийн эдийн засгийн нэгждээ ажилладаг хүн;
- Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлээ ихэвчлэн өөрийн хэрэглээнд /өрх, гэр бүл/ зориулан үйлдвэрлэдэг хэдий ч зарим тохиолдолд бага хэмжээгээр зах зээлд борлуулснаас олсон орлого нь тухайн хүн, өрхийн орлогын ихэнх хувийг бүрдүүлдэг өөрийн эдийн засгийн нэгждээ ажилладаг хүн;
- Улирлын чанартай ажлынхаа сул зогсолтын үеэр цалин хөлс, орлого олох эсэхээс үл хамааран хуулийн болон захиргааны эрх үүрэг (татвар төлөх), даалгаврыг үргэлжлүүлэн гүйцэтгэж байгаа хүн;
- Өөрийн өрхийн гишүүн болон өөр өрхөд амьдардаг гэр бүлийн холбоотой хүний зах зээлийн нэгжид ажилладаг хүн эсвэл тэдний цалинтай ажилд туслан, ажил үүргийг гүйцэтгэдэг хүн;
- Зэвсэгт хүчний байгууллагад тогтмол ажилладаг хүмүүс, мөнгөн болон мөнгөн бусаар цалин хөлс авдаг цэргийн болон иргэний үйлчилгээний байгууллагад ажиллаж буй хүн.

Ажиллагчдад дараах хүмүүс хамааруулахгүй. Үүнд:

- Мөнгөн болон мөнгөн бус хэлбэрээр цалин хөлс авдаггүй дагалдан ажилтан, мэргэшиж буй дадлагажигч ажилтан, дагалдан дадлагажигчид;
- Эдийн засгийн үйл ажиллагаанд оролцолгүйгээр хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрийн хүрээнд ур чадварын сургалт, давтан сургалтад хамрагдаж байгаа хүн;
- Ажилгүйдлийн даатгал, тэтгэвэр гэх мэт төр, засгийн нийгмийн хамгааллын тэтгэмжийг үргэлжлүүлэн авах нөхцөлөөр цалин хөлсгүйгээр ажиллаж байгаа хүн;
- Тухайн эдийн засгийн нэгжийн үйл ажиллагаанд оролцдоггүй бөгөөд үйл ажиллагааны ашиг, орлогоос мөнгөн болон мөнгөн бус хэлбэрээр орлого авдаг хүн;
- Тухайн хугацаанд хөдөлмөр эрхлэхгүй байгаа, тогтмол ажлын байргүй улирлын чанартай хөдөлмөр эрхэлдэг хүн;
- Өөрийн ажиллаж байсан эдийн засгийн нэгждээ эргэж ажилд орох эрхтэй боловч ажлаас завсардах босго хугацааг давуулсан бөгөөд цалин хөлсөө авах шалгуурт тэнцээгүй ажлаасаа завсардсан хүн;
- Ажиллаж байсан эдийн засгийн нэгждээ эргэж ажиллах эсэх нь баталгаагүй ажлаас чөлөөлөгдсөн хүн.

Ажилгүй хүн гэж сүүлийн 7 хоногт хөдөлмөр эрхлээгүй, хөдөлмөр эрхлэх зорилгоор ажил хайж байгаа болон ажил хийхэд бэлэн байгаа хөдөлмөрийн насны хүнийг;

Хөдөлмөр эрхлээгүй гэж тухайн хугацаанд буюу сүүлийн 7 хоногт цалин хөлс, орлого олох зорилгоор ямар нэгэн ажил хийгээгүй, ажиллагч гэдэг тодорхойлолтод хамаарахгүй байхыг;

Ажил хийхэд бэлэн гэж тухайн хугацаанд буюу сүүлийн 7 хоногт эсвэл тухайн хугацаанаас хойш ирэх хоёр долоо хоногт ажил хийж эхлэхэд бэлэн байхыг, мөн ажил хийж эхлэхэд бэлэн байгааг;

Ажил хайж байгаа гэж сүүлийн дөрвөн долоо хоногт цалин хөлс, орлого олох зорилгоор ямар нэгэн хэлбэрээр ажил хайсан эсвэл хувийн бизнес эхлүүлэх оролдлого хийсэн хүнийг;

Ажил хайх гэдгийг ажилд зуучлах төрийн болон хувийн байгууллагад бүртгүүлэх, ажлын байрны талаар мэдээлэл авч ажил олгогчтой холбогдсон, ажлын зар, цахим хуудсаар ажил олгогчид хандах, нийтийн үйлчилгээний газруудын мэдээллийн самбар, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлд зар тавих гэх мэт ажил олох оролдлого идэвхтэй хийхийг ойлгоно.

Ажил хайгч гэж ажилгүй хүн эсвэл ажиллагч боловч ажлын нөхцөлөө сайжруулах, нэмэлт орлого олох зорилгоор Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад ажил хайж бүртгүүлсэн хүнийг;

Бүртгэлтэй ажилгүй хүн гэж цалин хөлс, орлого олох зорилгоор хөдөлмөр эрхлээгүй, тухайн хугацаанд хөдөлмөр эрхлэхэд бэлэн болон Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад ажил хайж бүртгүүлсэн ажилгүй хүнийг;

Ажил хийгээгүй болон суралцаагүй байгаа залуучууд гэж тухайн хугацаанд хөдөлмөр эрхлээгүй, албан боловсрол эзэмших сургуульд суралцаагүй, бүх шатны сургалтад хамрагдаагүй байгаа 15-24 насны ажилгүй болон ажиллах хүчнээс гадуурх залуучуудыг;

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин: Ажиллах хүчний тоог хөдөлмөрийн насны хүн амын тоонд харьцуулж тооцно.

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин=(Ажиллах хүч/Хөдөлмөрийн насны хүн ам)х100%

Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин: Ажиллагчдын тоог хөдөлмөрийн насны хүн амын тоонд харьцуулж тооцно.

Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин=(Ажиллагчдын тоо/Хөдөлмөрийн насны хүн ам)х100%

Ажилгүйдлийн түвшин: Ажилгүй хүний тоог ажиллах хүчний тоонд харьцуулж тооцно (ХДАТ-1).

ХДАТ1=(Ажилгүй хүний тоо/Ажиллах хүч)х100%

БҮЛЭГ 1. ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

1.1 СУДАЛГААНЫ ТАНИЛЦУУЛГА

Үндэслэл, шаардлага:

Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 15.4-т зааснаар Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага мэргэжлийн сургалтад суралцагч элсүүлэхдээ хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт хэрэгцээ, ажил олгогчийн захиалгыг үндэслэх үүрэгтэй. Элсэлтийг орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулж буй өнөөгийн нөхцөлд тухайн орон нутагт хийгдсэн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн судалгаа зайлшгүй шаардлагатай.

Орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааг хийснээр хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн талаарх бодитой мэдээлэл гаргаж Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлтийг төлөвлөхөөс гадна олон нийтэд хүргэх, их, дээд сургуулийн элсэлт, хөдөлмөр эрхлэлт, ажил олгогчийн хэрэгцээ, шаардлагыг орон нутгийн хөгжлийн бодлого, төлөвлөлттэй уялдуулах боломж бүрдэх юм.

Судалгааны зорилго:

Төв аймгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн дунд хугацаа /2022-2024 он/-ны ажиллах хүчний эрэлт, нийлүүлэлтийг салбар, ажил мэргэжлээр тодорхойлж, боловсролын ба хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагчид, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага, аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийг мэдээллээр хангахад оршино.

Судалгааны зорилтууд:

Дээрх зорилгын хүрээнд дараах зорилтуудыг дэвшүүлсэн. Үүнд:

- Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийг хэрхэн хангасныг судлан дүгнэх, өнгөрсөн хугацаанд үүссэн ажиллах хүчний хомсдолыг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбар, ажил мэргэжлээр тодорхойлох;
- Хөдөлмөрийн зах зээлийн өнөөгийн байдал, үр дүнг судалж, дүгнэх;
- 2022-2024 оны ажиллах хүчний эрэлт, нийлүүлэлтийг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбар, мэргэжлээр тодорхойлох;
- Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн зөрүүгийн харьцуулсан шинжилгээ хийх;
- Судалгааны үр дүнг нэгтгэн тайлан бичиж нийтийн хүртээл болгох.

1.2 СУДАЛГААНЫ ТҮҮВЭР, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Судалгаанд аж ахуйн нэгж, байгууллагууд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид, малчин өрх, ажилгүй иргэд, ажилдаж буй залуучууд, их, дээд сургуульд суралцагчдыг хамруулсан.

Судалгаанд хамруулах ААНБ-ын түүвэр хийхдээ үйл ажиллагаа явуулж байгаа 1169 ААНБ-ын 50-аас доошгүй хувийг хамруулахаар түүвэр хийсэн.

Энэхүү судалгаанд 27 сумын 595 ААНБ-ыг хамруулав.

Тус аймагт 2020 оны жилийн эцсийн тооллогоор 12850 малчин өрх байсан ба энэхүү судалгаанд түүврийн аргаар 27 сумын 1199 малчин өрхийг сонгож хамруулав. Судалгаанд хамруулах өрхийг сонгохдоо малын тооны бүлэглэл бүрийг хамруулах, тэгэхдээ 201-ээс дээш малтай өрхийг түлхүү хамруулах зарчим баримталсан.

Судалгаанд 201-500 малтай өрх 447, 501-999 малтай өрх 437, 1000-аас дээш малтай өрх 227 хамрагдсан ба тэд судалгаанд хамрагдсан өрхийн 96.6 хувийг эзэлж байна.

Энэ нь бидний баримталсан зарчимтай нийцэж байгаа бөгөөд судалгаанаас гарсан эрэлтийг тархаахад гарах алдааг багасгах боломж олгож байна.

Төв аймагт үйл ажиллагаа явуулж буй 791 хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч (ХХЭ)-ийг судалгаанд хамруулсан.

Судалгаанд 2430 ажилгүй иргэн хамрагдсан. Боловсрол, мэргэжил эзэмшсэн 894 (87 мэргэжлээр төгссөн) иргэн ажилгүй байв.

Төв аймагт 2021 оны 3-р улирлын байдлаар 15-34 насны 10510 залуу ажил эрхэлж байв. Энэхүү судалгаанд **1127** ажиллаж буй залуу хамрагдсан нь ажил эрхэлж буй залуучуудын 10.7 хувь нь хамрагдсан ба судалгаанд хамрагдагчдын 736 буюу 65.3 хувь нь эмэгтэй байлаа.

Тэдний 60.9 хувь бакалаврын зэрэгтэй байлаа.

Улаанбаатар хот, бусад аймгийн их, дээд сургуульд суралцаж буй **703** оюутнаас ямар мэргэжлээр суралцаж байгаа, хэзээ төгсөх, төгсөөд аймагтаа ирж ажиллах эсэх зэрэг асуудлуудаар судалгаа авч, нийлүүлэлтийг тооцож гаргав.

Мөн тус аймагт сургалтын үйл ажиллагаа явуулж буй Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвүүдээс судалгаа авч 2022-2024 оны нийлүүлэлтийг тооцсон болно.

1.3 СУДАЛГААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТ, БОЛОВСРУУЛАЛТ

Судалгааны ажлыг Төв аймгийн Засаг даргын захирамжаар судалгааны баг зохион байгуулав.

Судалгааг зохион байгуулахын тулд 2021 оны 08 дугаар сарын 23-25-ны өдрүүдэд Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн санхүүжилттэй Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төслийн богино хугацааны зөвлөх багш Ч.Наранбилэг нартай хамтарч Хөдөлмөр эрхлэлтийн зөвлөл, Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын салбар зөвлөлийн гишүүд, хөдөлмөр эрхлэлт, боловсрол, мэргэжлийн сургалтын удирдах ажилтнуудад **“Орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн судалгаа: Оролцогч талуудын үүрэг, хамтын ажиллагаа”**, судалгааны багийн гишүүдэд **“Орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн судалгаа”** сэдэвт сургалт зохион байгуулав.

Судалгааны мэдээлэл цуглуулахад дараах зарчмыг баримтлан ажилласан. Үүнд:

- Шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, нэгдсэн арга зүйг ашиглах;
- Судалгаанд оролцогчдын мэдээллийн нууцлалыг хамгаалах;
- Асуулга, ойлголт, тодорхойлолтууд нь судлаач, оролцогч, мэдээлэл боловсруулагчдад ойлгомжтой, тодорхой байх;
- Цуглуулсан мэдээлэл нь зорилгод нийцсэн, үнэн бодитой байх;
- Судалгааны үр дүн, тайлан нь тодорхой, ойлгомжтой, хэрэглэгдэхүйц байх

Судалгааны мэдээлэл цуглуулах үйл ажиллагааг 2021 оны 9-10 дугаар сард зохион байгуулж, 11-12 дугаар сард мэдээлэл боловсруулах, шаардлагатай мэдээллүүдийг холбогдох албан тушаалтнуудаар гаргуулж, тайлан бэлтгэх ажлуудыг хийж гүйцэтгэв.

Хөдөлмөрийн зах зээлийн тоон болон чанарын эрэлтийг дараах асуулгын хуудсуудаар авч гаргав. Үүнд:

1. Аж ахуйн нэгж, байгууллагаас авах санал асуулга
2. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдээс авах санал асуулга
3. Малчин өрхөөс авах санал асуулга
4. Ажилгүй иргэдээс авах санал асуулга
5. Ажиллаж эрхэлж буй залуучуудаас авах санал асуулга /асуулгуудыг хавсралтаас үзнэ үү/

Хөдөлмөрийн зах зээлийн нийлүүлэлтийн байдлыг

1. Их, дээд сургуульд суралцагчдаас авах асуулгын хуудас
2. Тус аймаг дахь Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвүүдээс төгсөгчдийн судалгааг хүснэгтээр гаргуулж, нэгтгэн боловсруулалт хийв.

БҮЛЭГ 2. ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

2.1 ТӨВ АЙМГИЙН ХҮН АМ

Төв аймгийн хүн ам 2020 оны жилийн эцсээр 93332, тэдний 45309 буюу 48.5 хувь нь эмэгтэйчүүд байв.

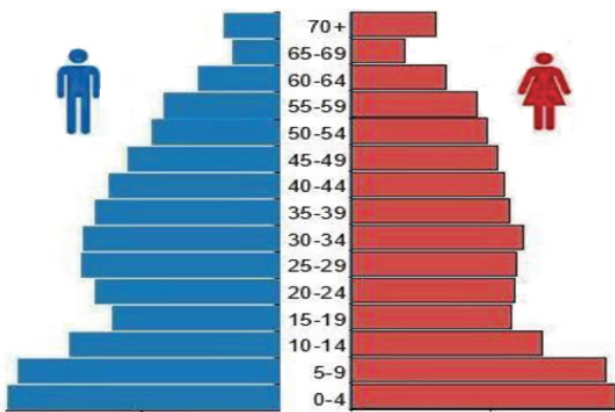
Хүн амын 18.2 хувь буюу 17017 хүн, тэдний 61.6 хувь буюу 8778 эмэгтэй Зуунмод хотод, 81.8 хувь буюу 76315 хүн, үүнээс 36531 эмэгтэй хөдөөд амьдарч байна. Хүн амыг насны бүлгээр харуулбал:

Хүснэгт 2.1.1. Хүн амын тоо, насны бүлгээр

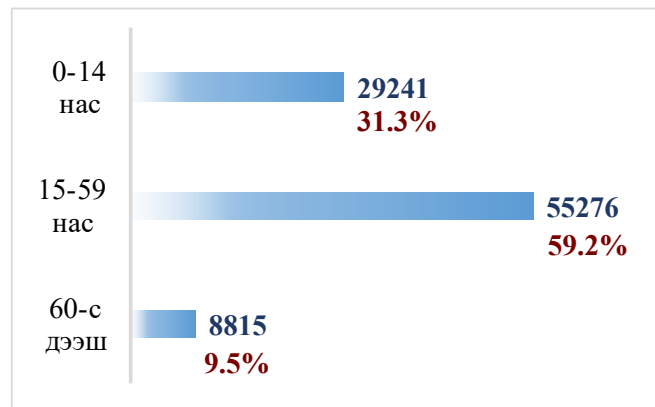
	Бүгд	Насны бүлэг												
		0-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
Бүгд	93332	29241	6278	6350	6557	7073	6674	6372	5926	5296	4750	3780	2114	2921
Хотод	17017	5476	1048	982	1242	1435	1217	1069	981	960	871	707	413	616
Хөдөөд	76315	23765	5230	5368	5315	5638	5457	5303	4945	4336	3879	3073	1701	2305

Эх сурвалж: www.1212.mn

Зураг 2.1.1. Хүн амын нас, хүйсийн суварга

Зураг 2.1.2. Хүн амын тоо, насны бүлгээр

Зураг 2.1.3. Хүн амын тоо, сумаар

Хүн амын 68.7 хувь нь хөдөлмөрийн нас (15 ба түүнээс дээш)-нийг ба Зураг 2.1.1-д үзүүлсэн аймгийн хүн амын нас, хүйсийн суваргаас харахад 20-44 насны бүлгийнхэн бусад насны бүлгээс олон байгаа нь хүн амын эдгээр бүлгийнхний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжихэд холбогдох байгууллага, нийгмийн түншүүд илүү анхаарал хандуулж ажиллах шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Мөн 10-14 насны бүлгийг бусад насны бүлэгтэй харьцуулахад хүний тоо харьцангуй өндөр байгаа нь ойрын 4 жилд хөдөлмөрийн насны хүний тоо өсөх бөгөөд энэ хэмжээгээр ажлын байр нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна.

2.2 ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Хүснэгт 2.2.1. Аймгийн ажиллах хүчний оролцооны ба хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин, хувиар

Үзүүлэлт		2019 оны III улирал		2020 оны III улирал		2021 оны III улирал		Өсөлт бууралт /хувиар/			
		бүгд	эм	бүгд	эм	бүгд	эм	бүгд	эм	бүгд	эм
								2021/2019		2021/2020	
Ажилгүйдлийн түвшин	Аймгийн	2.9		4.9		3.0		+3.4		-38.8	
	Бүсийн	6.9		8.0		10.5		+52.2		+31.2	
	Улсын	9.9		7.3		7.4		-25.2		+1.4	
Ажиллах хүчний оролцооны түвшин	Аймгийн	62.2	56.8	71.3	66.0	63.8	49.5	+2.6	-12.8	-13.5	-25.0
	Бүсийн	64.5	58.8	63.1	57.9	57.4	49.8	-11.0	-15.3	-9.03	-13.9
	Улсын	60.1	53.5	59.0	52.7	57.9	50.6	-3.7	-5.4	-1.9	-3.9
Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин	Аймгийн	60.4	56.4	67.8	65.7	61.9	47.2	+2.5	-16.3	-8.7	-28.1
	Бүсийн	60.1	55.2	58.0	54.5	51.4	44.7	-14.5	-19.0	-11.4	-17.9
	Улсын	54.2	48.8	54.7	49.2	53.6	46.8	-1.1	-4.1	-2.0	-4.9

Эх сурвалж: www.1212.mn , www.tuv.nso.mn. ХҮН АМЫН ЭДИЙН ЗАСГИЙН ИДЭВХ 2021 оны 3 дугаар улиралд

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2019 оноос 2.6 хувиар өссөн байснаа өмнөх оноос 13.5 хувиар буурчээ. Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин 2019 оноос 13,9 хувиар өссөн бол өмнөх оноос 8.7 хувиар, буурсан байна.

Хүснэгт 2.2.2. Ажиллах хүчний тоо, насны бүлэг, хүйсээр

Насны бүлэг	Хүйс	2020-III	2021-III
	Бүгд	44,297	36,837
	Эмэгтэй	20,327	15,513
15-19	Бүгд	1,456	723
	Эмэгтэй	750	311
20-24	Бүгд	3,236	1,652
	Эмэгтэй	905	135
25-29	Бүгд	7,290	й3,392
	Эмэгтэй	2,166	1,224
30-34	Бүгд	4,268	4,743
	Эмэгтэй	1,429	1,271
35-39	Бүгд	5,563	5,097
	Эмэгтэй	4,079	2,480
40-44	Бүгд	3,394	3,640
	Эмэгтэй	1,893	1,678
45-49	Бүгд	7,190	4,621
	Эмэгтэй	4,202	1,847
50-54	Бүгд	5,180	4,285
	Эмэгтэй	1,776	2,554
55-59	Бүгд	4,691	4,907
	Эмэгтэй	2,175	1,994
60-64	Бүгд	1,310	2,171
	Эмэгтэй	650	1,193
65-69	Бүгд	719	940
	Эмэгтэй	302	435
70+	Бүгд	0	666
	Эмэгтэй	0	391

Хүснэгт 2.2.3. Ажиллах хүчнээс гадуурхи хүн амын тоо, хүйсээр

Насны бүлэг	Хүйс	2020-III	2021-III
	Бүгд	17,871	20,864
	Эмэгтэй	10,474	15,811
15-19	Бүгд	5,191	4,101
	Эмэгтэй	2,430	2,205
20-24	Бүгд	772	2,991
	Эмэгтэй	210	2,125
25-29	Бүгд	375	664
	Эмэгтэй	375	664
30-34	Бүгд	456	1,675
	Эмэгтэй	302	1,600
35-39	Бүгд	787	1,165
	Эмэгтэй	787	1,107
40-44	Бүгд	2,254	376
	Эмэгтэй	1,124	301
45-49	Бүгд	275	773
	Эмэгтэй	133	0
50-54	Бүгд	99	0
	Эмэгтэй	0	0
55-59	Бүгд	2,667	2,413
	Эмэгтэй	2,491	1,825
60-64	Бүгд	2,503	868
	Эмэгтэй	440	868
65-69	Бүгд	133	1,084
	Эмэгтэй	133	571
70+	Бүгд	2,358	4,755
	Эмэгтэй	2,048	4,547

Хүснэгт 2.2.4. Ажиллагчдын тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, хүйсээр

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал	2020 оны III улирал		2021 оны III улирал		Өсөлт, бууралт /хувиар/	
	бүгд	эм	бүгд	эм	бүгд	эм
	Бүгд	42,147	20,228	35,725	14,776	-15.2
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	22,343	9,631	21,295	9,156	-4.7	-4.9
Уул уурхай, олборлолт	376	43	136	0	-63.8	-100.0
Боловсруулах үйлдвэрлэл	2,044	915	287	0	-86.0	-100.0
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	1,842	871	2,268	729	23.1	-16.3
Усан хангамж; бохир ус, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	0	0	0	0		
Барилга	1,743	414	1,880	0	7.9	-100.0
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээ	870	827	788	150	-9.4	-81.9
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	1,306	871	234	58	-82.1	-93.3
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	0	0	58	58		
Мэдээлэл, холбоо	154	0	156	156	1.3	
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	2,122	1,141	729	215	-65.6	-81.2

Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	0	0	0	0		
Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	0	0	420	345		
Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	0	0	513	513		
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	2,395	1,005	4,069	1,229	69.9	22.3
Боловсрол	5,242	3,947	1,648	1,353	-68.6	-65.7
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	1,577	430	225	225	-85.7	-47.7
Урлаг, үзвэр, тоглоом, наадам	0	0	588	588		
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	133	133	431			
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	0	0	0	0		
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	0	0	0	0		

Хүснэгт 2.2.5. Ажиллагчдын тоо, хөдөлмөрийн статусаар

Хөдөлмөр эрхлэлтийн статус	2020 оны III улирал		2021 оны III улирал		Өсөлт, бууралт /хувиар/	
Бүгд	42,147	20,228	35725	14776	-15.2	-27.0
Ажил олгогч	421	153	144	0	-65.8	-100.0
Зах зээлд чиглэсэн өрхийн аж ахуйн нэгжийн ажил олгогч	421	153	144	0	-65.8	-100.0
Цалин хөлстэй ажиллагчгүй бие даасан ажиллагч	16914	5949	16801	5219	-0.7	-12.3
Цалин хөлстэй ажиллагчгүй аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаа эрхлэгч	258	0	270	270	4.7	100.0
Цалин хөлстэй ажиллагчгүй, зах зээлд чиглэсэн өрхийн аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгч	16656	5949	16531	4949	-0.8	-16.8
Гүйцэтгэх гэрээлэгч	0	0	526	118	100.0	100.0
Цалин хөлстэй ажиллагч	19944	10189	13252	5293	-33.6	-48.1
Цалин хөлстэй байнгын ажиллагч	5977	1240	6508	2242	8.9	80.8
Цалин хөлстэй түр ажиллагч	10921	7144	5435	2976	-50.2	-58.3
Цалин хөлстэй тохиолдлын ажиллагч	3046	1805	1309	75	-57.0	-95.8
Гэр бүлийн гишүүдэд хувь нэмрээ оруулагч	4866	3935	5002	4147	2.8	5.4

Хүснэгт 2.2.6. Ажиллагчдын тоо, насны бүлгээр

Насны бүлэг	2020 оны III улирал		2021 оны III улирал		Өсөлт, бууралт /хувиар/	
	бүгд	эм	бүгд	эм	бүгд	эм
15-19	1456	750	723	311	-50.3	-58.5
20-24	3236	905	1652	135	-48.9	-85.1
25-29	7290	2166	3392	1224	-53.5	-43.5
30-34	4268	1429	4743	1271	11.1	-11.1
35-39	5563	4079	5097	2480	-8.4	-39.2
40-44	3394	1893	3640	1678	7.2	-11.4
45-49	7190	4202	4621	1847	-35.7	-56.0
50-54	5180	1776	4285	2554	-17.3	43.8
55-59	4691	2175	4907	1994	4.6	-8.3
60-64	1310	650	2171	1193	65.7	83.5
65-69	719	302	940	435	30.7	44.0
70+	0	0	666	391	100.0	100.0

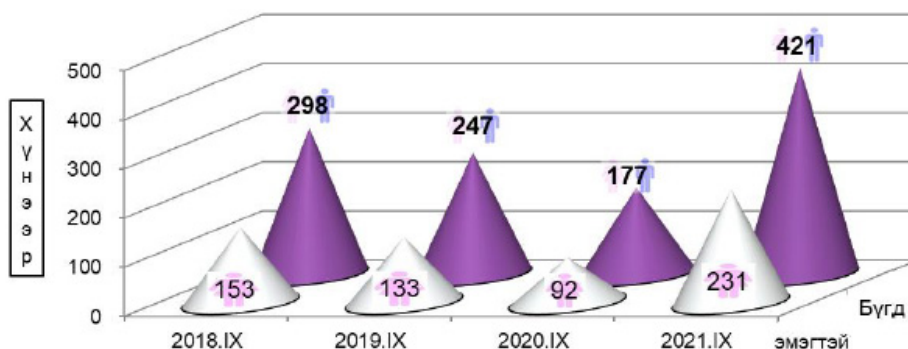
Хүснэгт 2.2.7. Ажил эрхлэгчдийн тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал	2020 оны III улирал		2021 оны III улирал		Өсөлт, бууралт /хувиар/	
	бүгд	эм	бүгд	эм	бүгд	эм
Бүгд	42147	20228	35725	14776	-15.2	-27.0
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	22343	9631	21295	9156	-4.7	-4.9
Уул уурхай, олборлолт	376	43	136	0	-63.8	-100
Боловсруулах үйлдвэрлэл	2044	915	287	0	-86.0	-100
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	1842	871	2,68	729	23.1	-16.3
Усан хангамж; бохир ус, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	0	0	0	0	-	-
Барилга	1743	414	1880	0	7.9	-100
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээ	870	827	788	150	-9.4	-81.9
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	1306	871	234	58	-82.1	-93.3
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	0	0	58	58	+100	+100
Мэдээлэл, холбоо	154	0	156	156	1.3	0
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	2122	1141	729	215	-65.6	-81.2
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	0	0	0	0	-	-
Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	0	0	420	345	+100	+100
Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	0	0	513	513	+100	+100
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	2395	1005	4069	1229	69.9	22.3
Боловсрол	5242	3947	1648	1353	-68.6	-65.7
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	1577	430	225	225	-85.7	-47.7
Урлаг, үзвэр, тоглоом, наадам	0	0	588	588	+100	+100
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	133	133	431	0	0	-100
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	0	0	0	0	-	-
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	0	0	0	0	-	-

Эх сурвалж: www.1212.mn

2.3 ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРЭЛТ, НИЙЛҮҮЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ

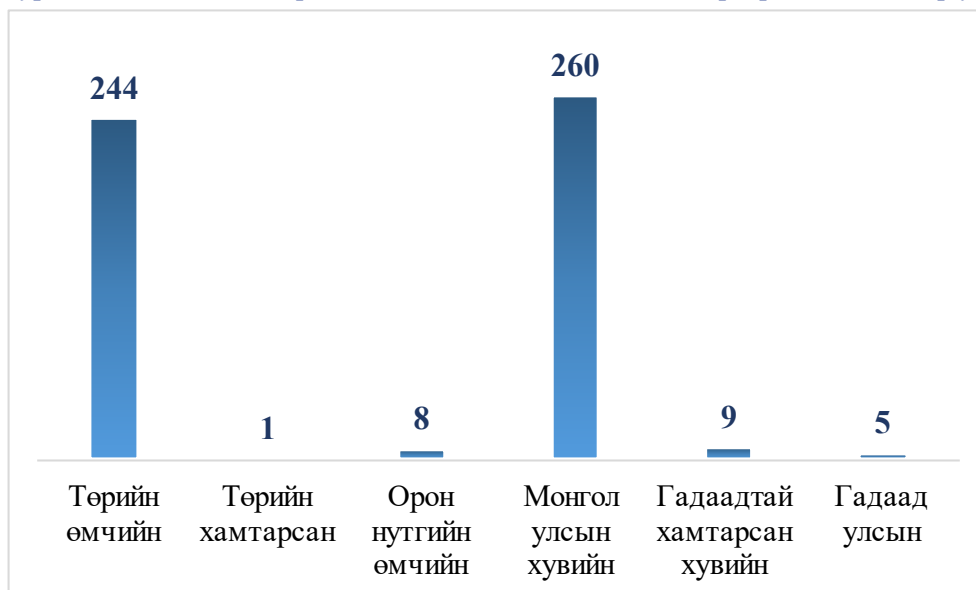
Зураг 2.3.1. Бүртгэлтэй ажилгүйчүүдийн тоо

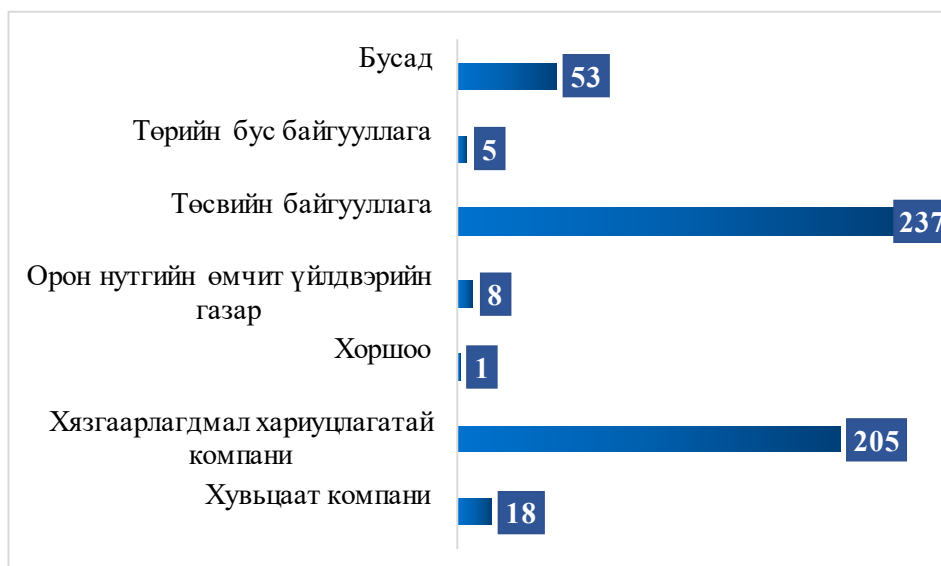
Хүснэгт 2.3.1. Бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийн тоо, боловсролоор

	2020.IX
Дээд	68
Тусгай дунд	16
Мэргэжлийн анхан шатны	23
Бүрэн дунд	283
Суурь	26
Бага	4
Боловсролгүй	1

Зураг 2.3.2. Ажлын байрны захиалгын тоо, өмчийн хэлбэрээр /2021 оны 3-р улирлаар/

Зураг 2.3.3. Ажлын байрны захиалгын тоо, хариуцлагын хэлбэрээр /2021 оны 3-р улирлаар/

Хүснэгт 2.3.2. Ажилд зуучилсан иргэдийн тоо, ажил мэргэжлийн ангиллаар

Ажил мэргэжлийн ангилал	2021 оны I-IX сар	
	Бүгд	Эмэгтэй
Бүгд	362	186
Менежер	17	12
Мэргэжилтэн	103	72
Техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн	19	13
Контор, үйлчилгээний ажилтан	19	14
Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	35	20
Хөдөө аж ахуй, ой, загас, агнуурын мэргэшсэн ажилтан	10	5
Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний	29	12
Машин механизм, төхөөрөмжийн операторч, угсрагч	60	
Энгийн ажил мэргэжил	70	30
Бусад салбарын ажил мэргэжил		

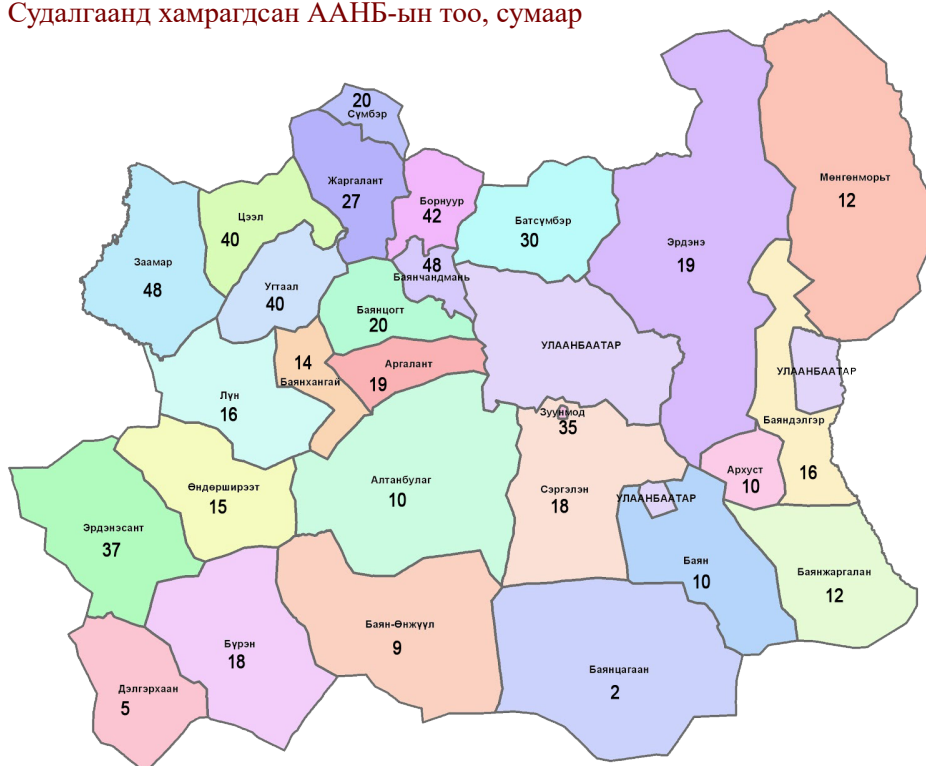
Хүснэгт 2.3.3. Ажилд зуучилсан иргэдийн тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал	Бүгд	Эмэгтэй
Бүгд	362	186
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	34	13
Уул уурхай, олборлолт	37	4
Боловсруулах үйлдвэрлэл	12	5
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	5	1
Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа	18	
Барилга	28	6
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ	19	13
Тээвэр агуулахын үйл ажиллагаа	4	
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	1	1
Мэдээлэл холбоо	1	1
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	10	9
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа		
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	3	3
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	9	4
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	48	29
Боловсрол	54	44
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	27	19
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	9	7
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	43	27
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа, өрхийн өөрийн хэрэглээнд зориулан үйлдвэрлэсэн, нэр төрлөөр нь тодорхойлох боломжгүй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ		
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа		

БҮЛЭГ 3. ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРЭЛТИЙН СУДАЛГААНЫ ДҮН

3.1 АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГУУДААС АВСАН ТООН СУДАЛГААНЫ ДҮН

Зураг 3.1.1. Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, сумаар

Энэхүү судалгаанд Төв аймгийн 27 сумын 595 аж ахуйн нэгж, байгууллагыг хамруулав. Хамгийн олон ААНБ-ийг судалгаанд хамруулсан сумууд, Баянчандмань 48, Заамар 48, Борнуур 42, Цээл 40, Угтаал 40, бүгд 218 буюу 36.6 хувийг хамруулсан болно.

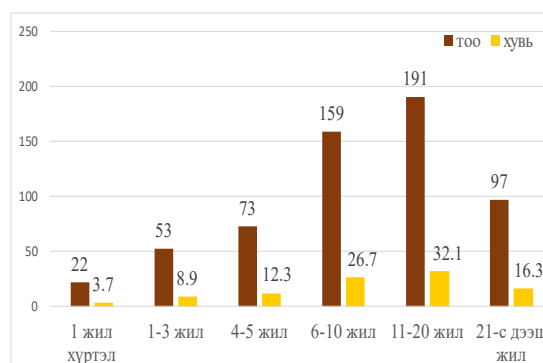
Төв аймагт 2021 оны 3-р улирлын байдлаар бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй 1777 ААН, төрийн болон төрийн бус байгууллага бүртгэлтэй байгаагаас 1169 нь тогтмол үйл ажиллагаа явуулж байна.

Судалгаанд бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй ААНБ-ын 33.5 хувь, үйл ажиллагаа явуулж байгаа ААНБ-ын 50.9 хувь нь хамрагдсан.

Хүснэгт 3.1.1. Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, эзлэх хувь, хариуцлагын хэлбэрээр

Хариуцлагын хэлбэр	Судалгаанд хамрагдсан
Хувьцаат компани	11
Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани	474
Хоршоо	59
Нөхөрлөл	18
Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар	10
Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар	2
Төрийн байгууллага	5
Төрийн бус байгууллага	16
БҮГД	595

Зураг 3.1.2. Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, үйл ажиллагаа явуулсан жилээр

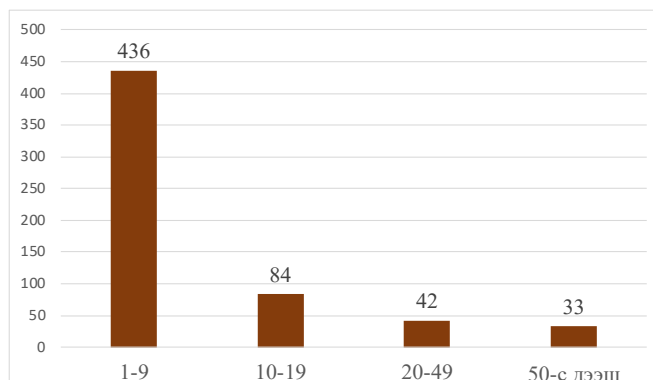

Зураг 3.1.2-оос харахад 11-20 жил үйл ажиллагаа явуулсан 191, 6-10 жил үйл ажиллагаа явуулсан 159, 21-ээс дээш жил үйл ажиллагаа явуулсан 97 ААНБ хамрагдсан. Эдгээр нь судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын 75.1 хувийг эзэлж байгаа тул аймгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн дунд хугацааны эрэлтийг тодорхойлох боломжийг хангасан гэж үзэж байна.

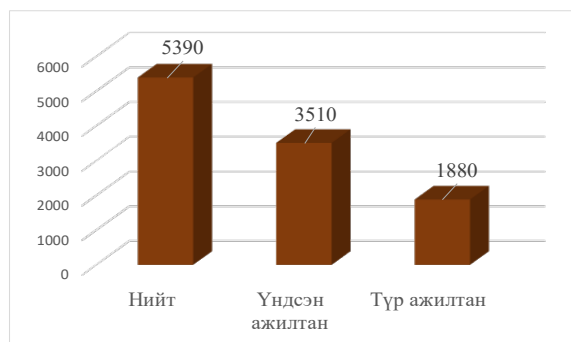
Хүснэгт 3.1.2. Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, эзлэх хувь, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар

Эдийн засгийн салбар	Судалгаанд хамрагдсан	Нийт дүнд злэх хувь
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй	290	48.7
Уул уурхай, олборлолт	11	1.8
Боловсруулах үйлдвэрлэл	35	5.9
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	6	1.0
Усан хангамж, бохир ус, хог, хаягдлын менежмент	3	0.5
Барилга	9	1.5
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар үйлчилгээ	50	8.4
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	17	2.8
Байр, сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйл ажиллагаа	24	4.0
Мэдээлэл, холбоо	4	0.6
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	33	5.5
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	2	0.3
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	4	0.6
Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа		
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	4	0.6
Боловсрол	4	0.6
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	18	3.0
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	3	0.5
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	77	12.9
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа, өрхийн өөрийн хэрэглээнд зориулан үйлдвэрлэсэн хэмжээг нь тодорхойлох боломжгүй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ	1	0.15
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа		
БҮГД	595	100.0

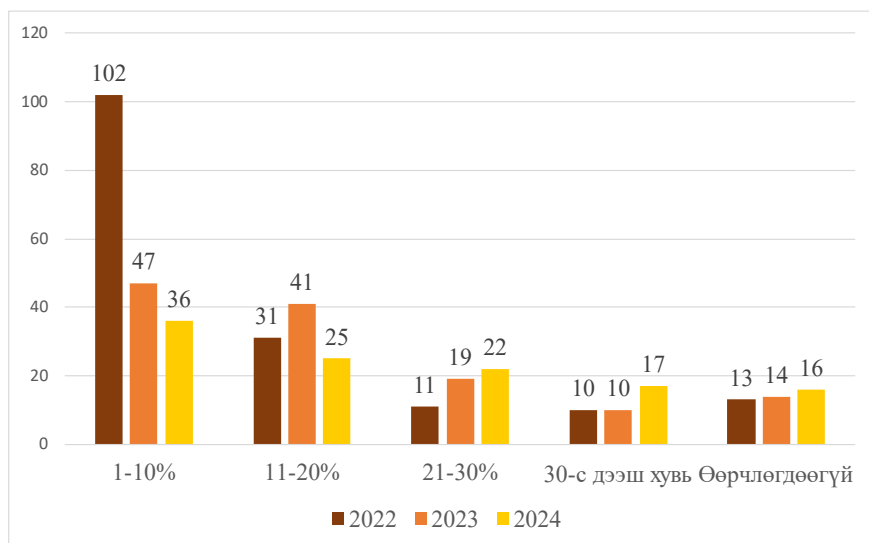
Зураг 3.1.3. Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын тоо, ажиллагчдын тооны бүлгээр

Зураг 3.1.4. Ажиллагчдын тоо

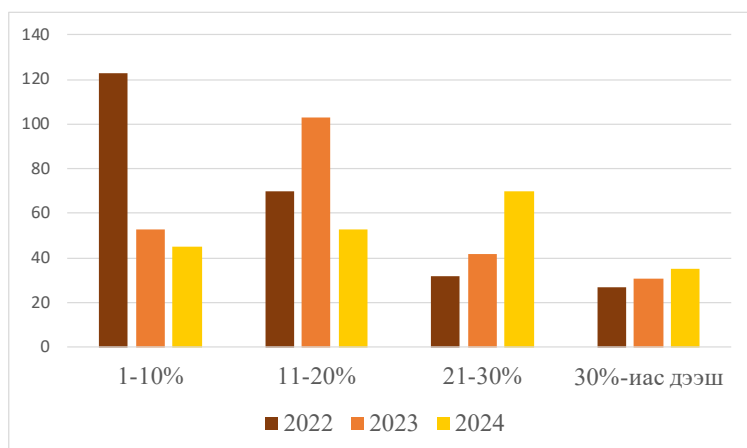
Зураг 3.1.5. Ажиллагчдын тоонд өөрчлөлт орох ААНБ-ын тоо

Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-уудын 73.3 хувь нь 1-9 ажилтантай жижиг ААН-үүд байна. 432 ААНБ буюу судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын 73.0 хувь нь ойрын 3 жилд ажиллагчдын тоонд өөрчлөлт орохгүй гэж хариулжээ. Энэ нь ойрын 3 жилд шинэ ажлын байр олноор нэмэгдэхгүйг харуулж байна.

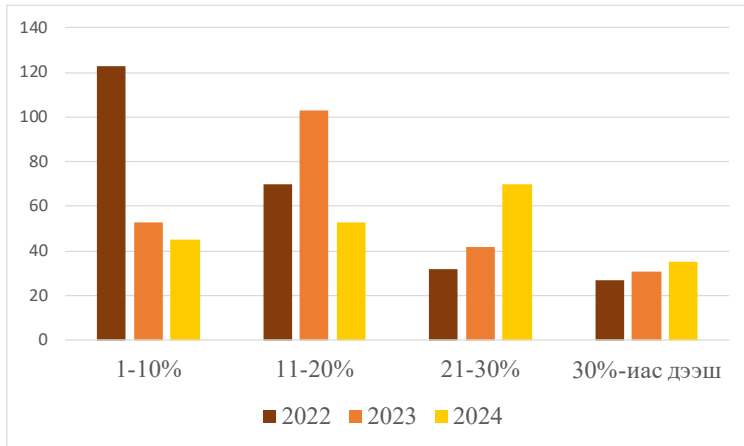
Иймд жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж ажиллагчдын тоог нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна. Ингэснээр ажилгүй иргэдийг ажилтай болгох, үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ, борлуулалтын орлого нэмэгдэх боломжтой.

Зураг 3.1.6. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ ойрын 3 жилд хэдэн хувиар нэмэгдэх ААНБ-ын тоо, хувиар

Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ууд үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ 2022, 2023 онуудад 1-10, 11-20 хувиар өснө гэсэн бол 2024 онд 70 орчим ААНБ 21-30 хүртэл хувийн өсөлттэй байна гэжээ.

Зураг 3.1.7. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ сүүлийн 3 жилд өөрчлөгдсөн ААНБ-ын тоо

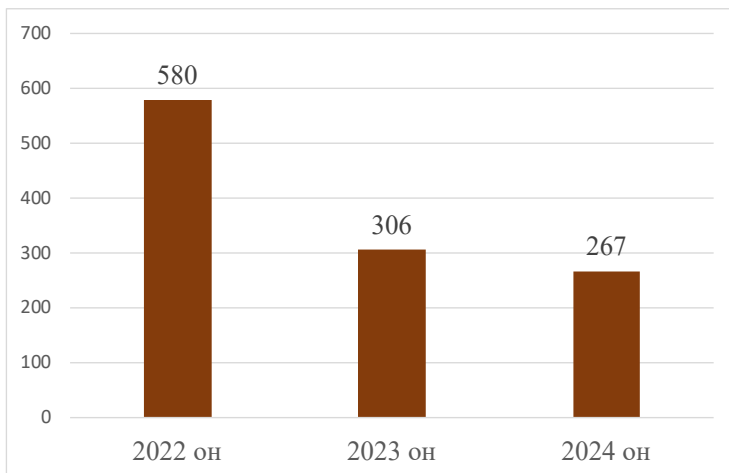
Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-уудаас 292 ААНБ сүүлийн 3 жилд үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ нэмэгдсэн гэж хариулсан бол 278 ААНБ буурсан гэжээ.

Харин ихэнх нь өөрчлөгдөөгүй гэж хариулжээ.

Энэ Ковид-19 цар тахлын улмаас үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ буурсан болон өөрчлөгдөөгүй байгаа боловч цаашид ААНБ-ын үйлдвэрлэл, үйлчилгээг нэмэгдүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлэх нь зүйтэй байна.

Судалгаанд хамрагдсан ААНБ-ын 432 буюу 73.0 хувь ойрын 3 жилд ажиллагчдын тоонд өөрчлөлт орохгүй гэж хариулсан нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ нэмэгдэхгүйтэй холбоотой гэж дүгнэж болно.

Зураг 3.1.8. Ойрын 3 жилд мэргэжлийн ажилтан авах ААНБ-ын тоо

Зураг 3.1.8-аас харахад Ковид-19 цар тахлын улмаас үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ өөрчлөгдөхгүй гэж тооцож байгаатай холбоотой мэргэжлийн ажилтан авах ААНБ-ын тоо болон авах ажилтны тоо ч буурч байгаад дүгнэлт шаардлагатай байна.

Хүснэгт 3.1.4. ААНБ-ын эрэлт, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр

Салбар	Мэргэжил	Индекс	Эрэлт			Нийт
			2022 онд	2023 онд	2024 онд	
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын салбар	Тракторч	8342-11	30	8	6	44
	Хөдөө аж ахуйн машин механизмын ашиглалт, засвар	7231-20	14	12	14	40
	Комбайнч	8341-17	22	4	1	27
	Саальчин	6121-20	10	3	3	16
	Шувуучин	6122-11	16			16
	Агротехникч	3142-13	6	3	3	12
	Малчин	6121-24	6	4	2	12
	Талбайн ажилтан	9213-13	3	3	3	9
	Техникч, хөдөө аж ахуйн машин, тоног төхөөрөмжийн	3115-29	5	1	1	7
	Малын асаргаа /санитар/	6221-23	2	2	2	6
	Туслах малчин	6129-20	1	1	1	3
	Ногоочин	6111-12	1	2		3
	Ойн инженер	2132-18	1	2		3
	Ойжуулагч	6210-21	1			1
Салбарын дүн			118	45	36	199
Уул уурхай, олборлолтын салбар	Машинч, эксковаторын	8342-18	14	2	2	18
	Операторч, хүнд даацын машины	8332-12	1			1
	Менежер, цех, ээлжийн /ил, далд уурхайн/	1322-11	1			1
Салбарын дүн			16	2	2	20
Боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбар	Туслах ажилтан, үйлдвэрлэл, аж ахуйн	9329-12	136	116	110	362
	Үйлчлэгч, үйлдвэрийн	9112-13	9	5	4	18
	Савлагч	9321-12	14			14
	Оёдолчин, оёмол бүтээгдэхүүний	7533-11	2	2	2	6
	Технологич, хүнс, ундааны	2145-24	5	1		6
	Зуухны операторч, металл хайлуулах	8121-15	3			3
	Инженер, аж үйлдвэрийн	2141-11	1	1	1	3
	Металлыг гараар тэгшлэгч	7211-18	3			3
	Операторч, эсгий гутал үйлдвэрлэх машины	8156-12	1	1	1	3
	Операторч, эсгий, эсгий эдлэлийн машины	8152-26	1	1	1	3
	Технологич, хүнсний үйлвэрлэлийн /сүүний технологич/	2265-13	3			3
	Инженер, үйлдвэрийн машин, тоног төхөөрөмжийн	2141-13	1	1		2

	Оператор, хайчны	8121-18	2			2
	Хэв угсрагч, металл хайлшийн	7211-31	2			2
	Хэвлэгч /металл/	7211-32	2			2
	Цутгуурчин	7211-35	2			2
	Талх, нарийн боовны технологийн ажилтан	7512-34		1		1
	Ноос, ноолуур ангилагч	7543-13	1			1
	Эсгүүрчин, даавуун эдлэлийн	7532-22	1			1
	Нян судлаач, сүү, хүнсний бүтээгдэхүүний	2131-27	1			1
	Операторч, сүү, цагаан идээ боловсруулах машины	8160-17	1			1
Салбарын дүн			191	129	119	439
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын салбар	Цахилгаанчин	7411-11	12	2	2	16
	Инженер, цахилгааны	2151-11	1	1	1	3
	Машинист, уурын зуухны	8182-13	2			2
Салбарын дүн			15	3	3	21
Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагааны салбар	Ариутгагч	7544-11	1			1
Салбарын дүн			1	0	0	1
Барилгын салбар	Барилгын өрөг угсрагч	7112-19	2	4	5	11
	Гагнуурчин	7212-14	8	1	1	10
	Оператор, хүнд даацын дугуйт ачигчийн /ковшийн/	8332-12	6	2	2	10
	Сантехникч	7126-14	5	2	2	9
	Барилга угсралтын мужаан	7115-11	1	1	1	3
	Инженер, иргэний барилгын	2142-16	1	1	1	3
	Хөрөө рамын машинч	8172-18	3	1		4
Салбарын дүн			26	12	12	50
Бөөний болон жижиглэн худалдаа; машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээний салбар	Худалдагч	5223-11	25	19	14	58
	Түгээгч, шатах тослох материалын	5245-12	5	3	2	10
	Механикч, автомашины	7231-13	4	3	3	10
	Зохион байгуулагч, бөөний худалдааны дэлгүүрийн	1420-12	3	3	4	10
	Эмийн сангийн эм зүйч /эмийн худалдааны/	2262-15	2	2	1	5
	Дэлгүүрийн кассчин	5230-11		5		5
	Менежер, маркетингийн	1221-12	1	1		2
	Механикч инженер, машин механизмын	2144-35	1			1
	Инженер, автомашины	2144-15	1			1
	Борлуулалтын ажилтан	2433-11			1	1
Салбарын дүн			42	36	25	103

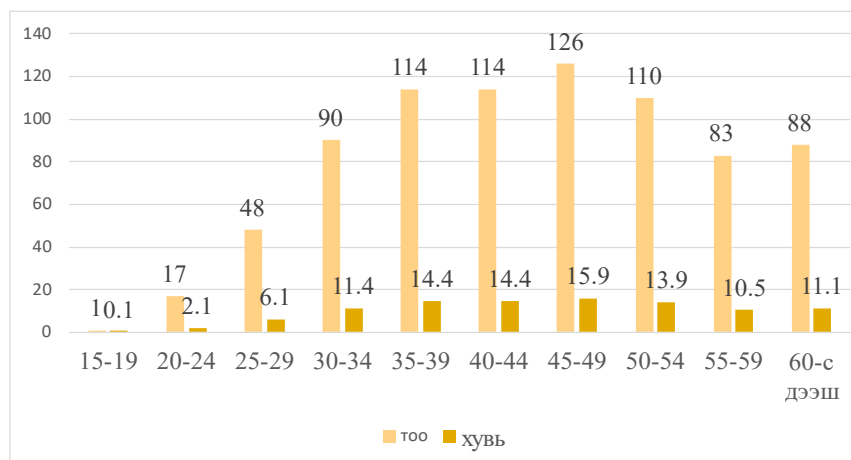
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагааны салбар	Жолооч, машины	8322-11	22	6	5	33
	Ачигч, агуулахын	9333-15	1	2	3	6
	Хүнд даацын машин, том тэрэгний жолооч	8332-12	3			3
	Авто замын ажилтан	7114-12	2		1	3
	Жолооч, автобусны	8331-11	2			2
	Жолооч, автосамосвалын	8332-13	1	1		2
Салбарын дүн			31	9	9	49
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний салбар	Тогооч	5120-11	25	10	6	41
	Зөөгч	5131-11	6			6
	Технологич, зоогийн газрын хоол үйлдвэрлэлийн	2265-13	4	1		5
	Угаагч	9121-17	2			2
	Тогооч, солонгос хоолны	5120-11	1			1
	Гал тогооны бэлтгэгч	9412-13	1			1
	Бармен	5132-11	1			1
	Менежер, амралт сувиллын газрын	1431-15	1			1
	Хоол зүйч, хоол тэжээлийн мэргэжилтэн	2265-11	1			1
Салбарын дүн			42	11	6	59
Мэдээлэл, холбооны салбар	Инженер, программ хангамжийн	2522-18	1	1	1	3
	Инженер, мэдээллийн технологийн	2152-15	1			1
Салбарын дүн			2	1	1	4
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагааны салбар	Нягтлан бодогч	2411-13	13	6	1	20
	Эдийн засагч, санхүүгийн	2631-15	3	1	1	5
	Эдийн засагч	2631-11	1	2	1	4
	Нярав	4321-12	3			3
	Банкны теллер	4211-13	1			1
Салбарын дүн			21	9	3	33
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагааны салбар	Малын эмч	2250-11	23	13	11	47
	Агрономич	2132-13	13	2	2	17
	Малын бага эмч	3240-12	2	2	2	6
	Техникч, лабораторийн	3212-16	1	2		3
	Эмийн химич /жор баригч/	2262-12	2			2
	Мал зүйч	2250-22	1	1		2
Салбарын дүн			42	20	15	77
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааны салбар	Үйлчлэгч, албан байгууллагын	9112-14	3	3	4	10
	Менежер, олон нийттэй харилцах	1222-12	3	1	1	5
	Аяллын хөтөч	5113-13	2	1	1	4
	Харуул	5414-11	1	1	1	3
	Хаалгач /жижүүр/	9629-11	2			2
	Дотоод хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хариуцсан ажилтан	2423-15		1		1

	Манаач	9629-18	1			1
	Аялал жуулчлалын менежер	1439-11		1		1
	Хүний нөөцийн менежер	1212-11	1			1
Салбарын дүн			13	8	7	28
Боловсролын салбар	Багш, бага ангийн	2341-11	4	1	2	7
	Багш, цэцэрлэгийн	2342-13	5			5
	Багш, хөгжмийн	2330-28	2			2
	Боловсролын менежер	1345-11	1			1
	Багш, дуу хөгжмийн	2330-28		1		1
	Багш, цэцэрлэгийн багшийн туслах	2342-14	1			1
Салбарын дүн			13	2	2	17
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагааны салбар	Сувилагч, ерөнхий мэргэжлийн	2221-11	11	12	14	37
	Хүний их эмч, ерөнхий мэргэжлийн	2211-11	10	4	7	21
	Бариа засалч	2230-13	2	3	3	8
	Эрүүл мэндийн төвийн ажилтан	2211-14		1		1
	Эм найруулагч	3213-13	1			1
	Их эмч, эмийн бус эмчилгээний /уламжлалт эмчилгээний/	2230-14			1	1
Салбарын дүн			24	20	25	69
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагааны салбар	Лам	3413-12	1	1	2	4
Салбарын дүн			1	1	2	4
Нийт дүн			598	308	267	1173

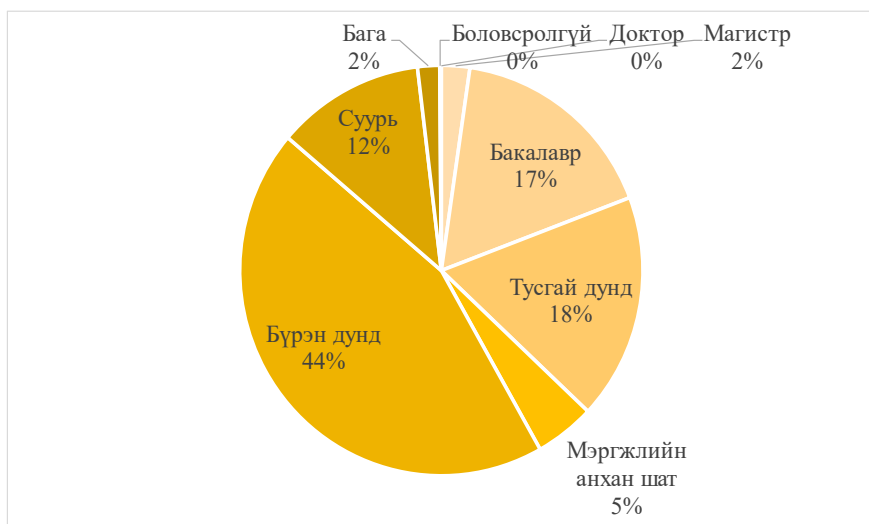
3.2 ХУВИАРАА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭГЧДЭЭС АВСАН ТООН СУДАЛГААНЫ ДҮН

Судалгаанд Төв аймгийн 27 сумын 791 хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч (ХХЭ) хамрагдсан ба 110 буюу 54.7 хувь нь эмэгтэйчүүд байв.

Зураг 3.2.1. Судалгаанд хамрагдсан ХХЭ-дийн насны бүлэг тоо, хувиар

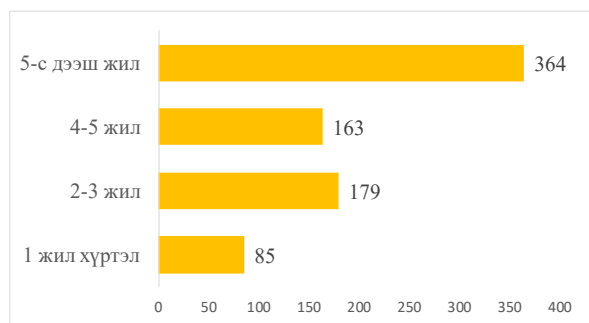

Зураг 3.2.2. Судалгаанд хамрагдсан ХХЭ-дийн боловсрол, хувиар

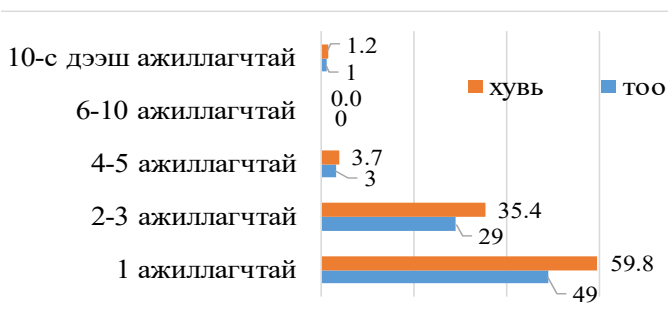

ХХЭ-дийн судалгаанаас харахад 35-54 насныхан олонхи буюу 58.6 хувийг бүрдүүлж байгаа бол, 44 хувь нь бүрэн дунд боловсролтой байна. Судалгаанд хамрагдсан ХХЭ-дийн 57.0 хувь нь мэргэжилгүйгээс ААНБ-д ажилладаггүй, хувиараа хөдөлмөр эрхэлж орлого олдог байна.

Зураг 3.2.3. ХХЭ-дийн үйл ажиллагаа явуулсан хугацаа, тоогоор

Зураг 3.2.4. ХХЭ-дийн ажиллагчдын тооны бүлэг, тоо, хувиар

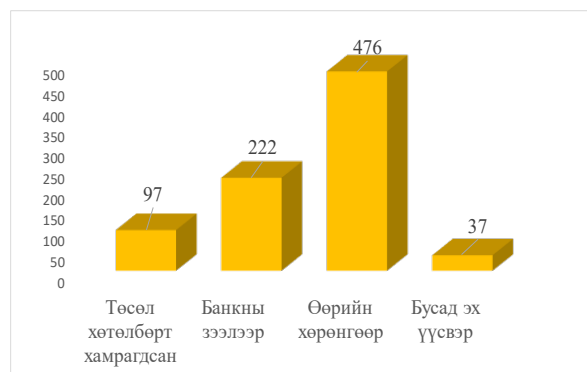
Судалгаанд хамрагдагчдын 46.0 хувь нь 5-аас дээш жил үйл ажиллагаа явуулсан туршлагатай хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид байлаа. ХХЭ-дийн 40.3 хувь нь 2 ба түүнээс дээш ажилтан авч ажиллуулдаг бөгөөд тэдний 59.8 хувь нь 1 ажиллагчтай 1 л ХХЭ 10-аас дээш ажиллагчтай байна. ХХЭ-дийн 43.8 хувь нь 420.0 мянга хүртэл, 30.1 хувь нь 420,0-500.0 мянган, 24.7 хувь нь 500.0-800.0 мянган төгрөгийн цалин олгодог байна. 800.0 мянган төгрөгөөс дээш цалин олгодог ХХЭ нэг байна.

Хүснэгт 3.2.1. ХХЭ-дийн үйл ажиллагааны чиглэл, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал	Тоо
Бүгд	791
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	207
Уул уурхай, олборлолт	6
Боловсруулах үйлдвэрлэл	42
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	2
Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа	1
Барилга	23
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ	160
Тээвэр агуулахын үйл ажиллагаа	17
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	42
Мэдээлэл холбоо	1
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	1
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	-
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	-
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	-
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	-
Боловсрол	2
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	14
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	8
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	256
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн ү/а, өрхийн өөрийн хэрэглээнд зориулан үйлдвэрлэсэн, нэр төрлөөр нь тодорхойлох боломжгүй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ	9
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	-

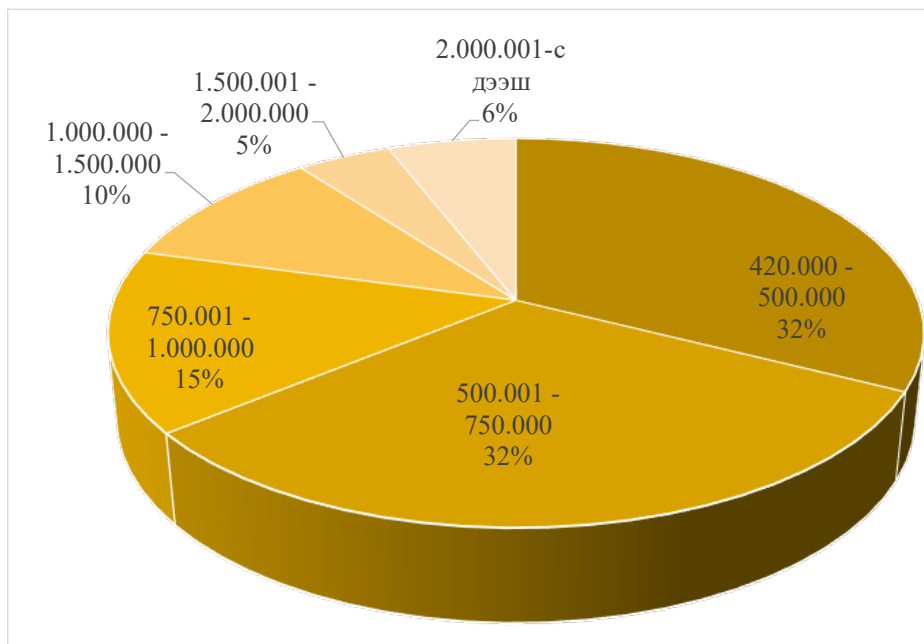
ХХЭ-дийн эрхэлж буй үйлдвэрлэл, үйлчилгээг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар авч үзвэл 256 буюу 32.4 хувь нь үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа, 207 буюу 26.2 хувь нь хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын, 160 буюу 20.2 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклын засвар, үйлчилгээ, 42 буюу 5.3 хувь нь зочид буудал, байр, сууц, нийтийн хоолны үйлчилгээ ба боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарт ажиллаж байна.

Зураг 3.2.5. ХХЭ-дийн санхүүгийн эх үүсвэр, тоо, хувиар

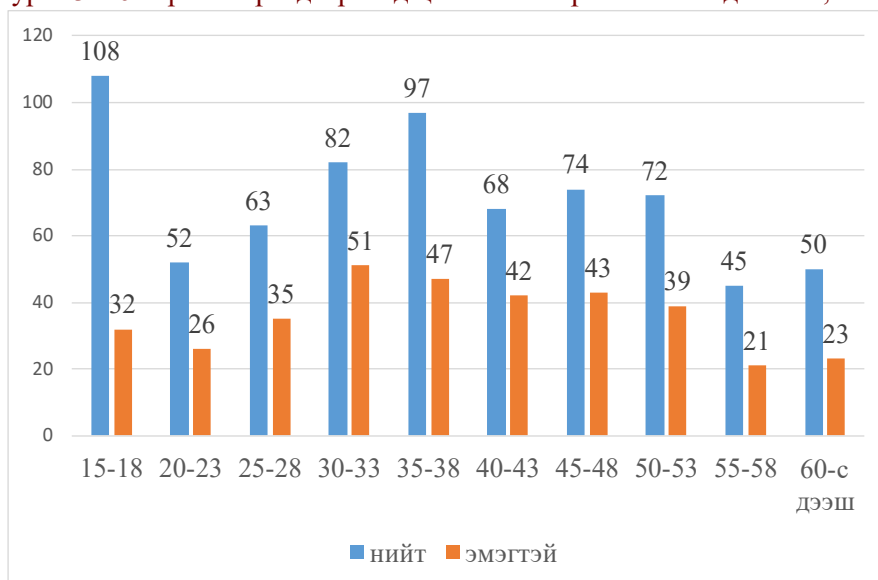

ХХЭ-дийн 60.2 хувь нь өөрийн хөрөнгөөр үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа бол 28.1 хувь нь банкны зээлтэй байна. Тэдний 12.3 хувь төсөл хөтөлбөрт хамрагджээ.

Зураг 3.2.6. Ажиллагчдын цалин

Зураг 3.2.6. Өрхийн үйлдвэрлэлд цалин хөлсгүй ажиллагчдын тоо, насны бүлгээр

Өрхийн үйлдвэрлэлд цалин хөлсгүй ажиллагч 436, үүнээс 264 нь эмэгтэйчүүд байна. Олонхи нь 15-18, 30-54 насныхан байгаа ба 15-18 насны 108, 35-39 насны 97, 30-34 насны 82, 45-49 насны 74 хүн ажиллаж байна.

Та ажилтан авч ажиллуулах уу? гэсэн 33.0 хувь нь тийм гэж хариулжээ. Үүнээс дүгнэвэл, ойрын 3 жилд ХХЭ-дийн ажилтны эрэлт

ХХЭ-дийн эрэлтийг мэргэжлээр авч үзвэл, туслах тариаланч 203, худалдагч 112, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний туслах ажилтан 82, жолооч 60, барилгын туслах ажилтан 45, дэлгүүрийн туслах ажилтан 39, тогооч 38 гэх мэт 7 мэргэжил хамгийн өндөр эрэлттэй байна.

Эрэлтийг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар авч үзвэл, нийт 11 салбарт эрэлт байгаа ба хамгийн их эрэлт хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын салбарт 268, бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээний салбарт 192, боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарт 177, тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагааны салбарт 66, барилгын салбарт 60 байна. Эндээс харахад эрэлт нь эрхэлж буй үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбар, чиглэлтэй шууд хамааралтай байна.

Хүснэгт 3.2.2. ХХЭ-дийн эрэлт, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр

Салбар	Мэргэжил	Индекс	Эрэлт			
			2022 он	2023 он	2024 он	Нийт
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын салбар	Туслах, тариаланч	9213-13	151	24	28	203
	Ногоочин	6111-12	20			20
	Тракторч	8342-11	13	6	1	20
	Малчин	6121-24	10	3		13
	Саальчин	6121-20	6	1		7
	Гахайчин	6121-13		2		2
	Тариаланч	6111-13	1			1
	Туслах малчин	6129-20	1			1
	Хөдөө аж ахуйн машин механизмын ашиглалт, засвар	7231-20	1			1
Салбарын дүн			203	36	29	268
Боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбар	Туслах ажилтан, үйлдвэрлэл, аж ахуйн	9329-12	56	17	9	82
	Оёдолчин, оёмол бүтээгдэхүүний	7533-11	20	10	7	37
	Операторч, эсгий, эсгий эдлэлийн машины	8152-26	6	6	6	18
	Оёдолчин, савхин эдлэлийн	7533-12	5	3	3	11
	Гуталчин, захиалгын	7536-21	5	1	1	7
	Мужаан	7115-11	3	1	2	6
	Технологич, хүнсний үйлвэрлэлийн /сүүний технологич/	2265-13	4	1		5
	Сүлжмэл эдлэл урлагч	7318-23	1	1	1	3
	Цагаан идээ боловсруулагч	7513-17	2			2
	Арьс, шир, нэхий идээлэгч, элдэгч	7535-13	1			1
	Гар оёдолчин, эсгийний	7318-18	1			1
	Дизайнч, тавилгын	3432-18	1			1
	Технологич, хүнс, ундааны	2145-24	1			1
	Нян судлаач, сүү, хүнсний бүтээгдэхүүний	2131-27	1			1
	Үйлчлэгч, үйлдвэрийн	9112-13	1			1
Салбарын дүн			108	40	29	177
Барилгын салбар	Туслах ажилтан, барилгын	9312-11	24	9	12	45
	Барилгын засал чимэглэлч	7123-14	10			10
	Гагнуурчин	7212-14	2	2		4
	Барилгын өрөг угсрагч	7112-19	1			1
Салбарын дүн			37	11	12	60

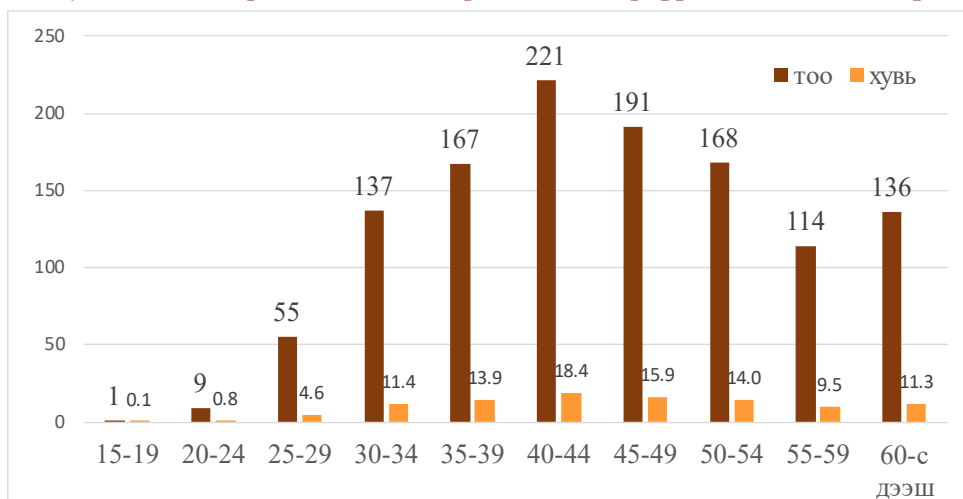
Бөөний болон жижиглэн худалдаа; машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээний салбар	Худалдагч	5223-11	65	29	18	112
	Дэлгүүрийн туслах ажилтан	5223-13	29	7	3	39
	Механикч, автомашины	7231-13	11	4	4	19
	Дэлгүүрийн кассчин	5230-11	5	2	1	8
	Дугуй засварчин	8141-16	7			7
	Эмийн сангийн эм зүйч /эмийн худалдааны/	2262-15	2	1		3
	Борлуулалтын ажилтан	2433-11	3			3
	Ачигч, дэлгүүрийн	9333-16		1		1
Салбарын дүн			122	44	26	192
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагааны салбар	Жолооч, машины	8322-11	35	13	12	60
	Ачигч, агуулахын	9333-15	2	2	2	6
Салбарын дүн			37	15	14	66
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний салбар	Тогооч	5120-11	23	10	5	38
	Гал тогооны бэлтгэгч	9412-13	4	1	1	6
	Туслах тогооч	9412-13	4	1		5
	Угаагч	9121-17	1			1
Салбарын дүн			32	12	6	50
Мэдээлэл, холбооны салбар	Хэвлэлийн дизайнч	7321-11	2			2
Салбарын дүн			2	0	0	2
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагааны салбар	Нягтлан бодогч	2411-13	3	2	1	6
Салбарын дүн			3	2	1	6
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагааны салбар	Агрономич	2132-13	6	5	5	16
	Малын эмч	2250-11	1			1
Салбарын дүн			7	5	5	17
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааны салбар	Галч	8182-13	2			2
Салбарын дүн			2	0	0	2
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагааны салбар	Үсчин	5141-11	6	4	2	12
	Үйлчлэх ажилтан, сауны	5142-16	3	1		4
	Хумс засагч	5142-18	3			3
	Үйлчлэх ажилтан, хоолны газрын	5131-12	2			2
	Гоо сайханч	5142-11	1			1
Салбарын дүн			15	5	2	22
Нийт дүн			568	170	124	862

3.3 МАЛЧИН ӨРХӨӨС АВСАН СУДАЛГААНЫ ДҮН

Төв аймагт 2020 оны жилийн эцсийн тооллогоор 12580 малчин өрх байснаас энэхүү судалгаанд түүврийн аргаар 27 сумын 1199 малчин өрхийг сонгож хамруулсан. Энэ нийт малчин өрхийн 9.5 хувийг эзэлж байна.

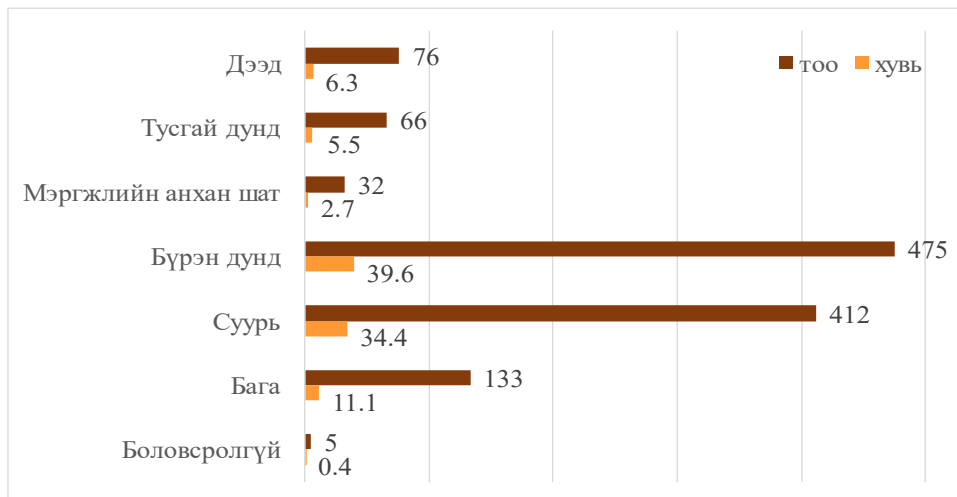
Судалгаанд хамрагдсан өрхийн тэргүүлэгчдийн насны байдлыг авч үзвэл 35-аас дээш насныхан 83.1 хувийг эзэлж байна. Насны бүлгээр авч үзвэл хамгийн олон нь 40-44 насны 221 (18.4 хувь), 45-49 насны 191 (15.9 хувь), 50-54 насны 168 (14.0 хувь) 50-54 насны 168 (14.0 хувь) малчин судалгаа өгчээ.

Зураг 3.3.1. Судалгаанд хамрагдсан малчин өрхийн тоо, тэргүүлэгчдийн насны бүлгээр

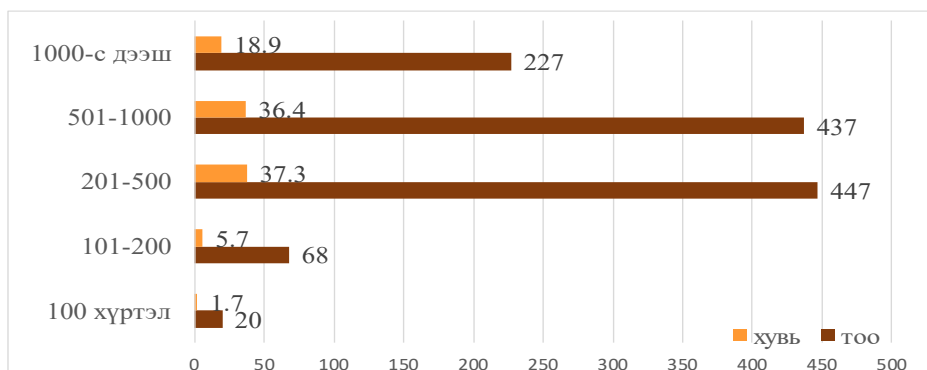

Судалгаанд бакалаврын зэрэгтэй 76, техникийн болон тусгай дунд боловсролтой 66, мэргэжлийн сургууль төгссөн 32 малчин хамрагдсан байна. Судалгаанд хамрагдсан малчдын дийлэнх олонхи буюу бүрэн дунд (39.6 хувь), суурь (34.4 хувь), бага боловсролтой (11.1 хувь) малчид байв.

Зураг 3.3.2. Судалгаанд хамрагдсан малчин өрхийн тэргүүлэгчдийн боловсрол

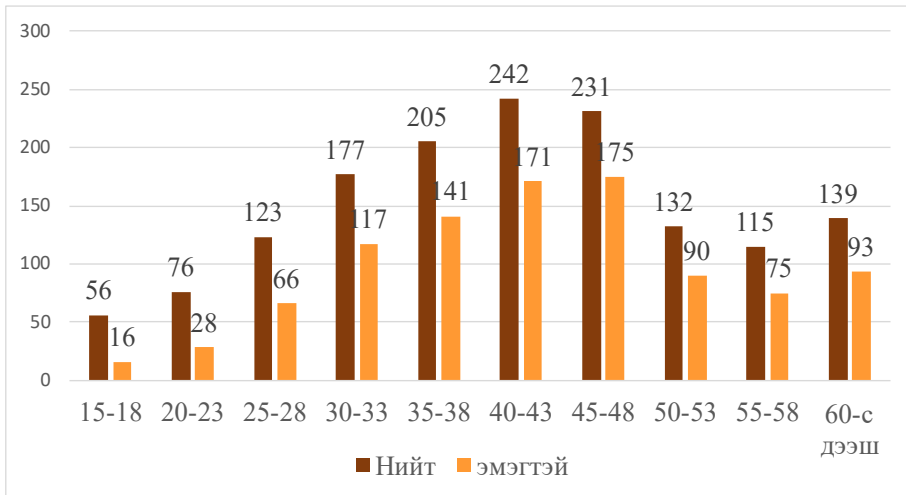
Зураг 3.3.3. Судалгаанд хамрагдсан малчин өрх, малын тооны бүлэглэлээр

Судалгаанд хамруулах өрхийг сонгохдоо малын тооны бүлэглэл бүрийг хамруулах, тэгэхдээ 201-ээс дээш малтай өрхийг түлхүү хамруулах зарчим баримталсан. Судалгаанд 201-500 малтай өрх 447, 501-999 малтай өрх 437, 1000-аас дээш малтай өрх 227 хамрагдсан ба тэд судалгаанд хамрагдсан өрхийн 96.6 хувийг эзэлж байна.

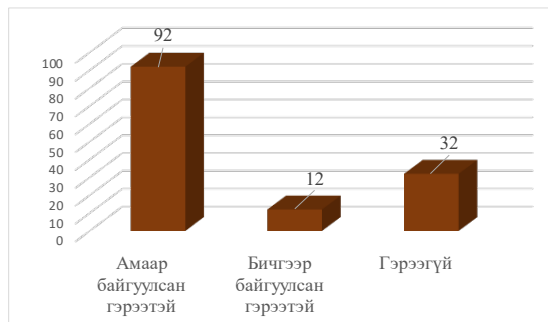
Энэ нь бидний баримталсан зарчимтай нийцэж байгаа бөгөөд судалгаанаас гарсан эрэлтийг тархаахад гарах алдааг багасгах боломж олгож байна.

Зураг 3.3.4. Өрхийн үйлдвэрлэлд цалин хөлсгүй ажиллагчийн тоо, насны бүлгээр

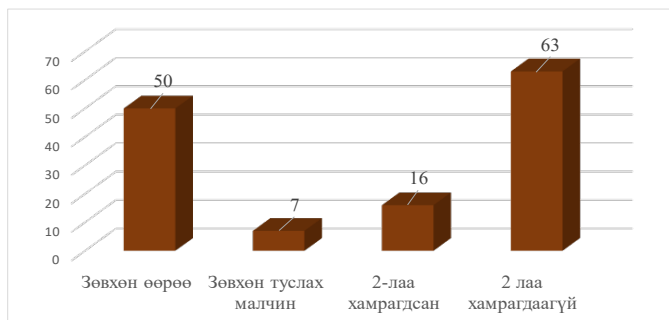

Судалгаанд хамрагдсан малчин өрхүүдэд өрхийн үйлдвэрлэлд цалин хөлсгүй ажиллагч нийт 1496, үүнээс эмэгтэй 972 ажиллаж байна. 30-49 насныхан олонхи байна.

Зураг 3.3.5. Туслах малчны гэрээний хэлбэр

Зураг 3.3.6. Нийгмийн даатгалд хамрагдсан байдал

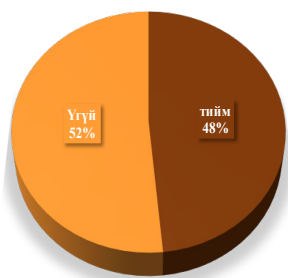

Малчин өрхүүдэд ямар хэрэгцээ байгааг судлахад 26.5 хувь нь туршлага судлах, 19.5 хувьд нь туслах малчин хэрэгтэй гэжээ.

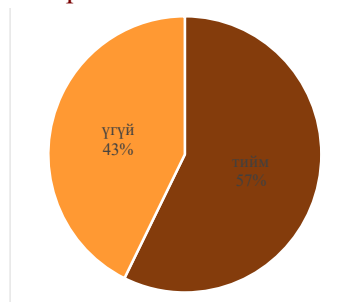
Малчин өрхийн 11.9 хувьд сургалтын хэрэгцээ байгаа судалгаанд хамрагдагчдын 5.7 хувь нь өрхийн эдийн засгийн, 4.5 хувь нь малаас гаралтай түүхий эд боловсруулах шаардлагатай гэсэн бол 5 хүнд малчны мэргэжлийн сургалтанд суух, 239 малчинд хүүхдээ удам дамжсан малчин болгох хэрэгцээ байна.

Судалгаанд хамрагдсан малчин өрхөөс 136 өрх туслах малчинтай байгаа ба 2022 онд 345, 2023 онд 141, 2024 онд 142 малчин туслах малчин авч ажиллуулна гэжээ

Зураг 3.3.7. Хавар, намрын улиралд мал аж ахуйн үйлдвэрлэлдээ түр ажилтан авч ажиллуулах

Зураг 3.3.8. Хүүхдээ удам дамжсан малчин болгох сонирхолтой

Хүснэгт 3.3.1. Малчин өрхийн эрэлт, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр

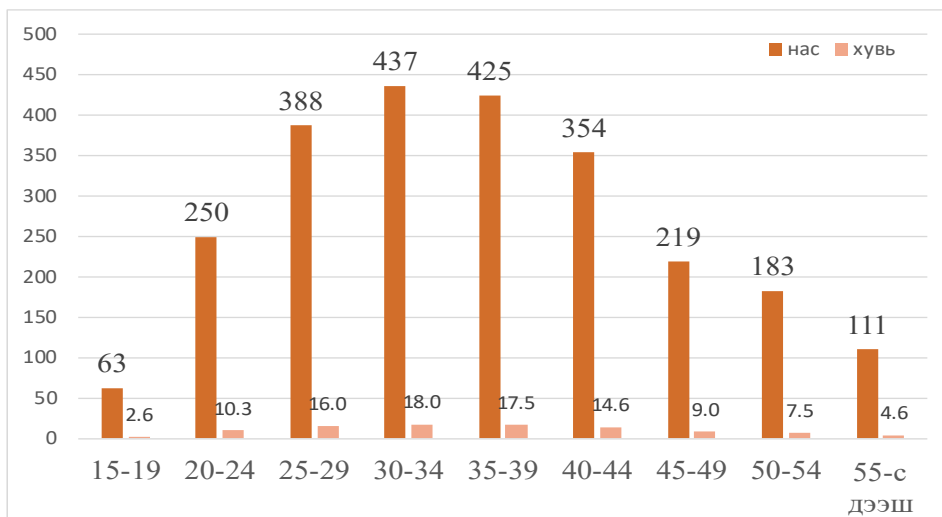
Салбар	Мэргэжил	Индекс	Эрэлт			
			2022 он	2023 он	2024 он	Нийт
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын салбар	Туслах малчин	6129-20	345	141	142	628
	Туслах, тариаланч	9213-13	10	11	11	32
	Тариаланч	6111-13	1			1
	Ногоочин	6111-12	1			1
	Тракторч	8342-11	1			1
Салбарын дүн			358	152	153	663
Боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбар	Туслах ажилтан, үйлдвэрлэл, аж ахуйн	9329-12	63	31	17	111
	Оёдолчин, оёмол бүтээгдэхүүний	7533-11	1			1
Салбарын дүн			64	31	17	112
Барилгын салбар	Гагнуурчин	7212-14	1	2	2	5
	Туслах ажилтан, барилгын	9312-11	1	1	1	3
Салбарын дүн			2	3	3	8
Бөөний болон жижиглэн худалдаа; машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээний салбар	Механикч, автомашины	9329-12	63	31	17	111
Салбарын дүн			1	0	0	1
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагааны салбар	Жолооч, машины	8322-11	2	2	2	6
Салбарын дүн			2	2	2	6
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний салбар	Тогооч	5120-11	2			2
Салбарын дүн			2	0	0	2
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааны салбар	Аяллын хөтөч	5113-13	4	4	5	13
	Харуул	5414-11	2			2
Салбарын дүн			6	4	5	15
Нийт дүн			435	192	180	807

3.4 АЖИЛГҮЙ ИРГЭДЭЭС АВСАН СУДАЛГААНЫ ДҮН

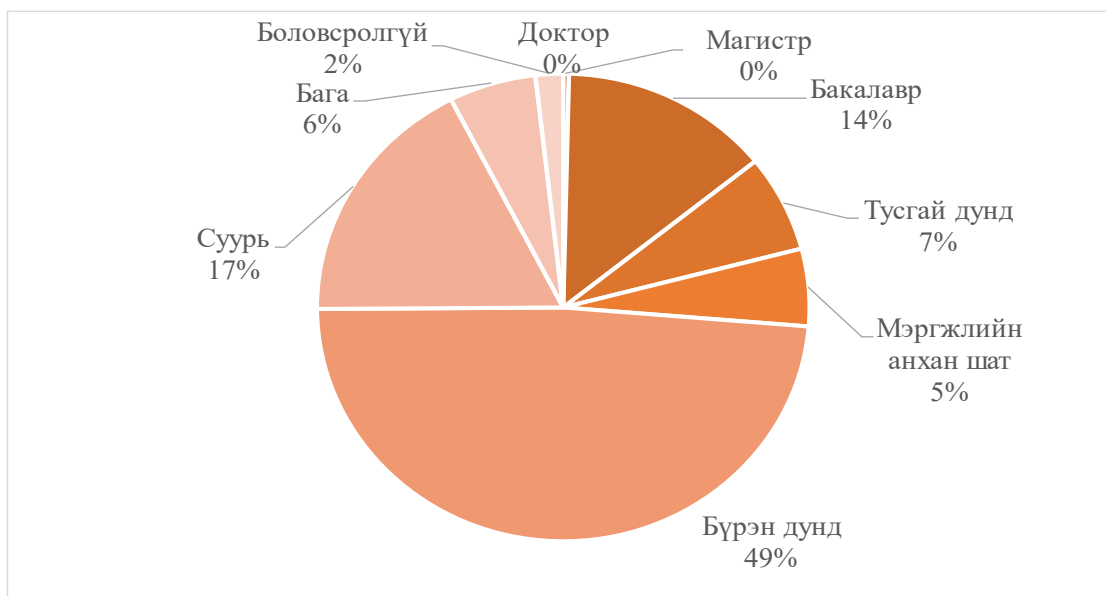
Энэхүү судалгаанд 2430 ажилгүй иргэн хамрагдсан ба тэдний 1309 буюу 53.9 хувь нь эмэгтэй байв.

Судалгаанд хамрагдагчдын насны бүлгээс харахад дийлэнх нь 30-34 насны 437 буюу 18 хувь, 35-39 насны 425 буюу 17.5 хувь, 25-29 насны 388 буюу 16.0 хувь, 40-44 насны 354 буюу 14.6 хувь байна. Бүхэлд нь авч үзвэл ажилгүй залуучууд, ялангуяа 25-39 насны ажилгүй залуучууд нийт ажилгүйчүүдийн 50 хувьд хүрсэн байна.

Зураг 3.4.1. Судалгаанд хамрагдсан ажилгүй иргэдийн нас, тоо, хувиар

Зураг 3.4.2. Судалгаанд хамрагдсан ажилгүй иргэдийн боловсрол, тоо, хувиар

Боловсролын түвшингийн судалгаанаас харахад олонхи нь бүрэн дунд 1181, бакалаврын зэрэгтэй 337 буюу нийт ажилгүйчүүдийн 63.0 хувь байна.

925 ажилгүй иргэн мэргэжил эзэмшсэн байв.

Хүснэгт 3.4.1. Ажилгүй иргэдийн мэргэжил, хүний тоогоор

№	Мэргэжил	Индекс	тоо
1	Тогооч	5120-11	97
2	Оёдолчин, оёмол бүтээгдэхүүний	7533-11	59
3	Гагнуурчин	7212-14	51
4	Үсчин	5141-11	37
5	Нягтлан бодогч	2411-13	32
6	Багш, цэцэрлэгийн	2342-13	31
7	Операторч, хүнд даацын машины	8332-12	28
8	Гоо сайханч	5142-11	23
9	Механикч, автомашины	7231-13	19
10	Нярав	4321-12	17
11	Багш, цэцэрлэгийн багшийн туслах	2342-14	16
12	Цахилгаанчин, барилгын	7411-12	14
13	Барилгын засал чимэглэл	7123-14	14
14	Эрх зүйч /хуульч/	2611-11	13
15	Сантехникч	7126-14	12
16	Эдийн засаг, санхүүгийн	2631-15	11
17	Ногоочин	6111-12	10
18	Инженер, иргэний барилгын	2142-16	10
19	Сувилагч, ерөнхий мэргэжлийн	2221-11	9
20	Барилгачин	7111-11	8
21	Эдийн засагч	2631-11	7
22	Цагдаа	5412-12	7
23	Тогооч, торг нарийн боовны	3434-13	6
24	Механикч, газар, шорооны ажлын машин, тоног төхөөрөмжийн	7233-25	6
25	Компьютерийн оператор	7321-12	6
26	Инженер, автомашины	2144-15	6
27	Гар урлалын ажилтан	7317-11	6
28	Багш, бага ангийн	2341-11	6
29	Мужаан	7522-22	5
30	Малын эмч	2250-11	5
31	Инженер, уул уурхайн ашиглалтын	2146-19	5
32	Багш, биеийн тамирын	2330-13	5
33	Технологич, хүнс, ундааны	2145-24	4
34	Оператор, хүнд даацын дугуйт ачигчийн /ковшийн/	8332-12	4
35	Инженер, програм хангамжийн	2522-18	4
36	Бизнесийн удирдлага	1420-11	4
37	Багш, монгол хэл, уран зохиолын	2330-25	4
38	Эмийн үйлдвэрийн эм зүйч	2262-14	3
39	Хүний нөөцийн менежер	1212-11	3
40	Хүний их эмч, ерөнхий мэргэжлийн	2211-11	3
41	Хумс засагч	5142-18	3
42	Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэрлэлийн ажилтан	7513-23	3
43	Орчуулагч	2643-27	3
44	Менежер, төрийн удирдлага	1219-11	3

45	Инженер, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын	2141-25	3
46	Бариа засалч	2230-13	3
47	Багш, англи хэлний	2330-30	3
48	Агрономич, үрийн	2132-12	3
49	Хүний нөөцийн мэргэжилтэн	2423-16	2
50	Тракторч	8342-11	2
51	Технологич, хоол үйлдвэрлэлийн	2265-13	2
52	Соёл судлаач	2632-23	2
53	Нарийн бичгийн дарга албан хэргийн ажилтан	4120-11	2
54	Малчин	6121-24	2
55	Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн технологийн мэргэжилтэн	2250-19	2
56	Инженер, мэдээллийн технологийн	2152-15	2
57	Зэвсэгт хүчний ажил мэргэжлүүд	0111	2
58	Жолооч, машины	8322-11	2
59	Жолооч, бульдозерийн	8342-13	2
60	Гуталчин, захиалгын	7536-21	2
61	Гар утасны засварчин	7422-14	2
62	Агрономич	2132-13	1
63	Эдийн засагч, худалдааны	2631-12	1
64	Хятад хэлний орчуулагч	2643-27	1
65	Хэлмэрч, ярианы	2643-27	1
66	Хүлэмжийн аж ахуйн фермер	6112-25	1
67	Худалдагч	5223-11	1
68	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан	3257-13	1
69	Холбооны шинжээч /компьютерийн/	2523-11	1
70	Фото зурагч	3431-14	1
71	Туслах ажилтан, барилгын туслах	9312-11	1
72	Тундаслагч, алт, мөнгөний	8112-18	1
73	Төмөр замын замчин	4323-29	1
74	Техникч, компьютерийн тоног төхөөрөмжийн	3511-11	1
75	Техникч, компьютерийн /программ зохиох/	3513-14	1
76	Техникийн ажилтан, ургамал судлалын	3141-21	1
77	Сэтгэл зүйч, ажил мэргэжлийн	2634-11	1
78	Сэтгэл зүйч	2634-13	1
79	Сийлбэрчин	7313-28	1
80	Онгоцны нисгэгч	3153-14	1
81	Нярав, хангамжийн	4321-17	1
82	Нярав, кассын	4311-18	1
83	Нягтлан бодогч, төлбөр тооцооны	3313-14	1
84	Нийгмийн ажилтан, боловсролын	2635-22	1
85	Нийгмийн ажилтан	2635-19	1
86	Найруулагч, киноны	1349-27	1
87	Механикч инженер, үйлдвэрийн машин тоног төхөөрөмжийн	2144-38	1
88	Механикч инженер, машин механизмын	2144-35	1
89	Менежер, төмөр замын	1349-21	1
90	Менежер, маркетингийн	1221-12	1

91	Менежер, жижиглэн худалдааны	1420-15	1
92	Инженер, цахилгааны	2151-11	1
93	Инженер, химийн	2145-13	1
94	Инженер, дулаан хангамжийн	2142-22	1
95	Инженер, байгаль орчны	2143-13	1
96	Зураглаач	2166-12	1
97	Зураач	2651-11	1
98	Жүжигчин	2655-12	1
99	Жолооч, ачааны тэрэгний	8332-13	1
100	Дуучин	2652-12	1
101	Дугуй засварчин	8141-16	1
102	Дасгалжуулагч	3422-11	1
103	Дархан	7221-12	1
104	График дизайнч, зураглаач	2166-12	1
105	Газар зохион байгуулагч	2165-11	1
106	Гагнуурчин, хийн /хүчилтөрөгч-ацетилиний/	7212-18	1
107	Боловсрол судлал /боловсролын арга зүйч/	2351-13	1
108	Байгаль хамгаалагч	2133-12	1
109	Багш, зураг, дүрслэх урлагийн	2310-80	1
110	Багш, бүжгийн	2330-15	1
111	Аялал жуулчлалын менежер	1439-11	1
112	Архитекторч, барилгын	2161-11	1
113	Архивын ажилтан	4415-12	1
114	Агротехникч	3142-13	1
Бүгд			713

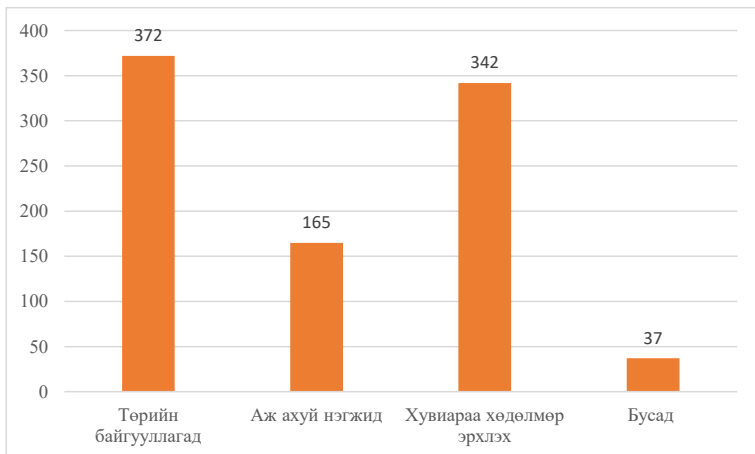
Зураг 3.4.4. Ажилгүй иргэдийн эзэмшсэн мэргэжлээрээ ажиллахгүй байгаа шалтгаан

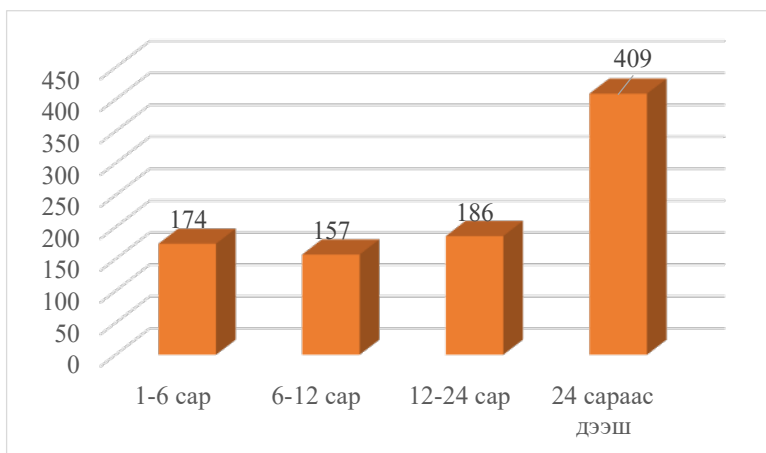
Зураг 3.4.5. Ажилгүй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэхгүй байгаа шалтгаан

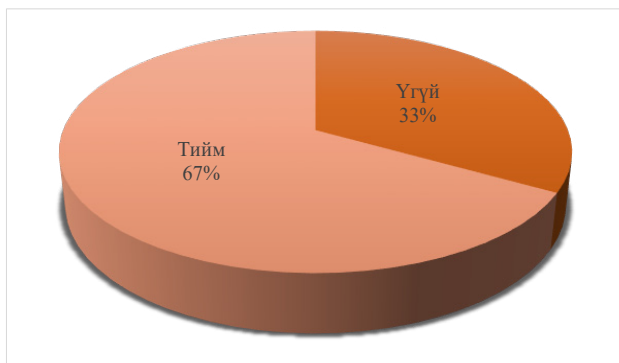
Зураг 3.4.6. Ажилгүй иргэдийн ажиллах талаарх сонирхол

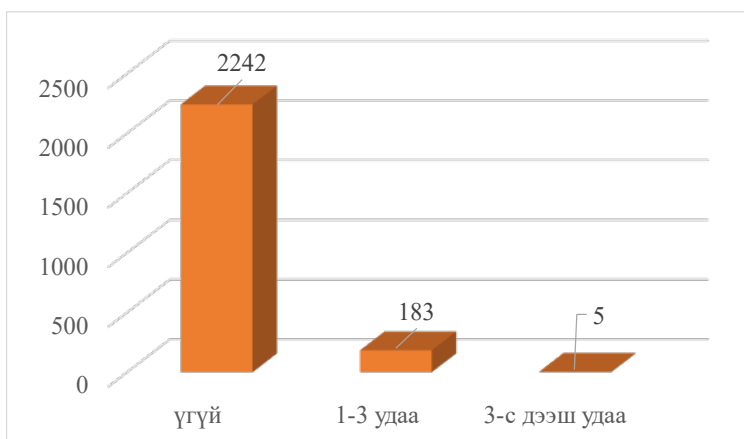
Зураг 3.4.7. Ажилгүй иргэдийн ажил эрхлээгүй байгаа хугацаа

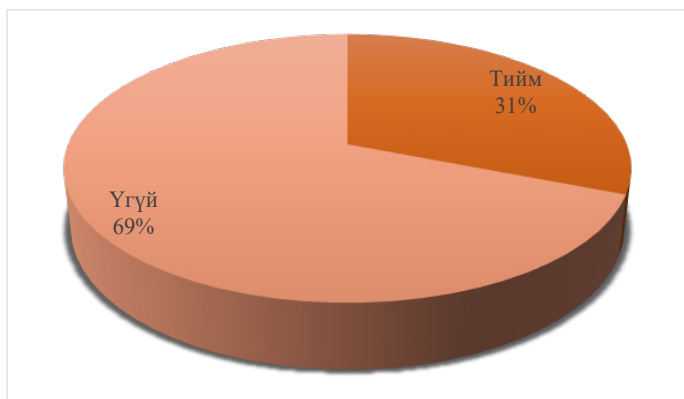
Зураг 3.4.8. Ажилгүй иргэдийн Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний газарт бүртгүүлсэн байдал

Зураг 3.4.9. . Та сүүлийн 3 сарын хугацаанд хэдэн удаа ажлын ярилцлагад орсон бэ?

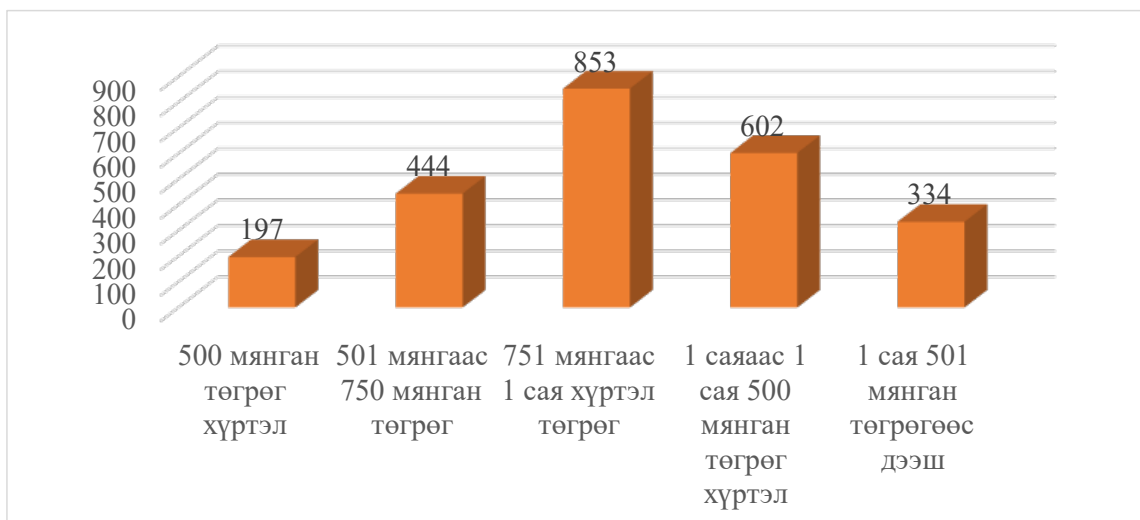
Зураг 3.4.10. Ажилгүй иргэд хөдөлмөр эрхлэх сонирхол

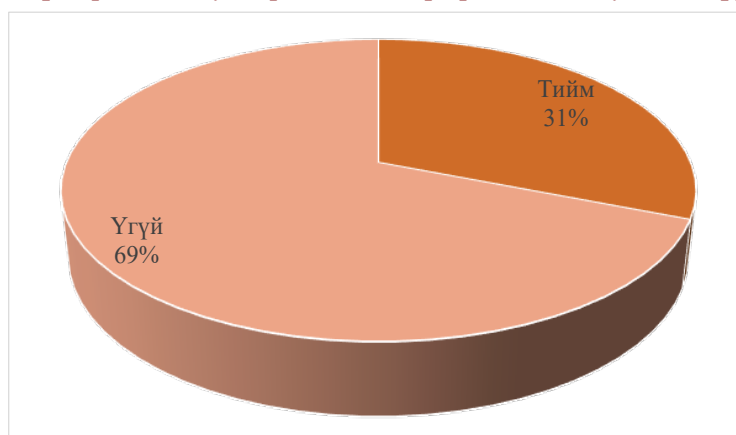
Зураг 3.4.11. Ажилгүй иргэдийн суралцах сургалтын түвшин

Зураг 3.4.12. Ажилгүй иргэдийн авч ажиллах сонирхолтой цалин хөлс

Зураг 3.4.13. Ажилгүй иргэдийн хувиараа хөдөлмөр эрхлэх, аж ахуй нэгж үүсгэн байгуулах хүсэлтэй

Зураг 3.4.14. Ажилгүй иргэдийн Хувиараа хөдөлмөр эрхлэх, аж ахуйн нэгж байгуулахад шаардлагатай хэрэгцээ

Хүснэгт 3.4.2. Ажилгүй иргэдийн суралцахыг хүссэн мэргэжил, хүний тоогоор

Ажилгүй иргэдийн суралцахыг хүсэж буй мэргэжил	индекс	Бүгд
		713
Тогооч	5120-11	97
Оёдолчин, оёмол бүтээгдэхүүний	7533-11	59
Гагнуурчин	7212-14	51
Үсчин	5141-11	37
Нягтлан бодогч	2411-13	32
Багш, цэцэрлэгийн	2342-13	31
Операторч, хүнд даацын машины	8332-12	28
Гоо сайханч	5142-11	23
Механикч, автомашины	7231-13	19
Нярав	4321-12	17
Багш, цэцэрлэгийн багшийн туслах	2342-14	16
Цахилгаанчин, барилгын	7411-12	14
Барилгын засал чимэглэл	7123-14	14
Эрх зүйч /хуульч/	2611-11	13
Сантехникч	7126-14	12
Эдийн засаг, санхүүгийн	2631-15	11
Ногоочин	6111-12	10
Инженер, иргэний барилгын	2142-16	10
Сувилагч, ерөнхий мэргэжлийн	2221-11	9
Барилгачин	7111-11	8
Эдийн засагч	2631-11	7
Цагдаа	5412-12	7
Тогооч, торт нарийн боовны	3434-13	6
Механикч, газар, шорооны ажлын машин, тоног төхөөрөмжийн	7233-25	6
Компьютерийн оператор	7321-12	6
Инженер, автомашины	2144-15	6

Гар урлалын ажилтан	7317-11	6
Багш, бага ангийн	2341-11	6
Мужаан	7522-22	5
Малын эмч	2250-11	5
Инженер, уул уурхайн ашиглалтын	2146-19	5
Багш, биеийн тамирын	2330-13	5
Технологич, хүнс, ундааны	2145-24	4
Оператор, хүнд даацын дугуйт ачигчийн /ковшийн/	8332-12	4
Инженер, програм хангамжийн	2522-18	4
Бизнесийн удирдлага	1420-11	4
Багш, монгол хэл, уран зохиолын	2330-25	4
Эмийн үйлдвэрийн эм зүйч	2262-14	3
Хүний нөөцийн менежер	1212-11	3
Хүний их эмч, ерөнхий мэргэжлийн	2211-11	3
Хумс засагч	5142-18	3
Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэрлэлийн ажилтан	7513-23	3
Орчуулагч	2643-27	3
Менежер, төрийн удирдлага	1219-11	3
Инженер, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын	2141-25	3
Бариа засалч	2230-13	3
Багш, англи хэлний	2330-30	3
Агрономич, үрийн	2132-12	3
Хүний нөөцийн мэргэжилтэн	2423-16	2
Тракторч	8342-11	2
Технологич, хоол үйлдвэрлэлийн	2265-13	2
Соёл судлаач	2632-23	2
Нарийн бичгийн дарга албан хэргийн ажилтан	4120-11	2
Малчин	6121-24	2
Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн технологийн мэргэжилтэн	2250-19	2
Инженер, мэдээллийн технологийн	2152-15	2
Зэвсэгт хүчний ажил мэргэжлүүд	0111	2
Жолооч, машины	8322-11	2
Жолооч, бульдозерийн	8342-13	2
Гуталчин, захиалгын	7536-21	2
Гар утасны засварчин	7422-14	2
Агрономич	2132-13	1
Эдийн засагч, худалдааны	2631-12	1
Хятад хэлний орчуулагч	2643-27	1
Хэлмэрч, ярианы	2643-27	1
Хүлэмжийн аж ахуйн фермер	6112-25	1
Худалдагч	5223-11	1
Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан	3257-13	1
Холбооны шинжээч /компьютерийн/	2523-11	1
Фото зурагч	3431-14	1
Туслах ажилтан, барилгын туслах	9312-11	1
Тундаслагч, алт, мөнгөний	8112-18	1

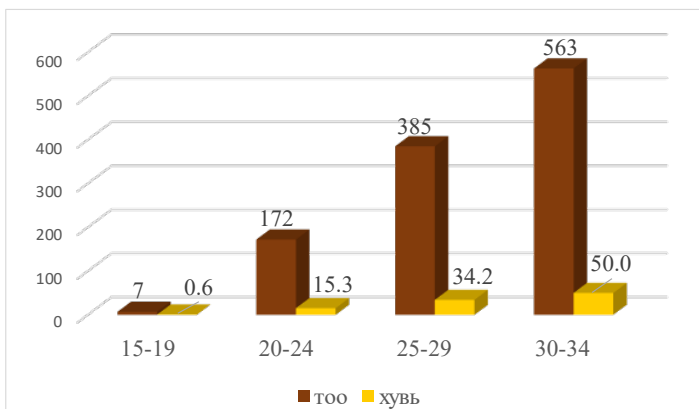
Төмөр замын замчин	4323-29	1
Техникч, компьютерийн тоног төхөөрөмжийн	3511-11	1
Техникч, компьютерийн /программ зохиох/	3513-14	1
Техникийн ажилтан, ургамал судлалын	3141-21	1
Сэтгэл зүйч, ажил мэргэжлийн	2634-11	1
Сэтгэл зүйч	2634-13	1
Сийлбэрчин	7313-28	1
Онгоцны нисгэгч	3153-14	1
Нярав, хангамжийн	4321-17	1
Нярав, кассын	4311-18	1
Нягтлан бодогч, төлбөр тооцооны	3313-14	1
Нийгмийн ажилтан, боловсролын	2635-22	1
Нийгмийн ажилтан	2635-19	1
Найруулагч, киноны	1349-27	1
Механикч инженер, үйлдвэрийн машин тоног төхөөрөмжийн	2144-38	1
Механикч инженер, машин механизмын	2144-35	1
Менежер, төмөр замын	1349-21	1
Менежер, маркетингийн	1221-12	1
Менежер, жижиглэн худалдааны	1420-15	1
Инженер, цахилгааны	2151-11	1
Инженер, химийн	2145-13	1
Инженер, дулаан хангамжийн	2142-22	1
Инженер, байгаль орчны	2143-13	1
Зураглаач	2166-12	1
Зураач	2651-11	1
Жүжигчин	2655-12	1
Жолооч, ачааны тэрэгний	8332-13	1
Дуучин	2652-12	1
Дугуй засварчин	8141-16	1
Дасгалжуулагч	3422-11	1
Дархан	7221-12	1
График дизайнч, зураглаач	2166-12	1
Газар зохион байгуулагч	2165-11	1
Гагнуурчин, хийн /хүчилтөрөгч-ацетилиний/	7212-18	1
Боловсрол судлал /боловсролын арга зүйч/	2351-13	1
Байгаль хамгаалагч	2133-12	1
Багш, зураг, дүрслэх урлагийн	2310-80	1
Багш, бүжгийн	2330-15	1
Аялал жуулчлалын менежер	1439-11	1
Архитекторч, барилгын	2161-11	1
Архивын ажилтан	4415-12	1
Агротехникч	3142-13	1

3.5 АЖИЛЛАЖ БУЙ ЗАЛУУЧУУДААС АВСАН СУДАЛГААНЫ ДҮН

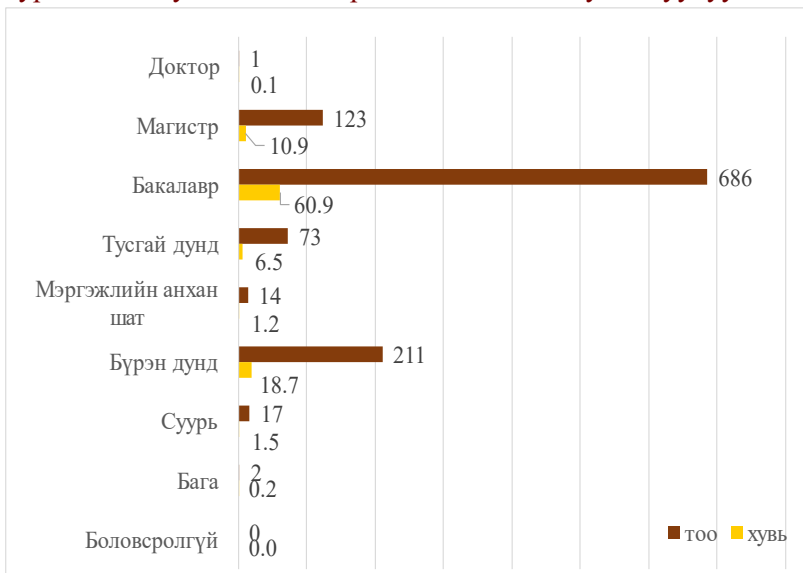
Төв аймагт 2021 оны 3-р улирлын байдлаар 15-34 насны 10510 залуу ажил эрхэлж байв. Энэхүү судалгаанд 1127 ажиллаж буй залуу хамрагдсан нь ажил эрхэлж буй залуучуудын 10.7 хувь нь хамрагдсан ба судалгаанд хамрагдагчдын 736 буюу 65.3 хувь нь эмэгтэй байлаа.

Судалгаанд хамрагдагчдын насны бүлгээс харахад дийлэнх олонхи (84.2 хувь) нь 25-29 насны 385 буюу 34.2 хувь, 30-34 насны 563 буюу 50.0 хувь байна.

Зураг 3.5.1. Судалгаанд хамрагдсан ажиллаж буй залуучуудын нас, тоо, хувиар

Зураг 3.5.2. Судалгаанд хамрагдсан ажиллаж буй залуучуудын боловсрол, тоо, хувиар

Судалгаанаас харахад 686 буюу 60.9 хувь нь бакалаврын зэрэгтэй бол 1000 буюу 88.7 хувь нь мэргэжил эзэмшсэн байна.

230 залуу бүрэн дунд ба түүнээс доош боловсролтой байна.

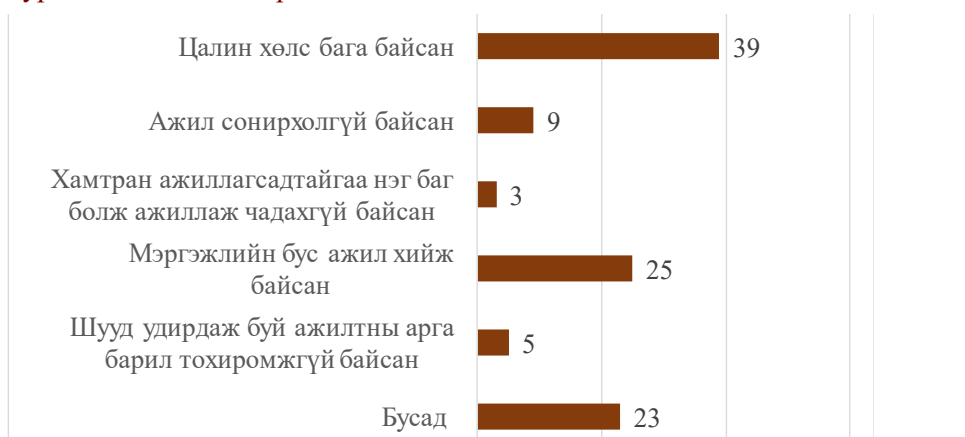
Та мэргэжлээрээ ажиллаж байна уу? гэсэн асуултад “тийм” гэж 701, “үгүй” гэж 299 залуу хариулсан байна.

Сүүлийн 3 жилд 246 залуу ажлаа өөрчилж байжээ.

Зураг 3.5.3. Залуучуудын мэргэжлээрээ ажиллахгүй байгаа шалтгаан

Зураг 3.5.4. Ажлаа өөрчилж байсан шалтгаан

Зураг 3.5.5. Эзэмшсэн мэргэжлээ сонгоход нөлөөлсөн хамгийн чухал 3 хүртэл хүчин зүйл

Зураг 3.5.2. Мэргэжил эзэмшсэн сургуульдаа суралцаж чадаагүй ур чадвар, хандлага

Та ажиллах боломжоо нэмэгдүүлэхийн тулд шинэ боловсрол, мэргэжил эзэмших шаардлагатай юу? гэсэн асуултад 182 залуу тийм гэж хариулжээ. Суралцахыг хүссэн мэргэжлийг судалбал:

Хүснэгт 3.5.1. Ажиллаж байгаа залуучуудын суралцахыг хүссэн мэргэжил, хүний тоогоор

№	Мэргэжил	Индекс	Тоо
1	Эрх зүйч /хуульч/	2611-11	23
2	Нягтлан бодогч	2411-13	21
3	Эдийн засагч	2631-11	16
4	Багш, цэцэрлэгийн	2342-13	12
5	Менежер, төрийн удирдлага	1219-11	10
6	Багш, бага ангийн	2341-11	6
7	Хүний нөөцийн мэргэжилтэн	2423-16	6
8	Архивч	2621-12	5
9	Багш	2330	5
10	Сантехникч	7126-14	5
11	Сувилагч, ерөнхий мэргэжлийн	2221-11	5
12	Багш, хөгжмийн	2330-28	3
13	Бизнесийн удирдлага	1420-11	3
14	Гоо сайханч	5142-11	3
15	Инженер	2141	3
16	Инженер, цахилгааны	2151-11	3
17	Цахилгаанчин	7411-11	3
18	Гагнуурчин	7212-14	2
19	Инженер, мэдээлэл холбооны	2152-30	2
20	Инженер, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын	2141-25	2
21	Механикч инженер, машин механизмын	2144-35	2
22	Операторч, хүнд даацын машины	8332-12	2
23	Үсчин	5141-11	2
24	Хүний их эмч, ерөнхий мэргэжлийн	2211-11	2
25	Агрономич	2132-13	1
26	Багш, англи хэлний	2330-30	1
27	Багш, дуу хөгжмийн	2330-28	1
28	Багш, технологийн	2330-17	1
29	Байгаль орчны нөхөн сэргээх мэргэжилтэн	2143-15	1
30	Байгаль хамгаалагч	2133-12	1
31	Мэргэжилтэн, заах арга зүйн	2351-16	1
32	Боловсролын менежер	1345-11	1
33	Зэвсэгт хүчний ажил мэргэжлүүд	0111	1
34	Инженер, автомашины	2144-15	1
35	Инженер, зам, гүүрийн	2142-17	1
36	Инженер, мэдээллийн технологийн	2152-15	1
37	Инженер, өндөр хүчдэлийн	2151-14	1
38	Инженер, уул уурхайн	2146-13	1
39	Их эмч, дүрс оношлогооны	2212-34	1
40	Компьютерийн операторч	4120-13	1
41	Лаборант, химийн боловсруулалтын	3116-12	1
42	Малын эмч	2250-11	1

43	Мэргэжилтэн, маркетингийн	2431-14	1
44	Нарийн бичгийн дарга албан хэргийн ажилтан	4120-11	1
45	Нийгмийн ажилтан, боловсролын	2635-22	1
46	Номын санч	2622-18	1
47	Нүүр амны эмч, ерөнхий эмчилгээний /Шүдний их эмч/	2261-11	1
48	Ойн инженер	2132-18	1
49	Сэтгэл зүйч	2634-13	1
50	Тогооч	5120-11	1
51	Улс төр судлаач	2633-18	1
52	Урлаг судлаач	2641-36	1
53	Философич	2633-11	1
54	Хоол зүйч, хоол тэжээлийн мэргэжилтэн	2265-11	1
55	Хөгжимчин	2652-18	1
56	Худалдааны менежер	1420-15	1
57	Хүрээлэх орчны эрүүл ахуйн ажилтан	2263-11	1
58	Хэрэглээний программ зохиогч	2514-11	1
59	Цагдаа	5412-12	1
60	Эх баригч, эмэгтэйчүүдийн	2222-11	1
Бүгд			182

3.6 ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЧАНАРЫН СУДАЛГААНЫ ДҮН

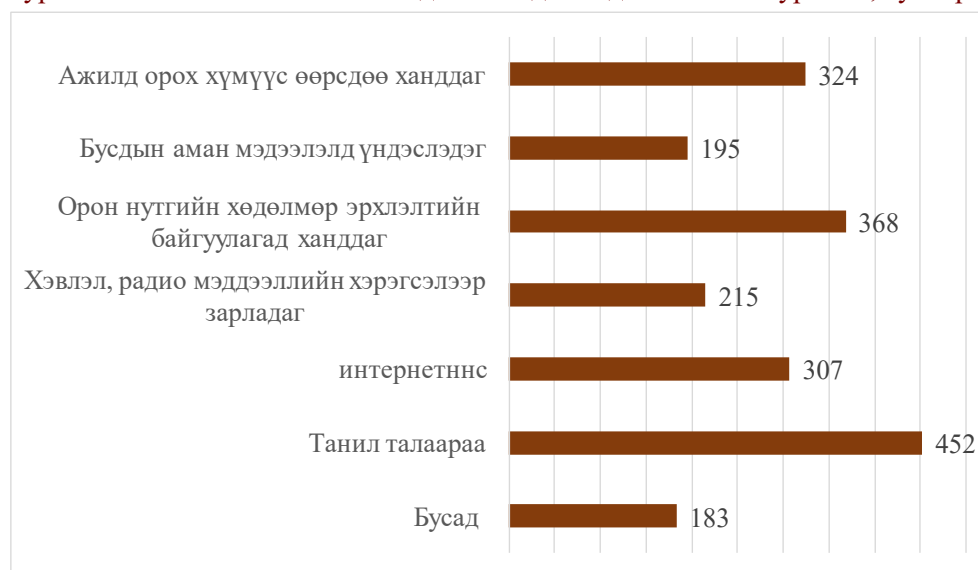
Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн чанарын судалгаа нь ямар мэдлэг, чадвар, хандлагатай ажиллах хүч хэрэгтэй байгааг тандахад чиглэгддэг. ХЗЗ-ийн чанарын судалгааг хийж, үр дүнг тодорхойлох нь сургалтын агуулга, хөтөлбөрийг тухайн ажил олгогчийн эрэлт хэрэгцээ, шаардлага, өнөөгийн технологийн өөрчлөлтөд нийцүүлэх ач холбогдолтой.

Иймд ААНБ, ХХЭ, ажилгүй иргэн, ажиллаж байгаа залуучуудаас эрэлтийн чанарыг тодорхойлоход чиглэсэн судалгааг авсан бөгөөд энэхүү судалгааны дүнг нэгтгэн толилуулж байна.

ААНБ, ХХЭ шинээр ажилтан авахад ашигладаг мэдээллийн эх сурвалж, шинэ ажилтан сонгон шалгаруулж авах, ажиллуулахад тулгардаг хүндрэл, бэрхшээлийг судалсан.

Ажил олгогчид шинэ ажилтан авахдаа ашигладаг мэдээллийн эх сурвалж:

Зураг 3.6.1. Шинэ ажилтан авахад ашигладаг мэдээллийн эх сурвалж, хувиар

Судалгааны дүнгээс харахад шинэ ажилтан авахдаа цахим орчин, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглан сонгон шалгаруулж авдаг ажил олгогчид зонхилж байна. Энэ нь мэдээллийн эх сурвалжийн 33.0 хувийг эзэлж байна. Ажилд орохыг хүсэж өөрсдөө хандсан иргэдээс авдаг 30.0 хувь, орон нутгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газарт хандан зуучлуулдаг 23 хувь байна.

Шинэ ажилтан авах, ажиллуулахад тулгардаг бэрхшээл:

Зураг 3.6.2. Шинэ ажилтан авахад тулгардаг бэрхшээл, тоо, хувиар

Ажил олгогчдоос ажилтан ажлаас халсан шалтгааныг судалж үзвэл:

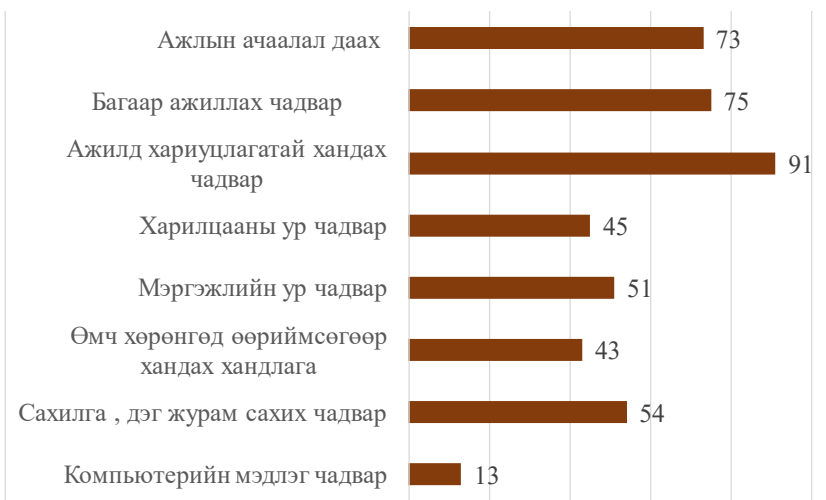
Зураг 3.6.3. Ажилтны ажлаас халагдсан шалтгаан, хувиар

Ажил олгогчдын 28.1 хувь нь *“ажлын хариуцлага, сахилга алдсан”*, 29.6 хувь нь *“ажлын ачаалал даахгүй байсан”*, 13.8 хувь нь *“мэргэжлийн мэдлэг, ур чадварын хувд тэнцээгүй”* гэсэн хариултууд өгсөн бөгөөд эдгээр хариулт **71,5 хувийг** эзэлж байна.

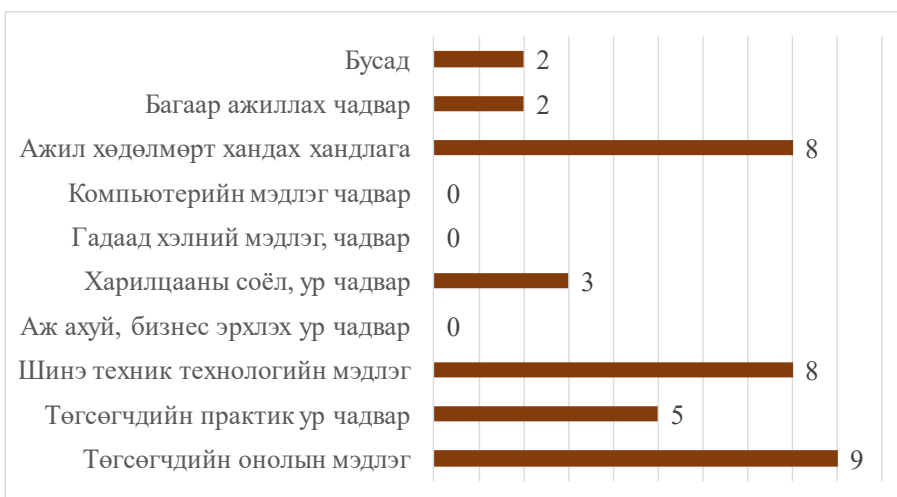
Тэгвэл *“ажилтан авахдаа ур чадварын ямар шаардлага тавьдаг вэ?”* гэсэн асуултанд:

Зураг 3.6.4. Шинэ ажилтан авахдаа тавьдаг ур чадварын шаардлага, хувиар

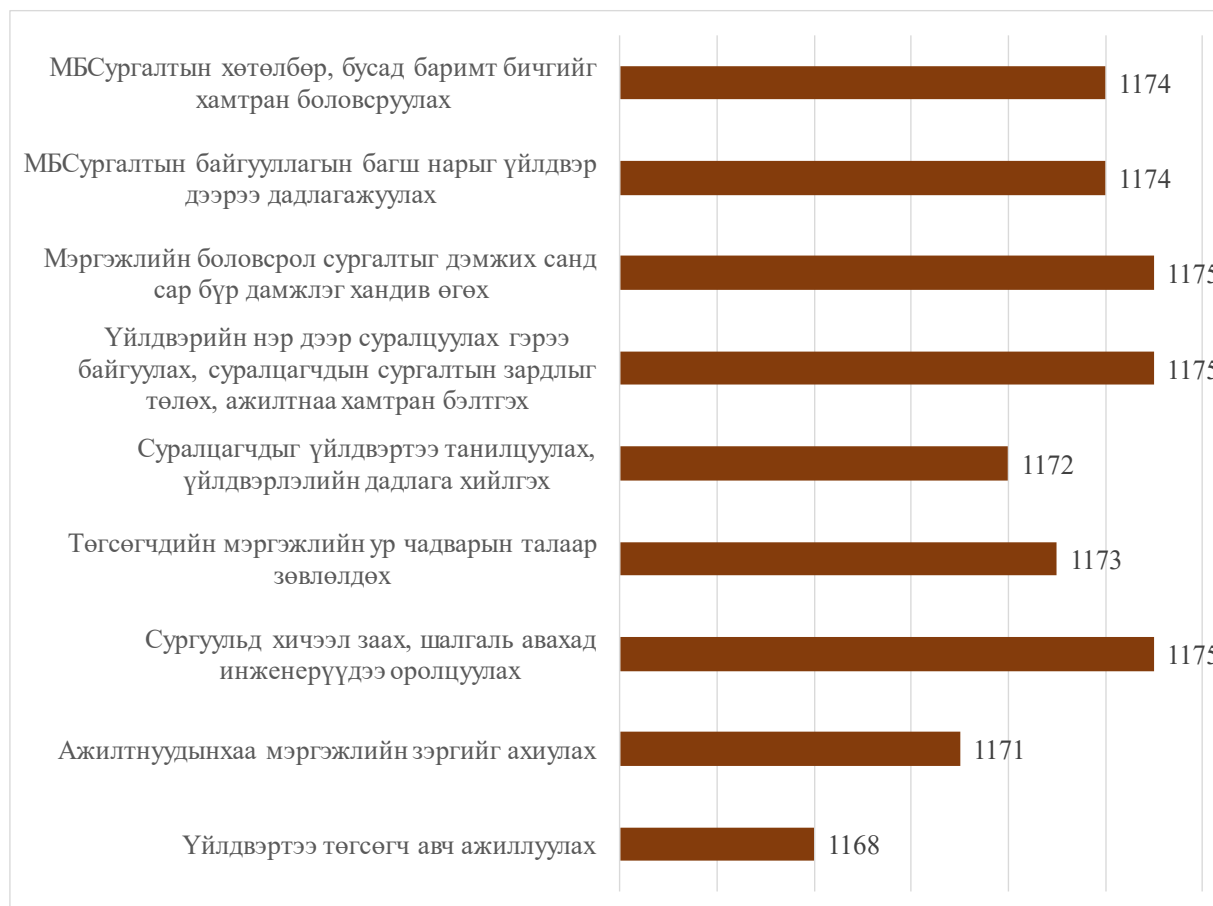

Ажил олгогчдын 20,4 хувь нь *“ажилд хариуцлагатай хандах чадвар”*, 16.8 хувь нь *“багаар ажиллах чадвар”*, 16.4 хувь нь *“ажлын ачаалал даах чадвар”*, 12.4 хувь нь *“сахилга, дэг журам сахих чадвар”*, 11.4 хувь нь *“мэргэжлийн ур чадвар”* гэсэн хариултууд өгчээ.

Зураг 3.6.5. Төгсөгчдөд нэмэлтээр олгох ур чадвар

Зураг 3.6.6. Төгсөгчдийн мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэхийн хамтран ажиллах чиглэл

Ажил олгогчдын шаардлага хангасан ажилтан бэлтгэхэд сургалтын байгууллага, ажил олгогчдын хамтын ажиллагаа чухал байдаг. Хамтын ажиллагааг үр дүнтэй болгохын тулд ямар чиглэлээр хамтран ажиллах талаарх асуултад хариулсан байдлыг авч үзвэл, дээрх 9 чиглэлээр жигд хамтран ажиллах шаардлагатай гэж үзсэн байна.

3.7 УЛС, ОРОН НУТАГ БОЛОН ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ТӨСӨЛ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЙ БОЛОХ АЖЛЫН БАЙРНЫ СУДАЛГАА

Хүснэгт 3.7.1. Хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд бий болох ажлын байрны тоо, оноор

Байршил	Шинээр байгуулах үйлдвэр цехийн нэр	Үйл ажиллагааны чиглэл	Бий болох ажлын байрны		Эрэлт			
			Мэргэжлийн нэр	Индекс	2022 онд	2023 онд	2024 онд	Бүгд
Лүн сум	Мах боловсруулах үйлдвэр	Мах боловсруулах	Мах, махан бүтээгдэхүүний боловсруулах үйлдвэрлэлийн ажилтан	7511-11	30	50	64	144
			Нярав	4321-12	1		1	2
			Цахилгаанчин	7411-11	1		1	2
			Технологич, хүнсний	2145-24	1	1		2
Сэргэлэн сум	Ноолуур боловсруулах үйлдвэр	Ноолуурын анхан шатны боловсруулалт, тухайлсан нэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх	Технологич, нэхмэлийн	2141-38			20	20
			Цехийн мастер, боловсруулах үйлдвэрлэлийн	1321-13			30	30
			Техникч, чанар шалгалтын	3119-18			50	50
			Ноос, ноолуур боловсруулах үйлдвэрлэлийн технологийн ажилтан	8152-36			500	500
			Ээрмэлийн үйлдвэрлэлийн технологийн ажилтан	7318-13			400	400
			Оёдолчин, сүлжмэл эдлэлийн	7533-13			2700	2700
			Туслах ажилтан, үйлдвэрлэл, аж ахуйн	9329-12			300	300
Цээл сум	Тэжээлийн үйлдвэр	Газар тариалан эрхлэх, тэжээл үйлдвэрлэх	Тариаланч	6111-13	10	10		20
Зуунмод сум	Мах боловсруулах цех	Дайвар бүтээгдэхүүн боловсруулах	Нярав	4321-12	1			1
			Технологич, хүнсний	2145-24	1			1
			Мах, махан бүтээгдэхүүний боловсруулах үйлдвэрлэлийн ажилтан	7511-11	8			8
Борнуур сум	Сүү төвлөрүүлэх цех	Сүү төвлөрүүлэх	Жолооч, сүү төвлөрүүлэх цистерний	8332-16	14			14
			Нян судлаач, сүү, хүнсний бүтээгдэхүүний	2131-27	16			16

Мөнгөнморьт сум	Сүү төвлөрүүлэх цех	Сүү төвлөрүүлэх	Жолооч, сүү төвлөрүүлэх цистерний	8332-16		14		14
			Нян судлаач, сүү, хүнсний бүтээгдэхүүний	2131-27		16		16
Жаргалант сум	Махны чиглэлийн үхрийн аж ахуй	Мах боловсруулах	Мах ангилагч	7511-13	3			3
			Малчин	6121-24	3			3
			Бойны ажилтан	7511-20	2			2
			Тракторч	8342-11	2			2
			Жолооч, машины	8322-11	2			2
			Туслах малчин	6129-20	3			3
			Борлуулалтын ажилтан	2433-11	2			2
Баяндэлгэр сум	Жонш боловсруулах үйлдвэр	Ил уурхай	Захирал, уул уурхайн	1120-38		1		1
			Инженер, уул уурхайн ашиглалтын	2146-19		1		1
			Инженер, уул уурхайн	2146-13		1		1
			Геологич	2114-11		1		1
			Маркшейдер / зурагзүйч/	2146-20		1		1
			Техникч, уурхайн	3117-20		2		2
			Инженер, өрмийн	2142-36		2		2
			Диспетчер	4323-13		1		1
			Операторч, хяналтын өрөөний	8111-21		1		1
			Инженер, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын	2141-25		1		1
			Оффис менежер	1219-11		1		1
			Операторч, өрмийн машины	8111-11		2		2
			Тэсэлгээчин	7542-11		1		1
			Операторч, ил уурхайн том оврын экскаваторын	8111-19		6		6
			Операторч, бульдозерийн	8121-26		2		2
			Жолооч, автосамосвалын	8332-13		8		8
			Жонш ялгалтын ажилтан	7113-30		8		8
			Түлш цэнэглэгчийн жолооч	8332-16		1		1
			Операторч, автогрейдерийн	8342-26		1		1
		Жолооч, зам индүүдэх машины	8342-14		1		1	
Жонш угааж баяжуулах үйлдвэр	Инженер, баяжуулахын	2146-11		1		1		

			Операторч, баяжуулахын	8112-13		3		3
			Гагнуурчин	7212-14		1		1
		Засвар механикийн цех	Механикч инженер, машин механизмын	2144-35		1		1
			Автомашины механикч	3115-13		1		1
			Цахилгаанчин, автомашины	7412-23		1		1
			Механикч, автомашины	7231-13		3		3
			Гагнуурчин	7212-14		2		2
			Токарьчин	7223-20		1		1
			Засвар, техникийн үйлчилгээний ажилтан	7231-13		2		2
			Үйлчилгээний хэсэг	Дарга, хангамжийн албаны	1219-13		1	
		Менежер, хангамжийн		1324-13		1		1
		Жолооч, машины		8322-11		1		1
		Нягтлан бодогч		2411-13		1		1
		Нярав		4321-12		1		1
		Жолооч, усны цистерний		8332-16		1		1
		Хүний их эмч, ерөнхий мэргэжлийн		2211-11		1		1
		Сувилагч, ерөнхий мэргэжлийн		2221-11		1		1
		Тогооч		5120-11		4		4
		Туслах тогооч		9412-13		4		4
		Үйлчлэгч, албан байгууллагын		9112-14		3		3
		Уурын зуухны мастер		3112-12		1		1
		Машинист, уурын зуухны		8182-13		2		2
		Ажилтан, үйлдвэрлэл, аж ахуйн		9329-12		2		2
		Баяжуулах үйлдвэр		Машинист, уурын зуухны	8182-13		7	
		Борлуулалтын хэсэг	Дарга, борлуулалтын хэсгийн	1221-11		1		1
			Гаалийн бүрдүүлэлт, экспортын зохицуулалт хариуцсан менежер	1420-14		1		1
			Аж ахуйн эрхлэгч	1219-12		1		1
			Ачилтын ажилтан	9333-15		5		5
			Техникч, чанар шалгалтын	3119-18		1		1
			Нярав, хангамжийн	4321-17		1		1

Сэргэлэн сум	МТ шатахуун түгээх станц	Шатах тослох материалаар үйлчлэх	Түгээгч, шатах тослох материалын	5245-12	6			6
Баянцагаан сум	Жонш боловсруулах үйлдвэр	Ил уурхай	Захирал, уул уурхайн	1120-38	1			1
			Инженер, уул уурхайн ашиглалтын	2146-19	1			1
			Инженер, уул уурхайн	2146-13	1			1
			Геологич	2114-11	1			1
			Маркшейдер / зурагзүйч/	2146-20	1			1
			Техникч, уурхайн	3117-20	2			2
			Инженер, өрмийн	2142-36	2			2
			Диспетчер	4323-13	1			1
			Операторч, хяналтын өрөөний	8111-21	1			1
			Инженер, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын	2141-25	1			1
			Оффис менежер	1219-11	1			1
			Операторч, өрмийн машины	8111-11	2			2
			Тэсэлгээчин	7542-11	1			1
			Операторч, ил уурхайн том оврын экскаваторын	8111-19	6			6
			Операторч, бульдозерийн	8121-26	2			2
			Жолооч, автосамосвалын	8332-13	8			8
			Жонш ялгалтын ажилтан	7113-30	8			8
			Түлш цэнэглэгчийн жолооч	8332-16	1			1
		Операторч, автогрейдерийн	8342-26	1			1	
		Жолооч, зам индүүдэх машины	8342-14	1			1	
		Жонш угааж баяжуулах үйлдвэр	Инженер, баяжуулахын	2146-11	1			1
			Операторч, баяжуулахын	8112-13	3			3
			Гагнуурчин	7212-14	1			1
		Засвар механикийн цех	Механикч инженер, машин механизмын	2144-35	1			1
			Автомашины механикч	3115-13	1			1
			Цахилгаанчин, автомашины	7412-23	1			1
			Механикч, автомашины	7231-13	3			3
			Гагнуурчин	7212-14	2			2
Токарчин	7223-20		1			1		

			Засвар, техникийн үйлчилгээний ажилтан	7231-13	2			2	
	Үйлчилгээний хэсэг		Дарга, хангамжийн албаны	1219-13	1			1	
			Менежер, хангамжийн	1324-13	1			1	
			Жолооч, машины	8322-11	1			1	
			Нягтлан бодогч	2411-13	1			1	
			Нярав	4321-12	1			1	
			Жолооч, усны цистерний	8332-16	1			1	
			Хүний их эмч, ерөнхий мэргэжлийн	2211-11	1			1	
			Сувилагч, ерөнхий мэргэжлийн	2221-11	1			1	
			Тогооч	5120-11	4			4	
			Туслах тогооч	9412-13	4			4	
			Үйлчлэгч, албан байгууллагын	9112-14	3			3	
			Уурын зуухны мастер	3112-12	1			1	
			Машинист, уурын зуухны	8182-13	2			2	
			Ажилтан, үйлдвэрлэл, аж ахуйн	9329-12	2			2	
		Баяжуулах үйлдвэр		Машинист, уурын зуухны	8182-13	7			7
		Борлуулалтын хэсэг		Дарга, борлуулалтын хэсгийн	1221-11	1			1
			Гаалийн бүрдүүлэлт, экспортын зохицуулалт хариуцсан менежер	1420-14	1			1	
			Аж ахуйн эрхлэгч	1219-12	1			1	
			Ачилтын ажилтан	9333-15	5			5	
			Техникч, чанар шалгалтын	3119-18	1			1	
			Нярав, хангамжийн	4321-17	1			1	
Нийт дүн					206	191	4066	4463	

БҮЛЭГ 4. ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН НИЙЛҮҮЛЭЛТИЙН СУДАЛГААНЫ ДҮН

Хүснэгт 4.1.1. Их, дээд сургуульд суралцаж буй оюутны тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр

Салбар	Мэргэжил	Индекс	Төгсөх он						Нийт
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	Байгаль хамгаалах технологи	2133-11	1	1					2
	Байгаль хамгаалагч	2133-12	1						1
	Механикч инженер, хөдөө аж ахуйн	2144-43	1						1
	Экологич	2133-14		1					1
Салбарын дүн			3	2	0	0	0	0	5
Уул уурхай, олборлолт	Инженер, уул уурхайн	2146-13	3	2	3	1			9
	Инженер, уул уурхайн ашиглалтын	2146-19	1		1	1			3
	Техникч, хүнд машин механизмын	3112-17	2	1					3
Салбарын дүн			6	3	4	2	0	0	15
Боловсруулах үйлдвэрлэл	Технологич, хүнс, ундааны	2145-24	3	1					4
	Дизайнч, бүтээгдэхүүний	2163-13	2	1					3
	Дизайнч, хувцасны	2163-11			2	1			3
	Хүнсний эрүүл ахуйч	2145-24	3						3
	Оёдолчин, оёмол бүтээгдэхүүний	7533-11	1						1
	Дизайнч, хувцасны	2163-11			2				2
	Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний техник- технологи	3434-14	1						1
Салбарын дүн			10	2	4	1	0	0	17
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын салбар	Инженер, цахилгааны	2151-11	6	2	2	1			11
	Инженер, цахилгаан хангамжийн	2151-18			4				4
	Инженер, дулаан хангамжийн	2142-22			3				3
	Инженер, цахилгаан автоматикийн	2141-26	2		1				3
	Инженер, сэргээгдэх эрчим хүчний	2151-18	2						2
	Инженер, эрчим хүч үйлдвэрлэлийн	2151-18	1		1				2
	Техникч, цахилгааны	3113-15	2						2
	Инженер, дулаан процессын автомажуулалт	2141-26			1				1
Салбарын дүн			13	2	12	1	0	0	28

Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагааны салбар	Байгаль орчны нөхөн сэргээх мэргэжилтэн	2143-15				1			1
Салбарын дүн			0	0	0	1	0	0	1
Барилгын салбар	Инженер, иргэний барилгын	2142-16	3	2	2	1	1		9
	Гагнуурчин	7212-14	2	3	1				6
	Барилгачин	7111-11			1				1
	Инженер, барилгын менежментийн	2142-47	1						1
	Сантехникч	7126-14	1						1
Салбарын дүн			7	5	4	1	1	0	18
Бөөний болон жижиглэн худалдаа; машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээний салбар	Механикч инженер, машин механизмын	2144-35	4	1	1	2			8
	Инженер, автомашины	2144-15	2		1				3
	Мэргэжилтэн, маркетингийн үйл ажиллагааны	2431-14	3						3
	Менежер, маркетингийн	1221-12		1	1				2
	Механикч, автомашины	7231-13	1		1				2
	Инженер, нефтийн	2145-12			1				1
	Механик инженерийн техникч, автомашины	3115-13	1						1
	Мэргэжилтэн, барааны	2431-13	1						1
	Техникийн ажилтан	2654-35		1					1
Салбарын дүн			12	3	5	2	0	0	22
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагааны салбар	Онгоцны үйлчлэгч	5111-12	1		2				3
	Инженер, зам гүүрийн	2142-17	1	1					2
	Инженер, төмөр замын	2144-18				1			1
	Инженер, нисэх буудлын	2142-29			1				1
	Онгоцны нисгэгч	3153-14				1			1
	Төмөр замын холбоо	2152-31	1						1

	Тээврийн удирдлагын зохин байгуулагч	1349-22			1				1
Салбарын дүн			3	1	4	2	0	0	10
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний салбар	Технологич, зоогийн газрын хоол үйлдвэрлэлийн	2265-13	2	1					3
	Тогооч	5120-11	2	1					3
Салбарын дүн			4	2	0	0	0	0	6
Мэдээлэл, холбооны салбар	Инженер, программ хангамжийн	2522-18	2	8	2	7			19
	График дизайнч	2513-17	1	2	1	1			5
	Инженер, цахилгаан холбооны	2152-22		2	3				5
	Сэтгүүлч	2451-11	1	1	1	2			5
	Инженер, мэдээллийн технологийн	2152-15	1	1	1	1			4
	Сүлжээний шинжээч	2523-12	1	1	1				3
	Инженер, компьютерийн системийн	2522-17			1				1
	Инженер, утасгүй холбооны	2152-12			1				1
	Компьютерийн сүлжээний инженер	2523-12			1				1
	Өгөгдлийн сагнийн шинжээч	2521-15				1			1
	Телехолбооны техникч	0212-23	1						1
	Техникч, цахим багаж тоног төхөөрөмжийн	3114-25	1						1
Салбарын дүн			8	15	12	12	0	0	47
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагааны салбар	Нягтлан бодогч	2411-13	7	6	12	2			27
	Эдийн засагч	2631-11	10	9	3	2			24
	Бизнесийн удирдлага	1420-11	3	3	9	1			16
	Эдийн засагч, санхүүгийн	2631-15	3	5	3				11
	Менежер, санхүүгийн	1211-13		1	4	1			6
	Гааль, татварын мэргэжилтэн	2411-22				2			2
	Эдийн засагч, худалдааны	2631-12			1	1			2

	Бизнесийн эдийн засаг, менежментийн	2320-48		1					1
	Инженер эдийн засагч	2631-17				1			1
	Математикч, эдийн засгийн	2120-20	1						1
	Нягтлан бодогч, аудитын	2411-11		1					1
	Нягтлан бодогч, татварын	2411-22		1					1
	Статистикч, эдийн засгийн	2120-38	1						1
	Статистикч, эрүүл мэндийн	2120-37					1		1
	Эдийн засагч, татварын	2631-16	1						1
Салбарын дүн			26	27	32	10	1	0	96
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагааны салбар	Малын эмч	2250-11	6	2	2	4			14
	Архитекторч, барилгын	2161-11	2		1	2			5
	Агрономич	2132-13	1	1	2				4
	Орчуулагч	2643-27	1	1	1	1			4
	Археологич	2632-12	2			1			3
	Биоанагаах судлаач	2131-29		1		1	1		3
	Менежер, төрийн удирдлагын	1219-11	2	1					3
	Биотехнологич	2131-43	1			1			2
	Газар зохион байгуулагч	2165-11	2						2
	Нийгэм судлаач	2632-19		2					2
	Улс төр судлаач	2633-18	2						2
	Япон хэлний орчуулагч	2643-27		1			1		2
	Архитекторч, ерөнхий төлөвлөлтийн	2164-11	1						1
	Биоанагаахын инженер	2149-11	1						1
	Газар зүйч	2632-13				1			1
	Геодезийн инженер	2165-11				1			1
	Герман хэлний орчуулагч	2643-27		1					1
	Гэр бүл судлаач	2632-27		1					1
	Инженер, төлөвлөлтийн	2141-18		1					1
	Инженер, химийн	2145-13			1				1

	Малын эм зүйч	2131-56			1				1
	Маркшейдер / зурагзүйч/	2146-20	1						1
	Солонгос орон судлал					1			1
	Мэргэжилтэн, англи хэл шинжлэлийн	2643-13			1				1
	Одон орон судлаач	2111-19				1			1
	Соёл судлаач	2632-23	1						1
	Социологич	2632-19			1				1
	Түүхч	2633-14	1						1
	Хүрээлэн буй орчин судлал	2263-11	1						1
	Шинжээч, үйл ажиллагаа, судалгаа хөгжлийн	2120-22			1				1
Салбарын дүн			25	12	11	14	2	0	64
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааны салбар	Аялал жуулчлалын менежмент	1439-11	3	2	1	1			7
	Инженер, системийн аюулгүй байдлын	2511-13	2	2					4
	Хүний нөөцийн мэргэжилтэн	2423-16	1	1				1	3
	Архив судлал	2621-12			1				1
	Байгалийн аялал жуулчлалын менежмент	1439-11				1			1
	Инженер, чанарын	2141-28			1				1
	Мэргэжилтэн, архив, албан хэргийн	2621-19	1						1
	Мэргэжилтэн, маркетингийн	2431-14				1			1
Хүний нөөцийн менежер	1212-11	1						1	
Салбарын дүн			8	5	3	3	0	1	20
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалалын салбар	Эрх зүйч /хуульч/	2611-11	18	10	15	7	1		51
	Зэвсэгт хүчний ажил мэргэжлүүд	110		1	2	1			4
	Менежер, төрийн удирдлага	1219-11				1			1
	Өмгөөлөгч	2619-14		1					1
Салбарын дүн			18	12	17	9	1	0	57

Боловсролын салбар	Багш, бага ангийн	2341-11	10	6	10	4			30
	Нийгмийн ажилтан, боловсролын	2635-22	6	3	3	1	1		14
	Багш, монгол хэл, уран зохиолын	2330-25	4		6	3			13
	Багш, нийгмийн ухааны	2330-18	2	2	5	2			11
	Багш, солонгос хэлний	2310-88		2	4	4			10
	Багш, англи хэлний	2330-30	1		2	5			8
	Багш, биеийн тамирын	2330-13	3	2	2	1			8
	Багш, цэцэрлэгийн	2342-13	3	1	1	2			7
	Багш, математикийн	2330-20	1	2		2			5
	Багш, техник технологийн	2330-17	2	1	1				4
	Багш	2330	1		1	1			3
	Багш, биологийн	2330-14	3						3
	Багш, боловсрол судлалын	2310-50	1			2			3
	Биеийн тамирын багш, дасгалжуулагч	2330-13		1		2			3
	Багш хятад хэлний					2			2
	Багш, дуу хөгжмийн	2330-28	1			1			2
	Багш, мэдээлэл зүйн	2330-19	2						2
	Багш, түүх, нийгэм судлалын	2310-73			2				2
	Багш, физикийн	2330-26	1		1				2
	Багш, хөгжмийн	2330-28	2						2
	Багш, бүжгийн	2330-15	1						1
	Багш, газар зүйн	2320-16			1				1
	Багш, сэтгэл судлалын	2310-70		1					1
	Багш, үйлдвэрийн дизайны	2310-84	1						1
Багш, химийн	2330-27				1			1	
Нийгмийн ажилтан, хүүхэд, залуучуудын	2635-15			1				1	
Салбарын дүн			45	21	40	33	1	0	140
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагааны салбар	Хүний их эмч, ерөнхий мэргэжлийн	2211-11	3	7	8	10	10	4	42
	Сувилагч, ерөнхий мэргэжлийн	2221-11	8	4	5	4			21

	Эмийн сангийн эм зүйч /эмийн худалдааны/	2262-15	5	5	2	1	1		14
	Нүүр амны эмч, /шүдний их эмч/	2261-11	1	5	4				10
	Их эмч, эмийн бус эмчилгээний /уламжлалт эмчилгээний/	2230-14	1	1	3		4		9
	Нийгмийн ажилтан, эмнэлгийн туслалцаа үзүүлэх	2635-29	1			2	1		4
	Нүүр амны эмч, ерөнхий эмчилгээний /Шүдний их эмч/	2261-11				3	1		4
	Их эмч, лабораторийн	2212-32	2		1				3
	Нүүр амны өвчин судлал	2261-19		2		1			3
	Их эмч хүүхдийн	2212-18				1	1		2
	Нүүр амны эмч, гажиг заслын	2261-12				1	1		2
	Нүүр амны эмч, мэс заслын	2261-14		1		1			2
	Эх баригч эмч	2222-11				1	1		2
	Нүүр амны эрүүл ахуйч	2261-18		1					1
	Эмнэлэгийн тоног төхөөрөмжийн инженер	2149-11			1				1
Салбарын дүн			21	26	24	25	20	4	120
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадмын салбар	Жүжигчин	2655-12		1	2				3
	Зураач	2651-11		1	2				3
	Зураглаач	3521-27	1		1	1			3
	Дуучин	2652-12	1			1			2
	Найруулагч	2654-13	1			1			2
	Дасгалжуулагч	3422-11		1					1
	Дуучин, дуурийн	2652-12		1					1
	Зураач-дизайнч	2651-13	1						1
	Зураач-нүүр хувиргагч	2651-15		1					1
	Мультитедиа дизайнч	2166-13				1			1
	Уран зураг	2651-11	1						1
	Фото зурагчин	2641-35		1					1

	Хөгжим судлаач	2652-16			1				1
	Хөгжимчин	2652-18	1						1
	Хөгжимчин морин хуурч	2652-19				1			1
Салбарын дүн			6	6	6	5	0	0	23
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагааны салбар	Мэргэжилтэн, олон улсын харилцааны	2633-13	5	3	4	2			14
Салбарын дүн			5	3	4	2	0	0	14
Нийт дүн			220	147	182	123	26	5	703

Хүснэгт 4.1.2. Төв аймаг дахь Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвийг төгсөгчдийн тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, мэргэжлээр

Салбар	Мэргэжил	Индекс	Төгсөх он			Нийт
			2021	2022	2023	
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын салбар	Хөдөө аж ахуйн машин механизмын ашиглалт, засвар	7231-20	48	25	31	104
	Хүлэмжийн аж ахуйн фермер	6112-25	60	20	20	100
	Малчин	6121-24	56	20	20	96
	Эрчимжсэн мал аж ахуйн фермер	6320-12	15	20	24	59
	Малын асаргаа /санитар/	6221-23	15	20	22	57
	Ойжуулагч	6210-21	15			15
	Техникч, хөдөө аж ахуйн машин, тоног төхөөрөмжийн	3115-29	11			11
	Хүнсний ногооны фермер	6112-24	10			10
Салбарын дүн			230	105	117	452
Уул уурхай, олборлолтын салбар	Операторч, хүнд машин механизмын	8111-35	101	34	20	155
	Хүнд машин, механизмын засварчин	7233-25	15	20	36	71
Салбарын дүн			116	54	56	226
Боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбар	Оёдолчин, оёмол бүтээгдэхүүний	7533-11	38	24	28	90
	Ноос, ноолуур боловсруулах технологийн ажилтан	8152-36	22	5		27
	Мах боловсруулах үйлдвэрлэлийн ажилтан	7511-11	17			17
	Сүү боловсруулах үйлдвэрлэлийн ажилтан	7513-23	11			11
Салбарын дүн			88	29	28	145
Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагааны салбар	Уул уурхайн нөхөн сэргээгч	6210-28	12	15	18	45
Салбарын дүн			12	15	18	45
Барилгын салбар	Гагнуурчин	7212-14	104	72	82	258
	Барилгын засал чимэглэлч	7123-14	58	55	45	158
	Цахилгаанчин, барилгын	7411-12	51	53	37	141
	Сантехникч	7126-14	20	41	19	80
	Бетон арматурчин	7114-20	22	20	15	57
Салбарын дүн			255	241	198	694
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээний салбар	Механикч, автомашины	7231-13	80	51	61	192
	Автомашины механикч	3115-13	15			15
Салбарын дүн			95	51	61	207
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагааны салбар	Жолооч, машины	8322-11	7			7
Салбарын дүн			7	0	0	7

Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний салбар	Тогооч	5120-11	124	76	76	276
Салбарын дүн			124	76	76	276
Мэдээлэл, холбооны салбар	Цахим тоног төхөөрөмж үйлчилгээний ажилтан	7421-16	35	34	28	97
	Компьютерийн оператор	5120-12	23	16	12	51
Салбарын дүн			58	50	40	148
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааны салбар	Нарийн бичгийн дарга, албан хэргийн ажилтан	4120-11	34	35	35	104
Салбарын дүн			34	35	35	104
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагааны салбар	Үсчин	5141-11	20	26	16	62
Салбарын дүн			20	26	16	62
Нийт дүн			1039	682	645	2366

Хөдөө аж ахуйн машин механизм ашиглалт, засвар	7231-20	14	1		12											41	48	25	31			104	63
Эрчимжсэн мал аж ахуйн фермер	6320-12																15	20	24			59	59
Малын асаргаа / санитар/	6221-23	2			2		2									6	15	20	22	1		58	52
Тракторч	8342-11				2											2				17		17	15
Ойжуулагч	6210-21	1														1	15					15	14
Хүнсний ногооны фермер	6112-24																10					10	10
Техникч, хөдөө аж ахуйн машин, тоног төхөөрөмжийн	3115-29	5			1								1			7	11					11	4
Механикч инженер, хөдөө аж ахуйн	2144-43																	1			2	3	3
Байгаль хамгаалагч	2133-12												1					1			1	2	2
Цэцэрлэгч	6113-14																			2		2	2
Байгаль хамгаалах технологи	2133-11												1					1				2	2
Техникч, ойн	3143-11																			1		1	1
Фермийн ажилтан, мэргэшсэн / сүүний/	6121-20																			1		1	1
Ойн инженер	2132-18																				1	1	1
Экологич	2133-14																		1			1	1
Ойн инженер	2132-18	1			2																3	3	3
Салбарын дүн		118	203	358	18	45	36	152	10	36	29	153	1158	230	3	105	2	117	41	1	499	403	1062

УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОЛТЫН САЛБАР

Машинч, экскаваторын	8342-18	14						2						2					18					18
Жонш ялгалтын ажилтан	7113-30		8				8												16					16
Операторч, ил уурхайн том оврын экскаваторын	8111-19		6				6												12	1				11
Техникч, уурхайн	3117-20		2				2												4					4
Инженер, өрмийн	2142-36		2				2												4					4
Операторч, өрмийн машины	8111-11		2				2												4					4
Жолооч, бульдозерийн	8342-13		2				2												4					4
Захирал, уул уурхайн	1120-38		1				1												2					2
Тэсэлгээчин	7542-11		1				1												2					2
Инженер, баяжуулахын	2146-11		1				1												2					2
Менеджер, цех, ээлжийн /ил, далд уурхайн/	1322-11	1																	1					1
Операторч, хүнд машин механизмын	8111-35												101	34	20				155	155				155
Хүнд машин, механизмдын засварчин	7233-25												15	20	36				87	87		16		87
Инженер, Уул уурхайн	2146-13		1					1						3	2	3			2	1	6		15	13
Механикч, газар, шорооны ажлын машин, тоног төхөөрөмжийн	7233-25																		4	4	1	3	4	4
Техникч, хүнд машин механизмдын	3112-17													2	1				3	3				3

	7512-34	7512-27	7318-24	3139-14	2163-13	7221-16	3432-14	3434-14	7318-12	8212-13	8172-18	191	108	64	69	129	40	31	75	119	29	17	4064	4936	88	10	28	2	63	12	234	128	4830					
Талх, нарийн боовны технологийн ажилтан	1																							1														
Нарийн боов хийгч																								1														
Арьсаар гар урлалын зүйл урлагч																								1														
Оёдлын техникч																								1														
Дизайнч, мебель бүтээгдэхүүний																								1														
Дархан																								1														
Дизайнч, загварын зураач																								1														
Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний техник-технологи																										1												
Нэхмэлчин																																						
Цахилгаан-механик төхөөрөмж утсрагч, засварчин																																						
Хөрөө рамын засварчин																																						
Салбарын дүн	191	108	64	69	129	40	31	75	119	29	17	4064	4936	88	10	28	2	63	12	234	128	4830	ЦАХИЛГААН, ХИЙ, УУР, АГААРЖУУЛАЛТЫН САЛБАР															
Машиинист, уурын зуухны	2			9				9					20																									
Цахилгаанчин	12			1	2				2			1	18																									
Уурын зуухны мастер				1				1				2																										
Инженер, цахилгааны	1				1				1				3																									

Инженер, дулаан хангамжийн	2142-22																		3	2	1	6	6
Инженер, цахилгаан хангамжийн	2151-18																		4			4	4
Инженер, цахилгаан автомагийн	2141-26							2											1			3	3
Техникч, цахилгааны	3113-15							2														2	2
Инженер, сэргээгдэх эрчим хүчний	2151-18							2														2	2
Инженер, агааржуулалт, агаар сэлгэлтийн	2142-52																			2		2	2
Инженер, эрчим хүч үйлдвэрлэлийн	2151-18										1								1			2	2
Техникч, байгууламжийн /цахилгааны (эрчим хүч хуваарилалтын)	3113-16																				1	1	1
Монтёр, цахилгааны	7412-35																			1		1	1
Инженер, цахилгааны гэрэлтүүлгийн	2151-12																			1		1	1
Инженер, цөмийн эрчим хүчний	2141-24																			1		1	1
Инженер, хийн хоолойн	2144-25																				1	1	1
Инженер, цахилгаан холбооны	2152-22																				1	1	1
Инженер, дулаан процессын автомажуулалт	2141-26																		1			1	1

Салбарын дүн	15	11	3	10	3	10	3	1	43	0	13	2	12	16	14	57	41	27	
УС ХАНГАМЖ, СУВАГЖИЛТЫН СИСТЕМ, ХОГ ХАЯГДАЛ ЗАЙЛУУЛАХ БОЛОН ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫГ ДАХИН СЭРГЭЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАР																			
Ариутгагч	7544-11	1							1					1		1			
Уул уурхайн нөхөн сэргээгч	6210-28									12	15		18			45	45		
Байгаль орчны нөхөн сэргээх мэргэжилтэн	2143-15														3	3	3		
Ургамал хамгаалал, хорио цээрийн мэргэжилтэн	2131-33														2	2	2		
Байгаль орчны аудитор	2133-15														1	1	1		
Байгаль хамгаалагч	2133-12														1	1	1		
Салбарын дүн	1	0	0	0	0	0	0	0	1	12	15	0	18	1	7	53	52		
БАРИЛГЫН САЛБАР																			
Туслах ажилтан, барилгын	9312-11	24	1			9	1			12	1								48
Барилгын өрөг угсрагч	7112-19	2	1			4				5				1	2	3			9
Оператор, хүнд даацын дугуйт ачигчийн / ковшийн/	8332-12	6				2				2					3	3			7
Хөрөө рамьн машинч	8172-18	3				1								1		1			3
Барилга угсралтын мужаан	7115-11	1				1				1					1	1			2
Гагнуурчин	7212-14	8	2	1	3	1	2	2	3	1	1	2	72	3	82	1	26	7	297
Барилгын засал чимэглэгч	7123-14	10											55		45	199	5	36	189

Цахилгаанчин, барилгын	7411-12																		37			17	1	159	159		
Сантехникч	7126-14	5		2															19		7			88	79		
Бетон арматурчин	7114-20																		15			1	2	59	59		
Барилгачин	7111-11																				1	15	1	17	17		
Инженер, иргэний барилгын	2142-16	1		1																	2	6		13	10		
Инженер, сантехникийн	2142-21																					3	1	4	4		
Арматурчин	7114-11																					3		3	3		
Сантехникийн техникч	3115-41																					3		3	3		
Технологич, барилгын материалын	2142-46																					1	1	2	2		
Инженер, барилгын менежментийн	2142-47																						1	2	2		
Салбарын дүн		26	37	2	3	12	11	3	3	12	12	3	0	124	255	7	241	5	198	4	122	22	854	799	69		
БӨӨНИЙ БОЛОН ЖИЖИГЛЭН ХУДАЛДАА; МАШИН, МОГОЦИКЛИЙН ЗАСВАР, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАР																											
Худалдагч	5223-11	25	65			19	29			14	18			170								9	1	10		160	
Дэлгүүрийн туслах ажилтан	5223-13		29				7				3			39												39	
Түгээгч, шатах тослох материалын	5245-12	5				6	3			2				16								1		1		15	
Дэлгүүрийн кассчин	5230-11		5				2				1			13												13	
Зохион байгуулагч, бөөний худалдааны дэлгүүрийн	1420-12	3								4				10												10	

Эмийн сангийн эм зүйч /эмийн худалдааны/	2262-15	2	2																8					8			
Дугуй засварчин	8141-16	7																	7						7		
Борлуулалтын ажилтан	2433-11	3	2				1								1				6	1					5		
Засвар, техникийн үйлчилгээний ажилтан	7231-13		2				2												4						4		
Гаалийн бүрдүүлэлт, экспортын зохицуулалт хариуцсан менежер	1420-14		1				1												2						2		
Цахилгаанчин, автомашины	7412-23		1				1												2						2		
Ачигч, дэлгүүрийн	9333-16													1					1						1		
Механикч, автомашины	7231-13	4	11	1	3	3	4	3	3	3	3	4	4					80	36	1	51	61	1	4	198	162	
Автомашины механикч	3115-13				1									1				15	2							15	
Механикч инженер, машин механизмын	2144-35	1			1									1					3		4	1	1	2	4	12	9
Инженер, автомашины	2144-15	1																	1		2		1	4	1	8	7
Бизнесийн удирдлага	1420-11																						3	3	3	6	6
Механик инженерийн техникч, автомашины	3115-13																							2		3	3
Мэргэжилтэн, маркетингийн үйл ажиллагааны	2431-14																									3	3

Менежер, амралт сувиллын газрын	1431-15	1																			1																		1								
Хоол зүйч, хоол тэжээлийн мэргэжилтэн	2265-11	1																				1																	1								
Тогооч	5120-11	25	23	2	4	10	10	4	6	5											89	124	2	76	1	76													406	317							
Технологич, хоол үйлдвэрлэлийн	2265-13																																						2	2							
Менежер, зочид буудлын	1411-16																				0																		1	1	1						
Салбарын дүн		42	32	2	8	11	12	8	6	6	6	6	8	124	4	76	2	76	2	127	124	4	76	2	76	118	12	412	320	35								35									
МЭДЭЭЛЭЛ, ХОЛБООНЫ САЛБАР																																															
Хэвлэлийн дизайнер	7321-11		2																			2																			2						
Цахим тоног төхөөрөмж үйлчилгээний ажилтан	7421-16																						35		34		28															97					
Компьютерийн оператор	5120-12																						23		16		12															60					
Инженер, программ хангамжийн	2522-18	1				1														3			2		8		2															15					
Сэтгүүлч	2451-11																							1																			10				
Инженер, мэдээллийн технологийн	2152-15	1																		1						1																	6				
Инженер, цахилгаан холбооны	2152-22																										2																5	5			
Холбоочин	3522-19																																										5	5			
График дизайнер	2513-17																																											4	4		
Сүлжээний шинжээч	2523-12																																												3	3	
Компьютерийн сүлжээний инженер	2523-12																																													3	3

Компьютерийн граффик дизайн	7321-11																											
Хэвлэлийн граффик дизайны	7321-11																											
Инженер, мэдээлэл холбооны	2152-30																											
Техникч, цахим багаж тоног төхөөрөмжийн	3114-25																											
Инженер, утасгүй холбооны	2152-12																											
Инженер, телевизийн техникчийн	2152-19																											
Телехолбооны техникч	0212-23																											
Техникч, компьютерийн /холболт сүлжээний/	3513-17																											
Инженер, компьютерийн системийн	2522-17																											
Салбарын дүн		2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6	58	8	50	15	40	12	23	15	221	217	2
САНХҮҮГИЙН БОЛОН ДААТГАЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАР																												
Нярав, хангамжийн	4321-17																											
Банкны теллер	4211-13	1																										
Нягтлан бодогч	2411-13	3	3	1	6	2	1	1	1	1	1																	
Эдийн засагч	2631-11	1																										
Бизнесийн удирдлага	1420-11																											
Эдийн засагч, санхүүгийн	2631-15	3		1																								
Нягтлан бодогч, тооцооны	2411-17																											

Менжер, санхүүгийн	1211-13																	1				4		5	5
Нярав	4321-12	3		1			8															9	2	11	3
Нягтлан бодогч, татварын	2411-22																		1			2		3	3
Эдийн засагч, худалдааны	2631-12																					1	2	3	3
Санхүүгийн менежмент	1211-13																					1	1	2	2
Гааль, татварын мэргэжилтэн	2411-22																					1	1	2	2
Эдийн засагч, олон улсын харилцааны	2631-13																					2		2	2
Эдийн засагч, татварын	2631-16													1								1		2	2
Нягтлан бодогч, даатгалын	2411-21																						1	1	1
Математикч, эдийн засгийн	2120-20													1										1	1
Статистикч, эдийн засгийн	2120-38													1										1	1
Нягтлан бодогч, аудитын	2411-11																		1					1	1
Бизнесийн эдийн засаг, менежментийн	2320-48																							1	1
Салбарын дүн		21	3	5	9	2	3	3	1	1	1	48	26	27	32	87	37	209	164	3					
МЭРГЭЖЛИЙН, ШИНЖЛЭХ УХААН БОЛОН ТЕХНИКИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАР																									
Малын эмч	2250-11	23	1		13				11			48	6	2	2	3						2	3	13	35
Астрономич	2132-13	13	6		2	5			2	5		33	1	1	2	6	3					2	6	13	20
Малын бага эмч	3240-12	2			2				2			6													6
Техникч, лабораторийн	3212-16	1			2							3													3
Эмийн химич / жор баригч/	2262-12	2										2													2

Геологич	2114-11																						1	1	1	1							67									
Урлаг судлаач	2641-36																			1				1	1	1	1							16								
Ус судлаач	2133-19																			1				1	1	1	1							10								
Химич, металл судлаач	2113-21																			1				1	1	1	1							10								
Социологич	2632-19																		1				1	1	1	1								16								
Биологич	2131-12																						1	1	1	1									10							
Бионагаах судлаач	2131-29															1																				10						
Бионагаахын инженер	2149-11															1																				10						
Биотехнологич	2131-43															1																				10						
Археологич	2632-12																		2																	10						
Мал зүйч	2250-22	1																																		10						
Монгол, англи хэл судлал	2643-13																																				10					
Нийгэм судлаач	2632-19																		2																	10						
Улс төр судлаач	2633-18																																				10					
Япон хэлний орчуулагч	2643-27																		1																		10					
Газар зохион байгуулагч	2165-11																		2																		10					
Архитекторч, барилгын	2161-11																		2																		10					
Экологи	2133-14																																					10				
Соёл судлаач	2632-23																		1																			10				
Менеджер, төрийн удирдлагын	1219-11																		2																			10				
Орчуулагч	2643-27																		1																			10				
Салбарын дүн	42	7	1	20	5	1	15	5										25	12	11	34	17	99	70	67																	
УДИРДЛАГЫН БОЛОН ДЭМЖЛЭГ ҮЗҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАР																																										
Аяллын хөтөч	5113-13	2	4	1	4	4	1	5																																	16	
Үйлчлэгч	9112-14	3		3			4																																			10

Инженер, системийн аюулгүй байдлын	2511-13	2	13	2	6	9	8	4	9	7	5	63	34	8	35	5	35	3	34	16	170	166	4	4		
Газар зохион байгуулагч	2165-11																		4			4	4			
Архивч	2621-12																		2	1		3	3			
Мэргэжилтэн, архив, албан хэргийн	2621-19													1						1		2	2			
Улс төр судлаач	2633-18																		2			2	2			
Мэргэжилтэн, маркетингийн	2431-14																		2			2	2			
Архив судлал	2621-12																	1			1	1	1			
Газрын кадастр	2165-17																		1			1	1			
Инженер, чанарын	2141-28																	1			1	1	1			
Салбарын дүн		13	2	6	9	8	4	9	7	5	63	34	8	35	5	35	3	34	16	170	166	4	4	59		
ТӨРИЙН УДИРДЛАГА БА БАТЛАН ХАМГААЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, АЛБАН ЖУРМЫН НИЙГМИЙН ХАМГААЛАХ САЛБАР																										
Эрх зүйч /хуульч/	2611-11													18		10		15	26	18	87	87				
Менежер, төрийн удирдлага	1219-11																				6	6	6			
Зэвсэгт хүчний ажил мэргэжлүүд	0110															1		2	2		5	5				
Инженер, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын	2141-25																		3		3	3				
Аврагч-гал сөнөөгч	5411-12																		1	1		2	2			
Цагдаа	5412-12																		2			2	2			
Шүүгч	2612-11																		1			1	1			
Өмгөөлөгч	2619-14															1					1	1	1			
Салбарын дүн														18	12	17	35	25	107	107	107	1	1	1		
БОЛОВСРОЛЫН САЛБАР																										
Боловсролын менежер	1345-11	1																						1		

Багш, монгол хэл, уран зохиолын	2330-25																		4																																			
Нийгмийн ажилтан, боловсролын	2635-22																		6		3																		6	3	6	10	28	28										
Багш, биeийн тамирын	2330-13																		3		2																				2	10	10	27	27									
Багш, бага ангийн	2341-11							1											10		6																					4	4	34	27									
Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын туслах банш	5312-11																																																					
Багш, англи хэлний	2330-30																		1																																			
Багш, цөцрөлгийн	2342-13																		3																																			
Багш, нийгмийн ухааны	2330-18																		2		2																																	
Багш, математикийн	2330-20																		1																																			
Багш, мэдээлэл зүйн	2330-19																		2																																			
Биeийн тамирын багш, дасгалжуулагч	2330-13																																																					
Багш, солонгос хэлний	2310-88																																																					
Сэтгэл зүйч	2634-13																																																					
Багш, техник технологийн	2330-17																			2		1																																
Багш, биологийн	2330-14																																																					
Багш, түүх, нийгэм судлалын	2310-73																																																					
Багш, физикийн	2330-26																		1																																			
Багш, газар зүйн	2320-16																																																					

Эх баригч эмч	2222-11														73	21	26			24	43	8	122	60	11
Сувилагч / дипломын зэрэгтэй/	3256-14																					1		1	
Эх баригч, эмэгтэйчүүдийн	2222-11																					1		1	
Эх барихын туслах/дэд мэргэжилтэн	3222-11																					1		1	
Нүүр амины эмч, мээ заслын	2261-14																1						1		1
Эм найруулагч	3213-13	1													1						1				
Салбарын дүн	24	2	20	2	25										73	21	26			24	43	8	122	60	11
УРЛАГ, ҮЗВЭР, ТОГЛООМ НААДМЫН САЛБАР																									
Зураач	2651-11																								
Дуучин	2652-12															1									
Жүжигчин	2655-12																								
Зураглаач	3521-27															1									
Номын санч	2622-18																								
Дуучин, дуурийн	2652-12																	1			1			2	2
Найруулагч, зураглаач	2654-13																								
Дасгалжуулагч	3422-11																								
Хөгжимчин	2652-18																								
Хөгжим судлаач	2652-16																								
Зураач-нүүр хувиргагч	2651-15																								
Утга зохиолын ажилтан	2643-22																								
Сийлбэрчин	7313-28																								
Музей судлаач	2621-17																								
Найруулагч	2654-13																								
Зураач-дизайнч	2651-13																								

Уран зураг	2651-11																		1	1	1	1								
Фото зурагчин	2641-35										1											1	1	1						
Фото зурагуугагч, хэвлэгч, томруулагч, зураг авагч	8132-13																						1	1	1					
Салбарын дүн											6								6	11	8	37	37							
ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАР																														
Лам	3413-12	1								1		4														4				
Үйлчлэх ажилтан, сауны	5142-16	3							1			4														4				
Хүмэ засагч	5142-18	3										3								1						2				
Үйлчлэх ажилтан, хоолны газрын	5131-12	2										2														2				
Үсчин	5141-11	6							4			12	20		26	16					23					85	73			
Гоо сайханч	5142-11	1										1									5	2				7	6			
Гар утасны засварчин	7422-14																			1						1	1			
Салбарын дүн		1	15						5	1	2	26	20		26	16			30	2	94	80	80	12						
ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГА, СУУРИН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАР																														
Мэргэжилтэн, олон улсын харилцааны	2633-13																						5			4	3	1	16	16
Салбарын дүн																							5	3	4	3	1	16	16	
Нийт дүн		598	568	435	206	308	170	192	191	267	124	180	4066	7305	1039	220	682	147	645	180	893	292	4098	3420	6627					

СУДАЛГААНЫ ДҮГНЭЛТ

Ажил олгогчийг төлөөлүүлж 595 ААНБ, 791 хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, 1199 малчин өрх, улс, орон нутаг болон хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд ажлын бий болгох 12 үйлдвэр, цехийн 18 бүтээн байгуулалтын ажлын талаарх мэдээлэлд боловсруулалт хийж Төв аймгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийг тодорхойлов.

Судалгааны дүнгээс харахад дунд хугацаа (2022-2024 он)-ны эрэлт **7305** байгаагаас ААНБ-уудад 1173, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд 862, малчин өрхөд 807, бүтээн байгуулалтын ажлын хүрээнд 4463 эрэлт байна.

Их, дээд сургуульд суралцаж буй оюутнууд, Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвүүдийн төгсөгч, ажилгүй иргэд, ажил эрхэлж буй залуучуудын судалгааг авч нэгтгэн боловсруулалт хийж дунд хугацааны нийлүүлэлтийн төлөв байдлыг тооцсон.

Судалгаагаар Төв аймгаас их, дээд сургуульд суралцаж байгаа 549 оюутан 2022-2024 онд 143 мэргэжлээр төгсөнө. Ойрын 3 жилд Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвүүд 28 мэргэжлээр 2366 мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэнэ.

Боловсрол, мэргэжил эзэмшсэн 894 (87 мэргэжлээр төгссөн) иргэн ажилгүй байгаа бол ажил эрхэлж байгаа залуучуудын дотор 121 мэргэжлээр төгссөн 223 залуу мэргэжлийн бус ажил эрхэлж байна. Энэ бүгдийг тооцож үзвэл их, дээд сургууль, МСҮТ-өөс 2915, ажилгүй иргэн болон мэргэжлийн бус ажил эрхэлж буй залуучууд нийлээд 1117, бүгд **4032** мэргэжилтэн, мэргэжилтэй ажилтны нийлүүлэлт хийгдэж болохоор байна.

Хамгийн их эрэлт, нийлүүлэлттэй мэргэжлүүдийн эрэлт ба нийлүүлэлтийн байдлыг доорхи хүснэгтээр үзүүлэв.

Хүснэгт 5.1.2. Хамгийн их эрэлттэй буюу ажиллах хүчний хомсдол бий болох мэргэжлүүд

Мэргэжил	Индекс	Эрэлт	Нийлүүлэлт	Ажиллах хүчний хомсдол
Оёдолчин, сүлжмэл эдлэлийн	7533-13	2700		2700
Туслах ажилтан, үйлдвэрлэл, аж ахуйн	9329-12	855		855
Туслах малчин	6129-20	635		635
Ноос, ноолуур боловсруулах технологийн ажилтан	8152-36	500	28	472
Эрмэлийн үйлдвэрлэлийн технологийн ажилтан	7318-13	400		400
Туслах, тариаланч	9213-13	235		235
Худалдагч	5223-11	170	10	160
Мах боловсруулах үйлдвэрлэлийн технологийн ажилтан	7511-11	152	17	135
Тракторч	8342-11	65		65
Техникч, чанар шалгалтын	3119-18	52		52
Туслах ажилтан, барилгын	9312-11	48		48
Дэлгүүрийн туслах ажилтан	5223-13	39		39
Малын эмч	2250-11	48	13	35
Нян судлаач, сүү, хүнсний бүтээгдэхүүний	2131-27	34		34
Жолооч, машины	8322-11	103	70	33
Цехийн мастер, боловсруулах үйлдвэрлэлийн	1321-13	30		30
Жолооч, сүү төвлөрүүлэх цистерний	8332-16	28		28
Комбайнч	8341-17	27	1	26
Саальчин	6121-20	23		23
Тариаланч	6111-13	22	1	21
Операторч, эсгий, эсгий эдлэлийн машины	8152-26	21		21
Ногоочин	6111-12	24	4	20
Технологич, нэхмэлийн	2141-38	20		20
Агрономич	2132-13	33	13	20

Хүснэгт 5.1.3. Хамгийн их нийлүүлэлттэй буюу нийлүүлэлтийн илүүдэл бий болох мэргэжлүүд

Мэргэжил	Индекс	Эрэлт	Нийлүүлэлт	Нийлүүлэлтийн илүүдэл
Тогооч	5120-11	89	406	317
Гагнуурчин	7212-14	25	297	272
Барилгын засал чимэглэлч	7123-14	10	199	189
Механикч, автомашины	7231-13	36	198	162
Цахилгаанчин, барилгын	7411-12		159	159
Операторч, хүнд машин механизмын	8111-35		155	155
Нарийн бичгийн дарга, албан хэргийн ажилтан	4120-11		114	114
Хүлэмжийн аж ахуйн фермер	6112-25		100	100
Цахим тоног төхөөрөмж үйлчилгээний ажилтан	7421-16		97	97
Хүнд машин, механизмын засварчин	7233-25		87	87
Эрх зүйч /хуульч/	2611-11		87	87
Оёдолчин, оёмол бүтээгдэхүүний	7533-11	44	123	79
Сантехникч	7126-14	9	88	79
Малчин	6121-24	28	101	73
Үсчин	5141-11	12	85	73
Хөдөө аж ахуйн машин механизмын ашиглалт, засвар	7231-20	41	104	63
Компьютерийн оператор	5120-12		60	60
Эрчимжсэн мал аж ахуйн фермер	6320-12		59	59
Бетон арматурчин	7114-20		59	59
Нягтлан бодогч	2411-13	28	85	57
Малын асаргаа /санитар/	6221-23	6	58	52
Уул уурхайн нөхөн сэргээгч	6210-28		45	45
Эдийн засагч	2631-11	4	48	44
Багш, монгол хэл, уран зохиолын	2330-25		30	30
Нийгмийн ажилтан, боловсролын	2635-22		28	28
Багш, биеийн тамирын	2330-13		27	27
Багш, бага ангийн	2341-11	7	34	27
Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын туслах багш	5312-11		21	21

Ойрын 3 жилд нийт 180 мэргэжлээр 7305 ажлын байр бий болох ба үүний 133 мэргэжилд нь 6627 ажиллах хүч дутагдана.

Мөн 314 мэргэжлээр 4098 мэргэжилтэн, мэргэжилтэй ажилтны нийлүүлэлт хийгдэнэ. 280 мэргэжлээр 3420 ажиллах хүч илүү нийлүүлэгдэхээр байна.

Гэтэл ажилгүй иргэн, мэргэжлийн бус ажил эрхэлж буй залуучуудаас илүүдэлтэй мэргэжлээр суралцахыг хүсэж байна. Энэ нь иргэдэд хөдөлмөрийн зах зээлийн талаарх мэдээлэл байхгүйг илтгэж байна.

Аж ахуйн нэгж, байгууллага, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдээс авсан чанарын судалгааны дүнгээс харахад “ажилд хандах хандлага төлөвшөөгүй”, “ажлын туриллага байхгүй”, “мэргэжлийн ур чадвар хангалтгүй” гэсэн хүндрэл учирч байна гээд

“ажилд хариуцлагатай хандах”, “харилцааны ур чадвартай”, “ажлын ачаалал даах”, “багаар ажиллах чадвартай”, “мэргэжлийн ур чадвартай” иргэнийг ажилд авахаа илэрхийлжээ.

Иймд чанарын эрэлт буюу мэдлэг, ур чадвар, хандлагын хувьд тэнцэх иргэнийг нийлүүлэх нь чухал гэдгийг анхаарах нь зүйтэй.

ЗӨВЛӨМЖ

Төв аймагт 2021 онд хийсэн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн судалгааны үр дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах зөвлөмжийг гаргаж байна.

Бодлого боловсруулагчдад:

- Судалгааны үр дүнг аймгийн хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтөнд ашиглах, улс, орон нутаг болон хувийн хэвшлийн хөрөнгөөр хийгдэх бүтээн байгуулалт, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд бий болох ажлын байранд орон нутгийн ажиллах хүчийг ажиллуулах замаар ажилгүй иргэд, төгсөгчдийг ажлын байртай болгох, үүний тулд Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар сургалтын байгууллагуудтай хамтарч ажиллах хүчний хомсдол бий болох мэргэжлүүдээр богино хугацааны сургалт зохион байгуулан ажилгүй иргэд, залуучууд, төгсөгчдийг сургаж мэргэшүүлэх;
- Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийг дэмжих замаар байнгын ажлын байрыг нэмэгдүүлэх;
- ХХҮГ хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн судалгааны үр дүнг орон нутгийн телевизээр нэвтрүүлэх, хэвлэлд нийтлэх замаар ажил олгогч, иргэдэд хүргэх, ялангуяа, өндөр эрэлттэй мэргэжил, нийлүүлэлтийн илүүдэл бий болж буй мэргэжлийн талаарх мэдээллийг Нийгмийн бодлогын хэлтэстэй хамтарч олон хэлбэрээр хийх, сумын хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан мэргэжилтнээрээ дамжуулан иргэдэд мэдээлэл хүргэх ажлыг байнга зохион байгуулах;
- Нийлүүлэлтийн илүүдэлтэй байгаа болон цаашид нийлүүлэлтийн илүүдэл бий болох мэргэжлүүдээр элсэлт зохион байгуулахгүй байх асуудлыг Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, Их, дээд сургуулиудын консерциум, их, дээд сургуулиудад тавьж шийдвэрлүүлэх;
- Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээг ажилгүй иргэд, залуучууд, сурагч, эцэг эхчүүдэд олон хэлбэрээр зохион байгуулах замаар мэргэжлээ зөв сонгоход туслах.

Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагуудад:

- Элсэлтээ хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэн төлөвлөх;
- Эрэлттэй шинэ мэргэжлээр сургалт явуулах боломжийг судлан шийдвэрлэх;
- Бүтээн байгуулалтын ажлын хүрээнд бий болох ажлын байранд шаардлагатай, ажиллах хүчний хомсдол үүсэх мэргэжлүүдээр богино хугацааны болон 1 жилийн сургалт эрхлэх асуудлыг Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэн ХХҮГ-тай хамтарч сургалтыг зохион байгуулах;
- Төгсөгчдийн мөшгөх судалгаанд үндэслэн эрэлт, нийлүүлэлтийн байдалд шинжилгээ хийдэг байх;
- Эрэлттэй мэргэжил бүрээр ажил олгогчидтой хамтарч чанарын судалгаа (ажил мэргэжлийн дүн шинжилгээ эсвэл, Дакумын бүдүүвч боловсруулах) хийх замаар мэдлэг, ур чадвар, хандлагыг нарийн тогтоож сургалтын хөтөлбөр, агуулгыг шинэчлэх;
- Суралцагчдад хөдөлмөрийн эерэг хандлага, зөв төлөвшил олгоход анхаарч ажиллах.

ХАВСРАЛТ

АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГААС АВАХ СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА

Танд энэ өдрийн мэнд хүргэе. Та энэхүү судалгаанд оролцсоноор Төв аймгийн Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийг тодорхойлоход хувь нэмрээ оруулах болно.

А.ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

1. Аж ахуй нэгж байгууллагын нэр:

2. Байршил:

3. Танай аж ахуйн нэгж (цаашид “ААН” гэх) хэдэн жил үйл ажиллагаа явуулж байгаа вэ?

- а. 1 жил хүртэл б. 1-3 жил в. 4-5 жил
г. 6-10 жил д. 11-20 жил е. 21- дээш жил

4. ААН-ийн нэр, хариуцлагын хэлбэр:

- а. ХК б. ХХК в. хоршоо г. нөхөрлөл д. төсөвт байгууллага
е. ТӨҮГ Ж. ОНӨҮГ з. ТББ и. Бусад /...../

5. Танай ААН аль салбарт хамаарах вэ?

- 1 | Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур
- 2 | Уул уурхай, олборлолт
- 3 | Боловсруулах үйлдвэрлэл
- 4 | Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт
- 5 | Усан хангамж, бохир ус зайлуулах систем, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа
- 6 | Барилга
- 7 | Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ
- 8 | Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа
- 9 | Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ
- 10 | Мэдээлэл, холбоо
- 11 | Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа
- 12 | Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа
- 13 | Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа
- 14 | Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа
- 15 | Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн даатгал
- 16 | Боловсрол
- 17 | Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа
- 18 | Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам
- 19 | Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа
- 20 | Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа
- 21 | Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа

6. Ажиллагсдын тоо?

№	Үзүүлэлт	Бүгд	Үүнээс эмэгтэй
1	Нийт ажиллагсадын тоо		
1.1	Үндсэн ажилтан		
1.2	Түр ажилтан		

Б. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

7. Танай ААН ойрын 3 жилд хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөж байна уу?

а. тийм б.үгүй /үгүй бол асуулт 9-т шилжинэ үү /

8. Танай ААН-ийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ ойрын 3 жилд хэдэн хувиар нэмэгдэх/буурах бол /+, - тэмдгээр тэмдэглэнэ үү.

Он	1-10%	11-20%	21-30%	30%-иас дээш
2022				
2023				
2024				

В. АЖИЛЛАХ ХҮЧНИЙ ЭРЭЛТ, НИЙЛҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

9. Сүүлийн 3 жилийн байдлаар танай ААН-ийн ажиллагсдын тоо хэрхэн өөрчлөгдсөн вэ?

Он	2021	2020	2019	Шалтгаан
Нэмэгдсэн				
Буурсан				
Өөрчлөгдөөгүй				

10. Ажилтан авч ажиллуулах шаардлагатай байгаа мэргэжил, албан тушаалын нэр, сул орон тоогоо бичнэ үү.

№	Ажилтан авч ажиллуулах шаардлагатай байгаа мэргэжил, албан тушаалын нэр	Сул орон тоо, хүн
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		

11. Танай байгууллагад ойрын 3 жилд ямар мэргэжлийн ажилтан ажилд авах хэрэгцээ байгаа вэ?

№	Шаардагдах мэргэжлийн нэр	Шаардагдах ажиллагсдын тоо		
		2022 он	2023 он	2024 он
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

12. Танай ААН-д ойрын 2-3 жилд ажиллах хүчний хөдөлгөөнд ямар өөрчлөлт орох уу?

- а. тийм б. үгүй /үгүй бол асуулт 14-т шилжинэ үү/

13. Хэрвээ тийм бол ажилчдын тоонд ямар өөрчлөлт орох төлөвтэй байгаа вэ? /+, - тэмдгээр тэмдэглэнэ үү./

Он	1-10%	11-20%	21-30%	30%-иас дээш	Өөрчлөгдөхгүй
2022					
2023					
2024					

14. Шинээр ажилтан авахдаа аль эх үүсвэрийг ашигладаг вэ? /хамгийн их хэрэглэдэг 3 хүртэл арга эрэмбэлэн дугуйлна уу.

- а. ажилд орох хүмүүс өөрсдөө ханддаг
- б. бусдын аман мэдээлэлд үндэслэдэг
- в. орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгуулагад ханддаг
- г. хэвлэл, радио мэдээллийн хэрэгслэлээр зарладаг
- д. интернетээс
- е. танил талаараа
- ж. бусад /бичнэ үү/ _____

15. Ажилтан авахад ямар бэрхшээл тулгардаг вэ?

- а. мэргэжлийн хүн олдохгүй
- б. мэргэжлийн ур чадвар хангалтгүй
- в. мэргэжлийн мэдлэг хангалтгүй
- г. мэргэшсэн ажилтан олдохгүй
- д. ажилд хандах хандлага төлөвшөөгүй
- е. ажлын туршлага байхгүй
- ж. хос мэргэжилтэй хүн олдохгүй
- и. бусад _____

16. Танайд ажлаас халагдсан ажилтнуудын дотор аль үндэслэлээр халагдсан ажилтан илүү их байсан бэ? /хамгийн их давтагдсан гурав хүртэл үндэслэлийг дугуйлна уу./

- а. ажлын байрны орон тоо хасагдсан
- б. ажилтан мэргэжил, ур чадварын хувьд тэнцээгүй
- в. ажлын хариуцлага, сахилга алдсан
- г. эрүүл мэндийн хувьд тэнцээгүй
- д. өндөр насны тэтгэвэрт гарах нас хүрсэн
- е. хугацаат цэргийн албанд татагдсан
- ж. ажлын ачаалал даахгүй байсан
- и. цалин баг
- к. бусад шалтгаан /нэрлэнэ үү/ _____

17. Танай ААН-д мэргэжил шаардагдах ажилд мэргэжлийн бус хүн ажиллаж байгаа юу?

- а. тийм б. үгүй /үгүй бол асуулт 21-д шилжинэ үү /

18. Хэрвээ “Тийм” бол мэргэжил шаардах аль ажлын байранд өөр ямар мэргэжилтэй хүн ажиллаж байгаа вэ?

№	Тухайн ажлын байр ямар мэргэжлийн ажилтан шаарддаг	Ямар мэргэжилтэй хүн ажиллаж байгаа	Хүний тоо
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

8			
9			
10			

19. Танай байгууллага сүүлийн 3 жилд ажилтнуудаа сургалтад хамруулсан уу?

- а. Тийм б. Үгүй /үгүй бол асуулт 25-д шилжинэ үү /

20. Хэрвээ тийм бол ямар сургалтад хамруулсан бэ? /олон хариулттай байж болно/

- а. мэргэжлийн боловсрол олгох
 б. үйлдвэрлэл дээрээ мэргэжлийн зэрэг ахиулах
 в. үйлдвэрлэл дээрээ мэргэжил олгох
 г. дагалдан сургалтад
 д. их дээд сургуульд
 е. бусад /бичнэ үү/ _____

21. Ажилтан сургахад тулгарч буй бэрхшээл бий юу?

- а. Тийм б. Үгүй /үгүй бол асуулт 25-д шилжинэ үү /

22. Хэрвээ тийм бол ямар бэрхшээл тулгарч байна вэ? /Хамгийн хүндрэлтэй 3 бэрхшээлийг эрэмбэлэн сонгоно уу.

- а. сургалтын өртөг өндөр
 б. салбарын өргөн мэргэжлээр ажиллах хүч бэлтгэгдээгүй
 в. сургалтын байгууллагын сургалтын чанар муу
 г. мэдээлэл дутмаг
 д. үйлдвэрлэл дээрээ сургалт явуулах боломж хомс
 е. үйлдвэр дундын сургалтын байгууллага байхгүй
 и. ажилтны чадавхи сул
 к. ажилтны хувийн зохин байгуулалт
 л. бусад /бичнэ үү/ _____

23. Танайх ажилтан авахдаа дараах ур чадвар, хандлагаас алийг нь голлон шаарддаг вэ? (3 хүртэл хариултыг эрэмбэлэн сонгоно уу)

- а. ажлын ачаалал даах
 б. багаар ажиллах чадвар
 в. ажилд хариуцлагатай хандах чадвар
 г. харилцааны ур чадвар
 д. мэргэжлийн ур чадвар
 е. өмч хөрөнгөд өөриймсөгөөр хандах хандлага
 ж. сахилга , дэг журам сахих чадвар
 и. компьютерийн мэдлэг чадвар
 к. бусад /бичнэ үү/ _____

24. Танай байгууллага ямар мэргэжлийн ажилтны мэргэжлийн түвшинг ахиулах сонирхолтой байна вэ?

- а. _____
 б. _____
 в. _____
 г. _____
 д. _____

25. Танай байгууллагын хөгжилд ажилтны дараах ур чадвараас аль нь илүү нөлөөлж байна вэ? (3 хүртэл хариултыг эрэмбэлэн сонгоно уу)

- а. ажилтны онолын мэдлэг
- б. ажилтны практик ур чадвар
- в. шинэ техник технологийн мэдлэг
- г. аж ахуй, бизнес эрхлэх ур чадвар
- д. харилцааны соёл, ур чадвар
- е. гадаад хэлний мэдлэг, чадвар
- ж. компьютерийн мэдлэг чадвар
- и. ажил хөдөлмөрт хандах хандлага
- к. багаар ажиллах чадвар
- л. бусад /бичнэ үү/ _____

26. Танай байгууллага сүүлийн 3 жилд МСҮТөв, ПКоллеж төгсөгчдөөс ажилд авсан уу?

- а. тийм
- б. үгүй /үгүй бол асуулт 33-т шилжинэ үү /

27. Хэрвээ тийм бол мэдээлэл өгнө үү.

№	Сургуулийн нэр	Мэргэжлийн чиглэл	Ажилд авсан төгсөгчдийн тоо	Ажилд авсан он
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

28. МСҮТ, ПКоллеж төгсөгчдийн мэдлэг, чадварын талаар дараах үнэлгээтэй хэр санал нийлэх вэ?

Үнэлгээ	Санал огт нийлэхгүй 0	Санал нийлэхгүй 1	Мэдэхгүй 2	Санал ерөнхийдөө нийлж байна 3	Санал бүрэн нийлж байна 4
Төгсөгчдийн практик ур чадвар өндөр					
Төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэх чадвар өндөр					
Төгсөгчид ажлын өндөр ачаалалтай ажиллаж чаддаг					
Төгсөгчид багаар ажиллах чадвартай					
Төгсөгчид байгууллагын өмч хөрөнгөд өөриймсөг ханддаг					
Төгсөгчид суралцах, хөгжих эрмэлзэлтэй					

Төгсөгчдийн ажлын гүйцэтгэл, чадвар өндөр байдаг					
--	--	--	--	--	--

29. Танай байгууллага МСҮТ, ПКоллеж төгсөгчийг ажилд аваад нэмэлт сургалтад хамруулдаг уу?

а. тийм б. үгүй /үгүй бол асуулт 33-т шилжинэ үү /

30. Хэрэв тийм бол төгсөгчдөд нэмэлтээр ямар ур чадвар эзэмшүүлдэг вэ?

- а. ажилтны онолын мэдлэг
- б. ажилтны практик ур чадвар
- в. шинэ техник технологийн мэдлэг
- г. аж ахуй, бизнес эрхлэх ур чадвар
- д. харилцааны соёл, ур чадвар
- е. гадаад хэлний мэдлэг, чадвар
- ж. компьютерийн мэдлэг чадвар
- и. ажил хөдөлмөрт хандах хандлага
- к. багаар ажиллах чадвар
- л. бусад /бичнэ үү/ _____

31. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагатай дараах чиглэлээр хамтран ажиллаж байсан уу?

№	Хамтын ажиллагааны чиглэл	Тийм - 1	Үгүй - 2
1	Үйлдвэртээ төгсөгч авч ажиллуулах		
2	Ажилтнуудынхаа мэргэжлийн зэргийг ахиулах		
3	Сургуульд хичээл заах, шалгалт авахад инженерүүдээ оролцуулах		
4	Төгсөгчдийн мэргэжлийн ур чадварын талаар зөвлөлдөх		
5	Суралцагчдыг үйлдвэртээ танилцуулах, үйлдвэрлэлийн дадлага хийлгэх		
6	Үйлдвэрийн нэр дээр суралцуулах гэрээ байгуулах, суралцагчдын сургалтын зардлыг төлөх, ажилтнаа хамтран бэлтгэх		
7	Мэргэжлийн боловсрол сургалтыг дэмжих санд сар бүр дамжлэг хандив өгөх		
8	МБСургалтын байгууллагын багш нарыг үйлдвэр дээрээ дадлагажуулах		
9	МБСургалтын хөтөлбөр, бусад баримт бичгийг хамтран боловсруулах		

32. Танай байгууллага МСҮТ, ПКоллежтэй ямар чиглэлээр хамтран ажиллах сонирхолтой байна вэ?

№	Хамтын ажиллагааны чиглэл	Тэмдэглэнэ үү
1	Байгуулагадаа төгсөгч авч ажиллуулах	
2	Ажилтнуудынхаа мэргэжлийн зэргийг ахиулах	
3	Төгсөгчдийн мэргэжлийн ур чадварын талаар зөвлөлдөх	
4	Суралцагчдыг үйлдвэртээ танилцуулах, үйлдвэрлэлийн дадлага хийлгэх	
5	Үйлдвэрийн нэр дээр суралцуулах гэрээ байгуулах, суралцагчдын сургалтын зардлыг төлөх, ажилтнаа хамтран бэлтгэх	
6	Дадлагын түшиц баазаар хамтран ажиллах	
7	МБСургалтын хөтөлбөр, бусад баримт бичгийг хамтран боловсруулах	
8	Бусад /бичих _____ /	

33. Танай байгууллага үйл ажиллагаагаа тогтвортой явуулахад юу шаардлагатай байна вэ? (3 хүртэл хариултыг эрэмблэн сонгоно уу)

- а. бага хүүтэй зээл
- б. үйлдвэрлэлийн байр
- в. мэргэжил ур чадвартай ажилтан нийлүүлэлт
- г. борлуулалтад үзүүлэх дэмжлэг
- д. албан татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт
- е. төрийн худалдан авалтаар дэмжих
- ж. ажлын шинэ байр бий болсны дэмжлэг
- и. тоног төхөөрөмж түрээсийн үйлчилгээ, дэмжлэг
- к. худалдан авалтын сонгон шалгаруулалтыг ил тод, шудрага болгох

34. Танай байгууллагад анх ажилд орсон иргэний үндсэн цалингийн хэмжээ дараах шатлалын алинд хамрагдах вэ?

№	Мэргэжил албан тушаалын ангилал	420,001	500,001	750,001	1,000,000	1,500,001	2,000,000
		500,000 /1/	750,000 /2/	1,000,000 /3/	1,500,000 /4/	2,000,000 /5/	дээш /6/
1							
2							
3							
4							
5							

Г. БУСАД

35. Ойрын 3 жилд танай байгууллагаас өндөр насны тэтгэвэрт гарах ажилтан бий юу?

- а. тийм
- б. үгүй /үгүй бол судалгааг дуусгах/

36. Тийм бол өндөр насны тэтгэвэрт гарах ажилтны мэргэжлийн чиглэл, тоон мэдээллийг өгнө үү.

№	Мэргэжил	2022	2023	2024
1				
2				
3				
4				

ҮНЭТЭЙ ЦАГААСАА БИДЭНТЭЙ ХУВААЛЦСАН ТАНД БАЯРЛАЛАА.

ТАНД САЙН САЙХАН БҮХНИЙГ ХҮСЬЕ.

**МАЛЧИН ӨРХӨӨС АВАХ
СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА**

Танд энэ өдрийн мэнд хүргэе. Та энэхүү судалгаанд оролцсоноор Төв аймгийн Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийг тодорхойлоход хувь нэмрээ оруулах болно.

1. Сум Баг

2. Өрхийн тэргүүлэгчийн нас

- а. 15-19 б. 20-24 в. 25-29 г. 30-34 д. 35-39 е. 40-44
ж. 45-49 и. 50-54 к. 55-59 л. 60-64 м. 65 ба түүнээс дээш

3. Өрхийн тэргүүлэгчийн боловсрол ?

- а. дээд б. тусгай дунд в. мэргэжлийн анхан шат
г. бүрэн дунд д. суурь е. бага

4. Танай өрхийн малын тоо

- а. 100 хүртэл г. 501-1000
б. 101-200 д. 1000-ээс дээш
в. 201-500

5. Таны (өрхийн) мал аж ахуйн үйлдвэрлэлд цалин хөлсгүй оролцогчийн тоог бичнэ үү: /судалгаанд хариулах үед/ хүн, үүнээс эмэгтэй

	15-19 настай	20-24 настай	25-29 настай	30-34 настай	35-39 настай	40-44 настай	45-49 настай	50-54 настай	55-59 настай	60 +	Нийт
Эр											
Эм											

6. Та туслах малчинтай юу?

- а. тийм б. үгүй /ийм хариулт өгсөн бол 11-р асуултанд шилжинэ үү./

7. Туслах малчны тоо хэд вэ?

8. Та туслах малчинтай ямар гэрээ байгуулдаг вэ?

- а. амаар байгуулсан гэрээтэй б. бичгээр байгуулсан гэрээтэй в. гэрээгүй

9. Та туслах малчнаа ямар хэлбэрээр цалинжуулдаг вэ?

- а. бэлэн мөнгөөр б. мөнгөн бус хэлбэрээр

10. Та болон туслах малчин нийгмийн даатгалд хамрагдсан уу?

- а. зөвхөн өөрөө хамрагдсан б. зөвхөн туслах малчин хамрагдсан
в. хоёулаа хамрагдсан г. хоёулаа үгүй

11. Танд ойрын 2-3 жилд туслах малчин авах шаардлага бий юу.

- а. тийм б. үгүй /ийм хариулт өгсөн бол 15-р асуултанд шилжинэ үү./

12. Та ойрын 3 жилд туслах малчин нэмж авах бол хэзээ, хэдэн малчин авах вэ?

Туслах малчин авах он	2022	2023	2024
Туслах малчны тоо			

13. Та туслах малчнаа ямар сургалтад хамруулах вэ?

- а. мэргэжил олгох б. шавь сургалт в. сургалт шаардлагагүй

14. Туслах малчинд ямар шалгуур тавих вэ?

- а. мал маллагааны арга барилд суралцсан

- б. мал маллаж байсан туршлагатай
- в. малчны мэргэжил эзэмшсэн
- г. үнэнч шудрага
- д. ажлын ачаалал даадаг
- е. мал, өмч хөрөнгөд өөриймсөг ханддаг
- ж. бусад. _____

15. Та туслах малчнаа тогтвор суурьшилтай ажиллуулахын тулд дараах аргуудаас алийг нь ашиглах вэ?

- а. хоол хүнсээр хангана
- б. гэр, сууцаар хангах
- в. малын төлийн бойжилтоос хувь олгох
- г. цалин хөлс олгоно
- д. бусад

16. Танд шинээр туслах малчин авахад тулгардаг хүндрэл бэрхшээл юу вэ?

- а. онцын хүндрэл байдаггүй
- б. ажлын туршлага хангалтгүй байдаг
- в. тууштай ажилладаггүй
- г. хувийн зохион байгуулалтгүй
- е. бусад /бичих/.....

17. Та мал маллахаас гадна өрхийн өөр үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлдэг үү?

- а. тийм
- б. үгүй /үгүй бол асуулт 20-д шилжинэ үү/

18. Өрхийн үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэхдээ ажилтан ажиллуудаг уу?

- а. тийм
- б. үгүй /үгүй бол асуулт 20-д шилжинэ үү/

19. Хэрвээ тийм бол хэзээ ямар мэргэжлийн ажилтан авах вэ?

№	Мэргэжлийн нэр	2022	2023	2024
1				
2				
3				
4				

20. Та хавар намрын улиралд мал аж ахуйн үйлдвэрлэлдээ түр ажилтан авч ажиллуулдаг уу.

- а. тийм
- б. үгүй /үгүй бол асуулт 22-д шилжинэ үү/

21. Тийм бол хэдэн хүн ажиллуулдаг вэ.

.....

22. Та аль нэг хүүхдээ удам дамжсан малчин болгох сонирхолтой байна уу?

- а. тийм
- б. үгүй

ҮНЭТЭЙ ЦАГААСАА БИДЭНТЭЙ ХУВААЛЦСАН ТАНД БАЯРЛАЛАА.

ТАНД САЙН САЙХАН БҮХНИЙГ ХҮСЬЕ

**ХУВИАРАА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭГЧДЭЭС
АВАХ СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА**

Танд энэ өдрийн мэнд хүргэе. Та энэхүү судалгаанд оролцсоноор Төв аймгийн Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийг тодорхойлоход хувь нэмрээ оруулах болно.

1. Сум Баг

2. Таны нас

- а. 15-19 б. 20-24 в. 25-29 г. 30-34 д. 35-39 е. 40-44
ж. 45-49 и. 50-54 к. 55-59 л. 60-64 м. 65 ба түүнээс дээш

3. Таны хүйс:

- а. эр б. эм

4. Та ямар боловсролтой вэ?

- а. доктор г. тусгай дунд ж. суурь
б. магистр д. мэргэжлийн анхан шат з. бага
в. бакалавр е. бүрэн дунд и. боловсролгүй

5. Та ямар мэргэжилтэй вэ?

№	Мэргэжил	Индекс
1		
2		
3		

6. Таны үйл ажиллагаа аль салбарт хамаарах вэ?

- 1 Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур
- 2 Уул уурхай, олборлолт
- 3 Боловсруулах үйлдвэрлэл
- 4 Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт
- 5 Усан хангамж, бохир ус зайлуулах систем, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа
- 6 Барилга
- 7 Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ
- 8 Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа
- 9 Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ
- 10 Мэдээлэл, холбоо
- 11 Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа
- 12 Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа
- 13 Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа
- 14 Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа
- 15 Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн даатгал
- 16 Боловсрол
- 17 Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа
- 18 Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам
- 19 Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа
- 20 Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа
- 21 Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа

15. Танай ажиллагсдын дундаж цалин хэд вэ?

№	Мэргэжил албан тушаалын ангилал	420,001	500,001	750,001	1,000,000	1,500,001	2,000,000
		500,000 /1/	750,000 /2/	1,000,000 /3/	1,500,000 /4/	2,000,000 /5/	дээш /6/
1							
2							
3							
4							
5							

16. Танайд ажиллаж байгаад ажлаас гарсан ажилтан байгаа юу?

а. тийм б. үгүй /үгүй бол асуулт 19-т шилжинэ үү/

17. Хэрвээ “Тийм” бол ямар шалтгаанаар гарсан бэ?

а. өөрийн хүсэлтээр в. хөдөлмөрийн сахилгын зөрчил гаргасан
 б. мэргэжлийн ур чадвар хангалтгүй г. эрүүл мэндийн хувьд тэнцэхгүй
 д. харилцан тохиролцсоноор

18. Ажилтнуудаа тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэхийн тулд та ямар ажил хийсэн бэ?

а. нийгмийн асуудлыг шийдсэн в. мэдлэг, ур чадварыг хөгжүүлэх сургалтад хамруулсан
 б. цалин, урамшууллыг нэмсэн г. өөрсдөө шавь сургалтаар дадлагажуулан сургасан
 д. одоогоор ямар ч ажил хийж амжаагүй

19. Та цаашид ажилтан авч ажиллуулах бодолтой байна уу?

а. тийм б. үгүй бол 24-р асуулт руу шилжинэ үү!

20. Хэрвээ Тийм бол ойрын 3 жилд нэмж авах ажилтны тоог мэргэжлээр харуулна уу?

№	Мэргэжил	Индекс	2022	2023	2024
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

21. Танайх ажилтан авахад ямар бэрхшээл тулгардаг вэ?

а. мэргэжлийн хүн олдохгүй г. нийтэч өөриймсөг байдал үгүйлэгддэг
 б. мэргэжлийн ур чадвар хангалтгүй д. ажлын цаг баримталдаггүй
 в. бусад _____

22. Та ажилтан авахдаа дараах ур чадваруудаас алийг нь голлон хардаг вэ? (нэгээс олон хариулт байж болно)

а. ажлын ачаалал даах в. ажилд хариуцлагатай хандах чадвар
 б. багаар ажиллах чадвар г. харилцааны ур чадвар

23. Шинээр ажилтан авахдаа аль эх үүсвэрийг ашигладаг вэ? /хамгийн их хэрэглэдэг 3 хүртэл арга эрэмбэлэн дугуйлна уу.

а. ажилд орох хүмүүс өөрсдөө ханддаг
 б. бусдын аман мэдээлэлд үндэслэдэг

- в. орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгуулагад ханддаг
г. хэвлэл, радио мэдээллийн хэрэгслэлээр зарладаг
д. интернетээс
е. танил талаараа
ж. бусад /бичнэ үү/ _____

24. Танд аж ахуй эрхлэлтийн сургалт шаардлагатай юу?

- а. тийм б. үгүй

25. Та цаашид ААН болж өргөжих сонирхолтой байна уу?

- а. тийм б. үгүй /үгүй бол асуулт 27-т шилжинэ үү/

26. Тийм бол аль хэлбэрээр үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэх вэ?

- а. нөхөрлөл б. хоршоо в. ХХК
г. төрийн бус байгууллага д. хувьцаат компани

27. Үгүй бол ямар шалтгааны улмаас ААН болон өргөжих сонирхолгүй байна вэ?

- а. ААН болох талаар мэдлэг дутуу в. Санхүүгийн тайлан гаргахад төвөгтэй байдаг
б. Төрийн байгууллагын дарамт /татвар г.м/ г. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэх нь хялбар байдаг

ҮНЭТЭЙ ЦАГААСАА БИДЭНТЭЙ ХУВААЛЦСАН ТАНД БАЯРЛАЛАА.

ТАНД САЙН САЙХАН БҮХНИЙГ ХҮСЬЕ .

**АЖИЛГҮЙ ИРГЭДЭЭС АВАХ
СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА**

Танд энэ өдрийн мэнд хүргэе. Та энэхүү судалгаанд оролцсоноор Төв аймгийн Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийг тодорхойлоход хувь нэмрээ оруулах болно.

1. Таны нас

- а. 15-19 б. 20-24 в. 25-29 г. 30-34 д. 35-39 е. 40-44
ж. 45-49 и. 50-54 к. 55-59

2. Таны хүйс:

- а. эр б. эм

3. Та ямар боловсролтой вэ?

- а. доктор г. тусгай дунд ж. суурь
б. магистр д. мэргэжлийн анхан шат з. бага
в. бакалавр е. бүрэн дунд и. боловсролгүй

4. Та ямар нэг мэргэжил эзэмшсэн үү?

- а. тийм б. Үгүй /үгүй бол 11 дугаар асуулт руу шилжинэ үү /

5. Хэрвээ “Тийм” гэж бол ямар мэргэжил эзэмшсэн бэ?

№	Мэргэжил	Индекс
1		
2		
3		
4		

6. Мэргэжил эзэмшсэн сургуульдаа ямар ур чадвар, хандлагад суралцаж чадсан ба чадаагүй гэж Та үздэг вэ??

Ур чадвар, хандлага	Тийм	Үгүй
Бүтээлч сэтгэх хандлага		
Практик ур чадвар		
Хөдөлмөр эрхлэх чадвар		
Ажлын өндөр ачаалалтай ажиллах чадвар		
Багаар ажиллах чадвар		
Байгууллага, түүний өмч хөрөнгөнд өөриймсөг ханддаг		
Суралцах, хөгжих эрмэлзэлтэй		
Ажлын гүйцэтгэл, чанар өндөр		
Харилцааны соёл		
Ажлын хариуцлага		
Мэргэжлийн ёс зүй		
Аюул, осолгүй ажиллах дадал, хандлага		
Бусад (нэрлэж бичнэ үү)		

7. Та эзэмшсэн мэргэжлээрээ ажиллахгүй байгаа шалтгаан юу вэ?

- а. Цомхотголд орсон
б. Байгууллага татан буугдсан, дампуурсан
в. Мэргэжилд тохирох ажил олдохгүй байгаа
г. Мэдлэг ур чадвараар тэнцэхгүй байгаа

- д. Ажил олгогчийн тавьсан шаардлагад тэнцэхгүй байгаа
- е. Ажиллах нөхцөл хүнд учраас
- ж. 40-с дээш настай тул ажилд авдаггүй
- з. Эрүүл мэндийн хувьд тэнцэхгүй байгаа
- и. Цалин бага учраас
- к. Ажилдаа сонирхолгүй учир
- л. Бусад

8. Та хөдөлмөр эрхлэхгүй байгаа шалтгаан юу вэ?

- а. Мэргэжилгүйгээс
- б. Цомхотголд орсон
- в. Гэр бүлд асаргаа шаардлагатай иргэн байдаг
- г. 40-өөс дээш настай тул ажилд авдаггүй
- д. Эрүүл мэндийн хувьд тэнцэхгүй байгаа
- е. Ажлын туршлагагүй тул ажилд орж чадаагүй байгаа
- ж. Цалин бага учраас
- и. Ажил хийх сонирхолгүй
- к. Бусад

9. Та хаана ажиллах сонирхолтой вэ?

- а. Төрийн байгууллагад
- б. Аж ахуй нэгжид
- в. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэх
- г. Бусад

10. Ямар хугацаанд ажил хөдөлмөр эрхлээгүй байна вэ?

- а. 1-6 сар
- б. 6-12 сар
- в. 12-24 сар
- г. 24 сараас дээш

11. Та өмнө нь ямар нэгэн байгууллагад ажиллаж байсан уу?

- а. тийм
- б. үгүй /үгүй бол асуулт 13-т шилжинэ үү /

12. Хэрвээ “Тийм” бол Та ямар байгууллагад ажиллаж байсан бэ?

№	Аж ахуй нэгж, байгууллагын хариуцлагын хэлбэр	Ямар мэргэжлийн ажил эрхэлж байсан	Ажилласан хугацаа
1	Төсвийн байгууллага		
2	Хувьцаат компани		
3	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани		
4	Төрийн өмчит хувьцаат компани		
5	Орон нутгийн өмчит компани		
6	Хоршоо		
7	Нөхөрлөл		
8	Төрийн бус байгууллага		
9	Бусад		

13. Та Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний газарт ажил хайгчаар бүртгүүлсэн үү.

- а. тийм
- б. үгүй /бол асуулт 14-т шилжинэ үү /

14. Та сүүлийн 3 сарын хугацаанд хэдэн удаа ажлын ярилцлагад орсон бэ?

- а. үгүй
- б. 1-3 удаа
- в. 3-с дээш удаа

15. Та ажил хөдөлмөр эрхлэхийн тулд суралцах сонирхолтой байна уу?

- а. тийм
- б. үгүй /бол асуулт 18-т шилжинэ үү /

16. Хэрвээ “Тийм” бол ямар мэргэжлээр суралцах сонирхолтой байна вэ?

№	Суралцах сонирхолтой мэргэжлийн төрлийг бичиж өгнө үү.
1	

17. Хэрвээ суралцах бол боловсролын ямар түвшний сургалтад хамрагдах вэ?

- а. доктор
- б. магистр
- в. бакалавр
- г. тусгай дунд боловсрол
- д. мэргэжлийн боловсрол
- е. мэргэжлийн богино хугацааны сургалт

18. Та хэдэн төгрөгийн цалин хөлс авч ажиллах сонирхолтой байна вэ?

- а. 500 мянган төгрөг
- б. 501 мянгаас 750 мянган төгрөг
- в. 751 мянгаас 1 сая хүртэл төгрөг
- г. 1 саяаас 1 сая 500 мянган төгрөг хүртэл
- д. 1 сая 501 мянган төгрөгөөс дээш

19. Та хувиараа хөдөлмөр эрхлэх, аж ахуй нэгж үүсгэн байгуулах хүсэлтэй юу?

- а. Тийм
- б. Үгүй /судалгааг дуусгах/

20. Хэрвээ “Тийм” бол хэрэгцээ байна вэ?

- а. аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамрагдах
- б. гарааны шинэлэг бизнес эрхлэх сургалтанд хамрагдах
- в. зээл авах
- г. үйлдвэрлэл, үйлчилгээний байр түрээслэх
- д. тоног төхөөрөмж түрээслэх
- е. эргэлтийн хөрөнгө худалдан авах
- ж. бусад (нэрлэж бичнэ үү).....

ҮНЭТЭЙ ЦАГААСАА БИДЭНТЭЙ ХУВААЛЦСАН ТАНД БАЯРЛАЛАА

ТАНД САЙН САЙХАН БҮХНИЙГ ХҮСЬЕ.

**АЖИЛЛАЖ БАЙГАА ЗАЛУУЧУУДААС
АВАХ СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА**

Танд энэ өдрийн мэнд хүргэе. Та энэхүү судалгаанд оролцсоноор Төв аймгийн Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийг тодорхойлоход хувь нэмрээ оруулах болно.

1. Таны нас:

- а. 15-19 б. 20-24 в. 25-29 г. 30-34

2. Таны хүйс:

- а. эр б. эм

3. Таны эрхэлж байгаа ажил, албан тушаалын нэр:

.....

4. Тухайн албан тушаалд хэр хугацаанд ажиллаж байна вэ.

- а. 1 жил хүртэл. б. 1-3 жил в. 3-5 жил г. 5-с дээш жил

5. Та ямар боловсролтой вэ?

- а. доктор б. магистр в. бакалавр г. тусгай дунд
д. МАШат е. бүрэн дунд ж.суурь з.бага и. боловсролгүй

6. Та мэргэжилтэй юу?

- а. тийм б. үгүй /үгүй гэж хариулсан бол асуулт 12-т шилжинэ үү/

7. Та ямар мэргэжил эзэмшсэн бэ?

№	Эзэмшсэн мэргэжлийн нэр	Төгссөн он, сар

8. Эзэмшсэн мэргэжлээ сонгоход нөлөөлсөн хамгийн чухал 3 хүртэл хүчин зүйлийг эрэмбэлнэ үү?

1	Мэргэжлээрээ ажиллахад авах цалин хөлс	
2	Мэргэжлийн нэр хүнд өндөр	
3	Тухай мэргэжлийг их сурталчилж байсан	
4	Төгсөөд шууд ажиллах боломжтой	
5	Элсэхэд хялбар, босго оноо доогуур байсан	
6	Гэр бүлийн уламжлалын дагуу сонгосон	
7	Төгсөөд төрийн байгууллагад ажиллана	
8	Эрэлт ихтэй мэргэжлүүдийн тухай мэдээлэлтэй байсан	
9	Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа, зөвлөгөө авсан	
10	Найз нөхдөөсөө зөвлөгөө авсан	
11	Суралцах үед олгох тэтгэлэг, тэтгэмж	
12	Бусад бичих	

9. Та мэргэжлээрээ ажиллаж байна уу?

- а. тийм /тийм бол асуулт 11-т шилжинэ үү./ б. үгүй

10. Хэрвээ "Үгүй" гэсэн бол мэргэжлээрээ ажиллахгүй байгаа шалтгаан юу вэ?

- а. орон нутагт ажлын байр байхгүй
б. цалин бага учраас
в. мэргэжилд тохирох ажил олдохгүй байгаа

- г. мэргэжлээ буруу сонгосон учир
- д. эрүүл мэндийн хувьд тэнцэхгүй байгаа
- е. ажлын туршлагагүй тул ажилд орж чадаагүй байгаа
- ж. бусад

11. Мэргэжил эзэмшсэн сургуульдаа ямар ур чадвар, хандлагад суралцаж чадсан ба чадаагүй гэж Та үздэг вэ?

№	Ур чадвар, хандлага	Тийм	Үгүй
1	Бүтээлч сэтгэх хандлага		
2	Практик ур чадвар		
3	Хөдөлмөр эрхлэх чадвар		
4	Ажлын өндөр ачаалалтай ажиллах чадвар		
5	Багаар ажиллах чадвар		
6	Байгууллага, түүний өмч хөрөнгөнд өөриймсөг ханддаг		
7	Суралцах, хөгжих эрмэлзэлтэй		
8	Ажлын гүйцэтгэл, чанар өндөр		
9	Харилцааны соёл		
10	Ажлын хариуцлага		
11	Мэргэжлийн ёс зүй		
12	Аюул, осолгүй ажиллах дадал, хандлага		
13	Бусад (нэрлэж бичнэ үү)		

12. Та ажиллах боломжоо нэмэгдүүлэхийн тулд шинэ боловсрол, мэргэжил эзэмших шаардлагатай юу?

- а. тийм
- б. үгүй /үгүй бол асуулт 14-т шилжинэ үү/

13. Хэрвээ “тийм” бол шинээр эзэмших мэргэжлийн нэрийг бичнэ үү?

.....

14. Сүүлийн 3 жилд таны ажил өөрчлөгдөж байсан уу?

- а. тийм /тоогоо бичнэ үү
- б. үгүй /үгүй гэж хариулсан бол асуулт 17-д шилжинэ үү./

15. Ажил өөрчлөгдсөн шалтгаан нь Танаас ихэнхдээ хамаарч байсан уу?

- а. тийм
- б. үгүй /үгүй гэж хариулсан бол асуулт 17-д шилжинэ үү./

16. Тийм бол ямар шалтгаантай байсан бэ? Дор дурдсанаас дугуйлна уу?

- а. цалин хөлс бага байсан
- б. ажил сонирхолгүй байсан
- в. хамтран ажиллагсадтайгаа нэг баг болж ажиллаж чадахгүй байсан
- г. мэргэжлийн бус ажил хийж байсан
- д. шууд удирдаж буй ажилтны арга барил тохиромжгүй байсан
- е. бусад (нэрлэж бичнэ үү)

17. Таны хувьд ажиллах ямар нөхцөл хамгийн чухал вэ? (Хамгийн чухал гэж үзэж байгаа гурван нөхцөлийг эрэмбэрэл дугуйлна уу)

- а. боломжийн цалин хөлс
- б. албаны унаа, гар утас
- в. эрүүл мэндийн нэмэлт даатгал
- г. сургалт
- д. хоол, унааны зардлын хөнгөлөлт
- е. шагнал
- ж. хүүхдийн цэцэрлэг, яслийн төлбөр төлөхөд туслалцаа үзүүлэх

- и. орон сууцаар хангах
- к. нэмэгдэл амралт
- л. бусад (бичих)

18. Та ажиллаж байгаа ажлын байрны мэдээллээ хаанаас олж авсан бэ?

- а. интернэтээс
- б. орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагаас
- в. танил талаас
- г. ТВ, сонины ажлын зараас
- д. бусад _____

ҮНЭТЭЙ ЦАГААСАА БИДЭНТЭЙ ХУВААЛЦСАН ТАНД БАЯРЛАЛАА

ТАНД САЙН САЙХАН БҮХНИЙГ ХҮСЬЕ